

ACTIVITEITEN- VERSLAG 2025

Interdepartementale Commissie
voor Duurzame Ontwikkeling

duurzameontwikkeling.be

Inhoudstafel

1. Voorwoord	3	6. Activiteitenverslagen van de Cellen Duurzame Ontwikkeling 2025	40
2. De opvallende feiten in 2025	4	6.1. FOD Kanselarij van de Eerste minister	40
2.1. De federale steun voor de Belgische economie blijft zich richten op duurzamere productie- en consumptiepatronen	4	6.2. FOD Beleid & Ondersteuning	47
2.2. Studies over de blootstelling aan toekomstige klimaatrampen in België en wereldwijd hebben de dringende noodzaak van handelen bevestigd	5	6.3. FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking	54
2.3. België reageerde op hulpkreten en noodsituaties op verschillende plaatsen wereldwijd	6	6.4. FOD Binnenlandse Zaken	60
3. Activiteiten van de ICDO	8	6.5. FOD Financiën	66
3.1. Opdrachten van de ICDO	8	6.6. FOD Mobiliteit en Vervoer	71
3.2. De leden van de ICDO	8	6.7. FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg	75
3.3. Activiteiten van de ICDO	11	6.8. FOD Sociale Zekerheid	91
4. Beleid van de federale overheidsdiensten om bij te dragen tot een duurzame ontwikkeling	23	6.9. FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu	106
4.1. Het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO)	23	6.10. FOD Justitie	114
4.2. SDG's als kompas	34	6.11. FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie	115
5. Lijst met Afkortingen	39	6.12. Ministerie van Defensie	125
		6.13. POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid	130
		6.14. POD Wetenschapsbeleid	134

1. Voorwoord

In 2025 kregen de federale overheidsdiensten nieuwe voogdijministers met de installatie van de Arizonaregering begin februari. Duurzame ontwikkeling is nu een van de bevoegdheden van minister Jean-Luc Crucke, die met zijn collega's zal moeten samenwerken om het werk voort te zetten dat België de afgelopen tien jaar heeft verricht om de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties (SDG's) te halen.

België boekt nog steeds onvoldoende vooruitgang op dit gebied. Dat stelt het Federaal Planbureau nogmaals vast in zijn laatste rapport over de beoordeling van 51 kernindicatoren voor ons land. Zonder bijkomende inspanningen zal slechts iets meer dan een derde van de doelstellingen worden bereikt.

Net als in elke nieuwe legislatuur bevinden we ons op een cruciaal moment om de uitdagingen aan te gaan die een evenwicht moeten vinden tussen de sociale, economische, milieu- en governance-componenten voor onze generatie en voor de volgende generaties. Het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO) 2021-2026 loopt ten einde; het volgende wordt voorbereid. Daarin zullen de verwachtingen van het maatschappelijk middenveld, de overheidsmiddelen en de politieke prioriteiten van de nieuwe regering moeten worden verwoord.

De werkgroep «Federale Strategie» van de ICDO (Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling) heeft er gedurende heel 2025 aan gewerkt, zoals u kunt lezen in hoofdstuk 3 van dit verslag. In het volgende hoofdstuk ontdekt u ook hoe de 14 federale overheidsdiensten hebben bijgedragen aan de uitvoering van het aflopende FPDO en hoe ze bijdragen aan de SDG's.

In de bijlage krijgt u een meer gedetailleerd beeld van de dagelijkse inspanningen van de cellen Duurzame Ontwikkeling van de verschillende FOD's.

Veel leesplezier,

Dieter Vander Beke, Voorzitter van de ICDO

2. De opvallende feiten in 2025

In dit hoofdstuk zetten we enkele van de belangrijkste acties op een rij die de federale overheidsdiensten in 2025 hebben uitgevoerd en die hebben bijgedragen tot een duurzame ontwikkeling.

2.1. De federale steun voor de Belgische economie blijft zich richten op duurzamere productie- en consumptiepatronen

- In juni 2025 heeft de federale overheid het interfederale industriële herstelplan [MAKE 2025-2030](#) goedgekeurd. Dit project, dat in samenwerking met de regio's en economische belanghebbenden wordt uitgevoerd, identificeert uitdagingen voor de industrie, stelt actieplannen voor en zorgt voor de uitvoering ervan. Het omvat met name de ondersteuning van industriële circulariteit en toegang tot materialen, het integreren van criteria voor korte toeleveringsketens in overheidsaanbestedingen, het bevorderen van toegang tot koolstofarme energie en het ontwikkelen van financiële instrumenten om risico's voor CO₂-netwerken te verminderen. De federale overheidsdienst Economie, mkb, zelfstandigen en energie is verantwoordelijk voor de coördinatie van dit plan.
- Dezelfde federale overheidsdienst heeft een [online test](#) beschikbaar gesteld aan KMO's om hen te helpen hun circulariteitsniveau te beoordelen. De website biedt ook een «toolkit» om hen te helpen een proactieve aanpak op dit gebied te hanteren. Statistieken die in 2025 door Statbel zijn gepubliceerd, tonen aan dat bijna alle Belgische KMO's (94,7%) nu stappen ondernemen om hun grondstoffenverbruik te verminderen. Ze doen dit voornamelijk via drie hefbomen:
 - het verminderen van afvalproductie (82,6% van de KMO's);
 - energiebesparing (77,1% van de KMO's); en
 - materiaalbesparing (64,7% van de KMO's).
- Het definitieve federale energie- en klimaatplan (FECF) werd in de zomer van 2025 geactualiseerd. De [federale bijdrage aan dit plan](#), ontwikkeld door de federale overheidsdiensten Economie en Volksgezondheid, Voedselveiligheid en Leefmilieu, is gebaseerd op vijf dimensies: decarbonisatie, energie-efficiëntie, energiezekerheid, de interne energiemarkt en onderzoek, innovatie en concurrentievermogen.
- Het [Belgisch herstel- en veerkrachtplan](#), dat op federaal niveau wordt beheerd door de FOD Beleid en Ondersteuning (BOSA), is in 2025 de vierde financieringsfase ingegaan. Verschillende hervormingen en investeringen werden in dat jaar ondersteund met Europese fondsen, waaronder klimaatadaptatie, verbeteringen aan de spoorinfrastructuur, stedelijke mobiliteitsoplossingen, cyberbeveiliging, de transitie naar waterstof, offshore energieproductie, digitale inclusie van kwetsbare groepen en de uitrol van de circulaire economie.

Deze diverse initiatieven dragen bij aan SDG's 7.2, 8.4, 9.4, 12.6, 13.1 en 16.6.

2.2. Studies over de blootstelling aan toekomstige klimaatrampen in België en wereldwijd hebben de dringende noodzaak van handelen bevestigd

- In september 2025 publiceerde het Federaal Planbureau, in samenwerking met CERAC (Centrum voor Risicoanalyse van Klimaatverandering - Climate and Environment Risk Assessment Center), ramingen van de budgettaire kosten op basis van verschillende scenario's van de opwarming en beantwoordde de volgende vraag: [«Wat zijn voor de economie en de overheidsfinanciën de langetermijnkosten van de fysieke gevolgen van de klimaatverandering in België?»](#) Het doel is om ramingen te geven van de kosten die het niet aanpakken van de klimaatverandering met zich meebrengt. Het gaat om de economische kosten van fysieke schade in een context waarin op nationaal niveau geen enkele bijkomende aanpassingsmaatregel zou worden genomen. Er wordt voorspeld dat de schade door acute klimaatgebeurtenissen in het ergste geval tegen het midden van deze eeuw in België maximaal 12 % van het bbp per jaar kan bedragen.
- In september 2025 toonde [een studie van het Koninklijk Meteorologisch Instituut van België \(KMI\) met de universiteiten van Gent, Antwerpen en Alabama](#) aan wat de kwetsbaarheden zijn voor de bevolking in de lage-inkomenslanden wanneer de weersomstandigheden extreem zijn. Hun bevolking wordt zwaarder getroffen dan die van de rijke landen, omdat de infrastructuur onvoldoende is ontwikkeld, de toegang tot essentiële diensten is beperkt, systemen voor vroegtijdige waarschuwing ontbreken en er weinig doeltreffende strategieën voor rampenrisicovermindering bestaan. Het verslag benadrukt de dringende nood aan wereldwijde samenwerking en steun om de onevenredige gevolgen van de klimaatverandering voor de armste gemeenschappen ter wereld aan te pakken.
- In november 2025 heeft het CERAC (Centrum voor Risicoanalyse van Klimaatverandering - Climate and Environment Risk Assessment Centre) een tabel opgesteld van de [28 belangrijkste risico's in verband met klimaatverandering en de aantasting van de ecosystemen in ons land](#). Het doel was om de prioritaire bedreigingen te identificeren en concrete pistes voor te stellen om ons land weerbaarder te maken. Er werd op gewezen dat er dringend actie vereist is voor zes risico's:
 - het risico voor de volksgezondheid door thermische stress;
 - het risico voor gebouwen als gevolg van overstromingen;
 - het risico voor de volksgezondheid door de toename van pandemische zoönotische ziekten;
 - het risico voor gewassen door ongunstige weersomstandigheden;
 - het risico voor de schadeverzekeringssector als gevolg van overstromingen;
 - het risico voor de voedselproductie door de aantasting van de bodemecosystemen.

- Wetenschappelijke analyses op basis van de plannen die op de COP 21 in Parijs zijn ingediend, hebben aangetoond dat deze plannen niet volstaan om het traject van de opwarming van de aarde onder 1,5 °C te houden. Tegen het einde van de eeuw zal de temperatuur eerder stijgen met 2,3 °C tot 2,5 °C. In november 2025 organiseerde Brazilië de [COP 30 in Belém](#). België heeft er een actieve rol gespeeld in het ambitieuze kamp, door een hoger streefniveau te ondersteunen, te pleiten voor een uitgebreidere en kwalitatievere klimaatfinanciering, en door de zorgen van de meest kwetsbare landen te verdedigen. Het slotcompromis blijft ondanks alles achter bij de verwachtingen, met de nadruk op het versterken van de internationale samenwerking, het uitwisselen van ervaringen en het ondersteunen van de implementatie van [nieuwe bijdragen op nationaal niveau](#) (NDC), in plaats van nieuwe collectieve verbintenissen aan te gaan.

De federale organisaties en hun partners, die de risico's beoordelen, maken het mogelijk beleidsbeslissingen en strategieën te voeden om weerbaarder te zijn tegen klimaatcrisissen. Ze maken deel uit van de SDG 13.

2.3. België reageerde op hulpkreten en noodsituaties op verschillende plaatsen wereldwijd

- Wanneer de cycloon Chido over Mayotte raasde en orkaan Melissa Jamaica trof, alsook na de bombardementen in Libanon en de bloedige burgeroorlog in Soedan, heeft het B-FAST-team zich ingezet om medische uitrusting, generatoren, onderdak, voedselhulp en water- en hygiënevoorzieningen te sturen.
- Als reactie op de humanitaire noodsituatie in Gaza heeft België zijn hulp opgevoerd en de medische evacuaties voortgezet, in nauwe coördinatie met zijn EU- en VN-partners.
- De steun aan Oekraïne is blijven gepaard gaan met humanitaire hulp, militaire steun, actieve diplomatie en wederopbouw. België heeft zijn engagement om tussen 2025 en 2029 jaarlijks een miljard euro steun te verlenen, herbevestigd, nadat het tussen 2022 en 2024 al 2,2 miljard euro had vrijgemaakt. Deze bilaterale steun aan Oekraïne komt boven op de Belgische bijdragen en garanties aan de EU en andere internationale programma's. Op civiel niveau is bijvoorbeeld het BE-Relieve-programma in Oekraïne het op een na grootste Belgische ontwikkelingsprogramma. Enabel, het Belgisch agentschap voor internationale samenwerking, is actief op het gebied van gezondheid, energie en onderwijs, vooral in de regio's van Kiev en Tsjernihiv.

Alle federale overheidsdiensten die aan deze operaties hebben meegewerkt, waaronder Defensie, de FOD's Buitenlandse Zaken, Volksgezondheid, Binnenlandse Zaken en Beleid en Ondersteuning, hebben op die manier bijgedragen aan verschillende SDG's, met name aan SDG 16.6.

2.4. Het “Leave No One Behind”-principe blijft de basis vormen van het beleid voor armoedebestrijding

- In mei 2025 publiceerde de FOD Sociale Zekerheid [zijn jaarlijks monitoringsrapport over de Europese armoededoelstellingen en de sociale bescherming in België](#). Om de Europese doelstelling te halen moet het aantal personen met een risico op armoede of sociale uitsluiting in België tegen 2030 verder dalen met 140 000, waaronder 36 000 kinderen. Tussen 2019 (referentiejaar voor de doelstelling) en 2024 nam het aantal personen met een risico op armoede of sociale uitsluiting af met 139 000 (gemiddeld 27 800 per jaar). De komende zes jaar is dus een vergelijkbare daling nodig. Het valt op dat het risico op monetaire armoede bijzonder sterk is afgenomen bij de gepensioneerden. Dat is ook het geval voor huurders, laagopgeleiden, personen met beperkingen in hun dagelijkse activiteiten door gezondheidsproblemen en werklozen. Een belangrijke uitzondering hierop zijn de werklozen: hun armoederisico is gestegen in 2024.
- In een aanvullende analyse, gepubliceerd in september 2025, heeft de FOD Sociale Zekerheid de nadruk gelegd op de [sterk uiteenlopende armoede-indicatoren](#). Hoewel het Belgische socialezekerheidsstelsel op tal van individuele indicatoren beter scoort dan het Europese gemiddelde, stapelen de financiële kwetsbaarheden zich op bij bepaalde groepen in onze samenleving. Zo geeft een op de vijf Belgen aan moeite te hebben met een onverwachte uitgave van 1 300 euro. Eenzelfde aandeel deelt mee zich geen week vakantie buitenshuis te kunnen veroorloven. Een van de hardnekkige knelpunten blijft het hoge aandeel gezinnen waar (bijna) niemand werkt. Na enkele jaren met een daling, steeg hun aandeel in 2024 opnieuw tot 11,3%, tegenover een EU-gemiddelde van 7,9%.
- In december 2025 publiceerde [het Interfederaal Steunpunt tot Bestrijding van Armoede zijn dertiende tweejaarlijks rapport](#) waarin dit keer de essentiële rol van overheidsdiensten werd behandeld. In het verslag wordt onder meer aanbevolen om de risico's op non-take-up van rechten tijdens ex-ante-impactanalyse van nieuwe regelgeving (armoedetoets) te analyseren. Er wordt ook voorgesteld om de verschillende mogelijkheden voor automatische toekenning van rechten maximaal toe te passen, om te voorzien in kwaliteitsvolle en laagdrempelige communicatie naar de burgers, in het bijzonder diegenen die in preciaire situaties leven, en om erover te waken dat niemand uit de boot valt in een context van toenemende digitalisering van administratieve procedures.

De federale organisaties die betrokken zijn bij deze verschillende initiatieven hebben hun expertise ingebracht om trajecten aan te nemen om SDG 1, SDG 10 en SDG 16.6 te bereiken.

3. Activiteiten van de ICDO

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de opdrachten, de leden en de activiteiten van de ICDO van 2025.

3.1. Opdrachten van de ICDO

De ICDO is belast met de voorbereiding en de coördinatie van de opvolging van de acties van de federale overheidsdiensten op het gebied van duurzame ontwikkeling.

De commissie heeft in overeenstemming met de wet eveneens de opdracht:

- Om sporen en mogelijkheden aan het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) en thema's aan het Federaal Planbureau voor te stellen in het kader van hun takenpakket, vastgelegd in de [wet duurzame ontwikkeling \(05/05/1997\)](#) en toe te zien op hun goede afwikkeling;
- Om het verslag van de leden te coördineren, dat ze moeten opstellen 18 maanden voor het einde van het lopende Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO);
- Om het voorontwerp van FPDO en het ontwerp van FPDO voor te bereiden;
- Om een voorstel te formuleren aangaande de modaliteiten van de volksraadpleging over het voorontwerp van FPDO.

3.2. De leden van de ICDO

De ICDO is samengesteld uit vertegenwoordigers van alle federale overheidsdiensten en van het ministerie van Defensie. De Gewesten en Gemeenschappen worden eveneens uitgenodigd om een lid aan te duiden. Het Federaal Planbureau, het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen, en de openbare instellingen voor Sociale Zekerheid (OISZ) worden vertegenwoordigd in de ICDO. Het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) neemt het secretariaat en het voorzitterschap waar.

De vernieuwing van het mandaat van de leden van de ICDO die de federale overheidsdiensten vertegenwoordigen, voor een periode van 5 jaar, is gebeurd met de publicatie van het [koninklijk besluit van 17 maart 2021](#) betreffende het ontslag en de benoeming van bepaalde leden. Het mandaat van de vertegenwoordigers van de Gewesten en Gemeenschappen werd vernieuwd met de publicatie van het [Koninklijk Besluit van 7 april 2023](#).

De onderstaande samenstelling is de officiële samenstelling op 31 december 2025. De vervangers beëindigen de mandaten van hun voorgangers.

Voorzitter:

Dieter VANDER BEKE

Secretarissen:

- Marie-Line GABRIEL;
- Cédric VAN DE WALLE.

Leden vertegenwoordigers van de FOD's, POD's en het ministerie van Defensie:

- Arthur NYS, vertegenwoordiger van Kanselarij van de Eerste Minister; plaatsvervang.st.er: -;
- Myriam BOUVEROUX, vertegenwoordigster van de FOD Beleid en Ondersteuning; plaatsvervanger: Arvid GLORIEUX;
- Moussa RADI, vertegenwoordiger van de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking; plaatsvervanger: Nicolaas BUYCK;
- Sophie DELVAUX, vertegenwoordigster van de FOD Binnenlandse Zaken; plaatsvervanger: Vincent MAIRLOT;
- Karine TURLOOT, vertegenwoordigster van de FOD Financiën; plaatsvervanger: Viviane DE COCQ;
In de loop van het jaar is Giovanni Ferrari benoemd om het mandaat van mevr. Turloot en Françoise Dubois, en het plaatsvervangend mandaat van mevr. De Cocq af te maken.
- Brecht VERCRUYSSSE, vertegenwoordiger van de FOD Mobiliteit en Vervoer; plaatsvervanger: Jeroen VERHOEVEN;
- Haoua IBRA KAKA, vertegenwoordigster van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg; plaatsvervanger: Amaury VANDEN HOUWE;

- Géraldine ELFATHI, vertegenwoordigster van de FOD Sociale Zekerheid; plaatsvervangster: Julie DELFORGE;
- Marielle SMEETS, vertegenwoordigster van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu; plaatsvervanger: Pol GERITS;
In de loop van het jaar is Inês Cabrita Andrade Dos Santos benoemd om het mandaat van mevr. Smeets af te maken, die werd benoemd als plaatsvervangster om het mandaat van dhr. Gerits af te maken.
- Francisco VINCENT, vertegenwoordiger van de FOD Justitie; plaatsvervanger: Vicky VAN DER LINDEN;
In de loop van het jaar is Vicky Van der Linden benoemd om het mandaat van dhr. Vincent af te maken. Er werd geen plaatsvervanger benoemd.
- Maria Eugenia BARDARO, vertegenwoordigster van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie; plaatsvervanger: Frans VAN LAER;
In de loop van het jaar is Catherine Grimonpont benoemd om het mandaat van mevr. Bardaro af te maken.
- Hannes DE REU, vertegenwoordiger van de Ministerie van Defensie; plaatsvervanger: Cédric CHEVALIER;
- Jean-Marc DUBOIS, vertegenwoordiger van de POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding en Sociale Economie; plaatsvervanger: Philippe FRINGS;
In de loop van het jaar is Manon Dewever benoemd om het mandaat van dhr. Dubois af te maken.
- Vinciane DEBROUWER, vertegenwoordigster van de POD Wetenschapsbeleid; plaatsvervangster: Maaïke VANCAUWENBERGHE;
In de loop van het jaar is Raphaël Devooght benoemd om het mandaat van mevr. De Brouwer af te maken.

Vertegenwoordigers van de gemeenschaps- en gewestregeringen:

- Bert LELIEVRE en Nancy MATTHYS, vertegenwoordig.st.er van de Vlaamse Regering;
- Emilie VAN DE WEYER en Achim ARETZ, vertegenwoordig.st.er van de Regering van de Duitstalige Gemeenschap;
- Natacha ZUINEN en Valentine VAN GAMEREN, vertegenwoordigsters van de Regering van het Waalse Gewest;
- Pierre MOUREAUX en Elie DIAMENT, vertegenwoordigers van de Regering van de Franse Gemeenschap;
In 2024 traden Pierre Moureaux en Elie Diamant af en hun vervangers werden niet officieel aangewezen.
- Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft geen vertegenwoordig(st)er aangewezen.

Waarnemers:

- Patricia DELBAERE, vertegenwoordigster van het Federaal Planbureau;
- Lauren BRUFFAERTS, vertegenwoordigster van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen;
- Jean-Marc VANDENBERGH et Françoise THIELEMANS, vertegenwoordiger/-ster van de Openbare Instellingen voor Sociale Zekerheid (OISZ).

In de loop van het jaar zijn Katja Van Cutsem en Eva Sayes benoemd om het mandaat van dhr. Vandenberg et mevr. Thielemans af te maken.

Aan het begin van elk kalenderjaar moet de ICDO haar bureau samenstellen. De wet voorziet in maximaal twee vicevoorzitters, één voor elke taalkundige rol. Het ICDO-secretariaat ontving de aanvraag van Myriam Bouveroux voor de Nederlandstalige taalkundige functie, die unaniem werd goedgekeurd in de plenaire vergadering. Het secretariaat ontving geen aanvragen voor de Franstalige taalkundige functie.

3.3. Activiteiten van de ICDO

3.3.1. Het Secretariaat

Het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) verzorgt het secretariaat van de ICDO en de werkgroepen. Elk jaar brengt het secretariaat van de ICDO verslag uit over de activiteiten van de ICDO.

3.3.2. De plenaire vergaderingen

In 2025 kwamen de leden van de ICDO vijf keer samen tijdens een plenaire vergadering: op 20 februari, 27 maart, 26 juni, 25 september en 11 december. De belangrijkste punten die tijdens die vergaderingen zijn besproken, worden hieronder toegelicht.

1. Bijdragen tot de uitvoering van de Agenda 2030

De uitvoering van de SDG's op federaal niveau vormt de rode draad van de vergaderingen van de ICDO.

- **Presentatie DO-indicatoren door Planbureau:**

Het Federaal Planbureau gaf een toelichting bij de herwerkte versie van de indicatoren voor duurzame ontwikkeling en de vooruitgang van België richting de SDG's. Het rapport werd begin 2025 gepubliceerd en analyseert 83 indicatoren. Het beoordeelt in welke mate België op koers ligt om de doelstellingen te behalen. Ten opzichte van de vorige editie werden zeven indicatoren toegevoegd, twee geschrapt en twee aangepast. De analyse omvat onder meer trends in de indicatoren, met daarnaast een vergelijking van de internationale positie van België en een analyse van verschillen tussen regio's en bevolkingsgroepen. Uit de evaluatie blijkt dat België momenteel op weg is om minder dan een derde van de SDG-subdoelstellingen te behalen (16 van de 51). Het rapport analyseert ook de evolutie van het welzijn in België en de duurzaamheid ervan voor toekomstige generaties. Daarbij wordt vastgesteld dat het welzijnsniveau in 2023 is gedaald tot het laagste niveau in bijna twintig jaar, onder meer door een achteruitgang van de gezondheidstoestand en door minder gunstige evoluties van andere indicatoren. Ook het aandeel van de bevolking dat niet over voldoende financiële middelen beschikt om een degelijke levensstandaard te handhaven, neemt toe.

[Het verslag is te downloaden van de website van het FPB](#) en de verschillende indicatoren en de evolutie ervan zijn te vinden op www.indicators.be.

- **Presentatie van het boek “Armoede en Werk” (2024):**

De POD Maatschappelijke Integratie stelde [het themaboek “Armoede en Werk”](#) voor. Het boek werd mede gefinancierd door de POD Maatschappelijke Integratie, de FOD Sociale Zekerheid en de FOD Werkgelegenheid. Deze publicatie vormt het derde deel van een reeks thematische boeken over armoede, na eerdere edities over “Armoede en Handicap” en “Armoede en Justitie”. Het boek bundelt

vier thematische papers over verschillende dimensies van werkgerelateerde armoede: de omvang en oorzaken van armoede bij werknemers in België, de toegang tot sociale bescherming voor atypische arbeidsvormen, armoede bij werknemers met een handicap en de situatie van langdurig arbeidsongeschikte werknemers. Uit de analyses blijkt dat werkende armoede het resultaat is van een combinatie van factoren, waaronder arbeidsmarktsituatie, gezinskenmerken en werkintensiteit binnen het huishouden. Daarnaast wordt gewezen op de kwetsbaarheid van bepaalde groepen, zoals werknemers met tijdelijke of atypische contracten, solo-zelfstandigen (iemand die helemaal geen controle heeft over zijn werkuren en bij wie 75% van het inkomen van één klant afhangt) en langdurig zieke werknemers. De publicatie bespreekt ook pistes met betrekking tot inkomensondersteuning, arbeidsmarktparticipatie en sociale bescherming.

- **Presentatie project DO-Opleidingsprogramma van het FIDO:**

Het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) heeft een overheidsopdracht gelanceerd om een opleidingsprogramma op te zetten dat federale ambtenaren beter moet ondersteunen op het vlak van duurzame ontwikkeling. Uit raadplegingen van de FOD's binnen de ICDO bleek dat een aantal noden prioritair zijn om hun inspanningen voor het behalen van de SDG's te versterken:

- Het ontwikkelen van basiskennis over het concept van duurzame ontwikkeling en de federale beleidsinstrumenten op dit vlak;
- Het ontwikkelen van competenties voor de identificatie en uitvoering van beleid dat bijdraagt aan duurzame ontwikkeling;
- Het sensibiliseren rond de strategische uitdagingen met betrekking tot duurzame ontwikkeling voor federale organisaties.

De voorgestelde modules richten zich op drie doelgroepen:

- **Doelgroep 1:** medewerkers binnen de FOD's die hun kennis over duurzame ontwikkeling willen versterken en willen leren hoe deze in hun dagelijkse werkzaamheden kan worden toegepast. Voor deze doelgroep wordt een opleiding "Basiskennis" van twee dagen georganiseerd.
- **Doelgroep 2:** medewerkers die verantwoordelijk zijn voor de coördinatie, voorbereiding of uitvoering van projecten om duurzame ontwikkeling binnen hun organisatie te integreren, zoals onder meer coördinatoren duurzame ontwikkeling en medewerkers van de diensten van de voorzitters. Voor hen wordt een opleiding "Vaardigheden voor de uitvoering" van één dag georganiseerd, met aandacht voor de operationalisering van duurzame ontwikkeling en het gebruik van FIDO-instrumenten zoals het actieplan en de strategie voor duurzame ontwikkeling.
- **Doelgroep 3:** leidinggevendenden die beslissingen nemen over de strategische oriëntatie van hun diensten. Voor deze doelgroep wordt een opleiding "Strategische uitdagingen" van een halve dag voorzien, gericht op de integratie van duurzame ontwikkeling in de strategische visie van organisaties.

De opleidingen zullen worden georganiseerd in het voorjaar en het najaar van 2026 en worden zowel in het Nederlands als in het Frans aangeboden.

- **Presentatie van het BCRA door de CERAC:**

Het Centrum voor Risicoanalyse van Klimaatverandering (CERAC) stelde de belangrijkste resultaten voor van [het Belgian Climate Risk Assessment \(BCRA\)](#). Deze analyse heeft tot doel de belangrijkste klimaat- en ecosysteemrisico's voor België in kaart te brengen en beleidsmakers te ondersteunen bij de ontwikkeling van adaptatie- en preventiemaatregelen. De studie identificeert 28 risico's, verdeeld over vijf clusters:

- Ecosystemen;
- Voedsel;
- Infrastructuur & gebouwen;
- Economie & financiën;
- Gezondheid & welzijn.

Voor elk risico werden de ernst, de urgentie en de mate van beleidsvoorbereidende maatregelen beoordeeld. Uit de analyse blijkt dat zes risico's dringend actie vereisen:

- Risico's voor gebouwen door overstromingen;
- Risico's voor eigendomsverzekeringen door overstromingen;
- Risico's voor de menselijke gezondheid door hittestress;
- Risico's op gezondheidsproblemen door een toename van pandemische zoönotische ziekten;
- Risico's voor gewassen door ongunstige weersomstandigheden;
- Risico's voor de voedselproductie door bodemdegradatie.

Daarnaast benadrukt het rapport dat klimaatverandering kwetsbare bevolkingsgroepen disproportioneel treft en bestaande sociale ongelijkheden kan versterken. De resultaten van de BCRA zijn bedoeld om het bewustzijn over klimaatrisico's te vergroten en de ontwikkeling van gerichte beleidsmaatregelen op verschillende bestuursniveaus te ondersteunen.

- **Presentatie World Social Summit door FOD Buitenlandse Zaken:**

De FOD Buitenlandse Zaken gaf toelichting bij de belangrijkste elementen van [de tweede World Social Summit](#), die van 4 tot 6 november 2025 in Doha plaatsvond. Deze top sluit aan bij de verbintenissen uit de Verklaring van Kopenhagen van 1995 en richt zich op drie centrale prioriteiten:

- De uitroeiing van armoede
- Volledige en productieve werkgelegenheid en waardig werk voor iedereen
- Sociale integratie

In de aanloop naar de top nam België samen met Marokko de rol op van co-facilitator van het voorbereidende proces. De onderhandelingen resulteerden in de Doha Political Declaration, waarin engagementen worden bevestigd op het vlak van mensenrechten, sociale bescherming, gendergelijkheid, onderwijs en armoedebestrijding en waarin het belang van multilaterale samenwerking en de uitvoering van de Agenda 2030 wordt benadrukt. Tijdens de top werden daarnaast verschillende side events georganiseerd. Zo waren er events over ontwikkelingssamenwerking, sociale bescherming en jeugdparticipatie.

- **Presentatie van de bijgewerkte versie van de ‘Business and Human Rights’-toolbox:**

In december 2025 kregen de ICDO-leden een voorproefje van de bijgewerkte website van de ‘Business and Human Rights’-toolbox. Deze toolbox, die sinds 2017 online staat, heeft als doel een reeks toegankelijke instrumenten te bieden om organisaties (en hun stakeholders) te begeleiden bij het nakomen van hun mensenrechtenverplichtingen in de context van hun activiteiten. De inhoud van deze nieuwe versie is bijgewerkt, de opmaak is herzien en de structuur is vereenvoudigd om de toegankelijkheid te verbeteren en de duurzaamheid van de toolbox te waarborgen. De toolbox is tevens uitgebreid met een overzicht over het thema ‘Toegang tot justitie en effectieve rechtsmiddelen - Staatsmechanismen’.

Ontdek ook het 2de [Nationale Actieplan ‘Business and Human Rights’](#) (2024-2029) en de toolbox [‘Due Diligence voor KMO’s’](#), te vinden op de ICDO-website.

2. Opvolging van de instrumenten van de wet

Tijdens de plenaire vergaderingen werden de activiteiten van de werkgroepen en de ontwikkeling van de instrumenten van de wet betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling stipt opgevolgd.

- **Verslag van de leden van de ICDO over de uitvoering van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO):** Zoals bepaald in de wet van 1997 betreffende het federaal beleid inzake duurzame ontwikkeling moet de ICDO dit verslag 18 maanden voor het einde van het lopende plan publiceren. Zo kan de uitvoering ervan worden geëvalueerd en kan de voorbereiding van het volgende plan worden ondersteund. De plenaire vergadering van de ICDO heeft dit verslag in januari 2025 goedgekeurd. Uit [de analyse](#) blijkt dat eind 2023 50% van de maatregelen wordt uitgevoerd, 22% in voorbereiding is en 2% wordt gemonitord, terwijl 25% van de maatregelen niet wordt uitgevoerd, grotendeels wegens onvoldoende middelen. Het jaarverslag van de ICDO zal ook voor de jaren 2024 en 2025 blijven rapporteren over de opvolging van de uitvoering van het plan. De maatregelen gericht op het versterken van de veerkracht tegen risico's (28 maatregelen) en op een verandering van het mobiliteitsmodel (22 maatregelen) zijn het verst gevorderd. Daarentegen blijven de maatregelen gericht op een betere samenhang van het beleid (14 maatregelen) en op actie op internationaal niveau (25 maatregelen) achter.
- **Vorbereiding van het voorontwerp van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling 2026:** Vanaf midden 2024 heeft de werkgroep "Federale Strategie" van de ICDO zich toegelegd op het identificeren van de maatschappelijke uitdagingen waarvoor de acties van het volgende Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling zullen worden opgebouwd. Na te hebben kennisgenomen van de prioritaire thema's die door de nieuwe minister voor duurzame ontwikkeling werden vastgelegd, heeft de werkgroep zich toegelegd op het onderzoeken van richtsnoeren en interdepartementale acties waartoe de federale overheidsdiensten zich zouden verbinden om ze in deze legislatuur uit te voeren. Tijdens elke plenaire vergadering van de ICDO kon een stand van zaken van deze werkzaamheden worden opgemaakt en werden de toekomstige vooruitzichten besproken.

Meer informatie is te vinden in het onderstaande activiteitenverslag 2025 van de WG "Federale Strategie".

3. Andere initiatieven

- **Audit van het Rekenhof over het federale duurzaamheidsbeleid met betrekking tot de aankoop van schone voertuigen:**

De leden van de ICDO werden geïnformeerd over een audit door het Rekenhof van de prestaties en de conformiteit, om de uitvoering van Omzendbrief 307septies te evalueren bij de verschillende actoren die in deze regelgeving worden genoemd. De ICDO-leden die binnen de scope van deze audit vallen zijn: het secretariaat van de ICDO, en de FOD's Volksgezondheid, BOSA, Kanselarij, Mobiliteit en Defensie. Er wordt aan herinnerd dat de omzendbrief de rol van de ICDO als volgt definieert: een jaarlijks overzicht geven van de strategische keuzes van de diensten met betrekking tot het globale mobiliteitsbeleid, om duidelijk een overgang naar een duurzamer mobiliteitsbeleid na 3, 5 en 10 jaar te kunnen bepalen.

- **Presentatie van de aanbevelingen van de LAMARTRA-studie:**

Hoe zal de ecologische transitie de arbeidsmarkt hertekenen? Welke governance-strategieën kunnen worden toegepast om de decarbonisatie en de arbeidsmarkt met elkaar te verzoenen in het kader van de duurzame transitie, om de kansen van de ecologische transitie te benutten en de uitdagingen ervan aan te gaan? Om deze vragen te beantwoorden hebben de LAMARTRA-onderzoekers een breed scala aan onderzoeksmethodes gebruikt uit de wetenschappelijke disciplines rond duurzame transitie, toekomststudies, arbeidseconomie en -sociologie.

De resultaten van de [LAMARTRA-studie](#) en hun aanbevelingen inzake governance werden samengevat in vier nota's die aan de leden van de ICDO werden voorgesteld:

1. Is de Belgische arbeidsmarkt klaar voor de ecologische transitie en een grotere beroepsmobiliteit?
2. Werknemers de middelen geven om de ecologische transitie te versnellen: lessen en uitdagingen van de meest performante Belgische ondernemingen.
3. De rol van de sociale dialoog bij de integratie van sociaaleconomisch beleid, arbeidsbeleid en decarbonisatie.
4. Met en voor de stakeholders perspectieven uitwerken voor een "koolstofarme" transitie met aandacht voor de "arbeidskwaliteit" in de landbouw en in de bouw.

3.3.3. De werkgroepen

A. Werkgroep Duurzame Overheidsopdrachten

Opdrachten

Meer informatie over de opdrachten van de [WG “Duurzame Overheidsopdrachten”](#) op de ICDO-website.

Activiteiten 2025

1) Werkzaamheden van de ICDO Werkgroep ‘Duurzame overheidsopdrachten’

De werkgroep heeft vergaderd op 28 januari 2025. Het belangrijkste punt betrof verschillende politieke, administratieve en stakeholder initiatieven in het kader van de evaluatie van de Europese richtlijnen overheidsopdrachten. Het belang van strategische overheidsopdrachten (milieu, sociale thema's, due diligence, innovatie en circulariteit) staat in dit kader hoog op de agenda. Meer concreet onderzocht de werkgroep de publieke raadpleging van de winter van 2025, initiatieven van Commissaris Séjourné, het Letta rapport en het Draghi rapport.

2) Vormingen rond duurzame aankopen

In 2025 werden op federaal niveau volgende vormingen georganiseerd:

- Vorming maatschappelijk verantwoorde aankopen in het kader van het basistraject federale aankoper op 27 maart en 16 oktober (NL) en 27 maart en 17 oktober (FR);
- Voorstelling van de samenwerking inzake maatschappelijk verantwoord aankopen tussen het FIDO en de FOD BOSA (FOR-event van 23 september 2025).

3) Instrumentarium duurzame aankopen

Professionele aankoopexperten kunnen terecht op de [Gids voor Duurzame Aankopen](#) voor aanwijzingen om hun overheidsopdrachten circulair, innovatief, milieuvriendelijk, sociaal verantwoord te maken. Naast regelgevende en beleidsinformatie verwijst de gids ook naar goede praktijken, voorbeeldbestekken, labels, criteria en clausules. De gids bevat ook heel wat fiches, gebundeld per productgroep, die een hulp moeten zijn voor aankopers in de voorbereiding van hun bestek.

In 2023 heeft het FIDO meegewerkt aan een urgentielijststudie i.s.m. de FOD BOSA. Deze studie had de prioritering van producten en diensten op het oog, die veel aangekocht worden bij de federale overheid en die belangrijk zijn vanuit het oogpunt van maatschappelijke verantwoordelijkheid. Op basis daarvan werden een 40-tal categorieën met hoge prioriteit op gebied van duurzame ontwikkeling afgebakend. De publicatie van de studie is [hier](#) te vinden.

In 2024 werd gestart met de productie van informatiefiches op www.gidsvanduurzameaankopen.be voor de hoogst geklasseerde productgroepen uit deze urgentiestudie. In totaal werden 19 nieuwe fiches aangemaakt. De laatste fiches werden afgewerkt en gepubliceerd in februari 2025.

Meer informatie is te vinden op <https://www.gidsvoorduurzameaankopen.be/nl/urgentielijst-2023>

In 2025 heeft het FIDO een overheidsopdracht gelanceerd die zowel een vernieuwde website als de actualisatie van de vermelde labels op het oog heeft. De uitvoering van de opdracht start in januari 2026.

4) Helpdesk duurzame aankopen

Reeds verschillende jaren kunnen aankopers van regionale overheidsdiensten en soms ook van lokale overheidsdiensten terecht bij bepaalde helpdesk-instanties die aankopers bijstaan met het integreren van milieu, circulaire of sociale aspecten in hun overheidsopdrachten. Op het federale niveau dragen de aankopers van de FOD BOSA, verantwoordelijk voor de gemeenschappelijke overeenkomsten, zorg voor het opnemen van maatschappelijke verantwoordelijkheid in de bestekken. Maar voor de meeste andere federale overheidsopdrachten ontbrak een ondersteuning voor aankopers.

Het FIDO is daarom begonnen met de opmaak van een ondersteunend traject voor federale aankopers d.m.v. een helpdesk functie en concrete vormingen rond maatschappelijk verantwoord aankopen. Daartoe werd een overheidsopdracht in de markt geplaatst. De concrete uitvoering zal begin 2026 van start gaan.

B. Werkgroep Maatschappelijke Verantwoordelijkheid

Opdrachten

Meer informatie over de opdrachten van de [WG “Maatschappelijke Verantwoordelijkheid”](#) op de ICDO-website.

Activiteiten 2025

In 2024, heeft de werkgroep «Maatschappelijke Verantwoordelijkheid» van de ICDO de laatste hand gelegd aan het ontwerp van het tweede Nationaal Actieplan «Ondernemingen en Mensenrechten» en het voor overleg en goedkeuring aan de regering voorgelegd.

Dit actieplan is een essentieel strategisch hulpmiddel dat:

- enerzijds de omzetting van de UNGP's (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights – Richtsnoeren van de Verenigde Naties inzake ondernemingen en mensenrechten) in concrete projecten structureert, omkadert en faciliteert;
- anderzijds doeltreffend bijdraagt aan het verankeren van de maatschappelijke verantwoordelijkheid in de activiteiten van Belgische ondernemingen en organisaties die nationaal en/of internationaal actief zijn.

Na dit schakelmoment werd het werk van de WG MV op pauze gezet. Daarom kwam het in 2025 niet bijeen.

C. Werkgroep Federale strategie

Opdrachten

Meer informatie over de opdrachten van de [WG “Federale strategie”](#) op de ICDO-website.

Activiteiten 2025

In 2025 heeft de werkgroep zeer actief verder gewerkt aan de opmaak van het volgende Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO).

De wet betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling bepaalt dat een nieuwe regering uiterlijk één jaar na haar aantreden een FPDO moet goedkeuren. Na de goedkeuring van een beleidsnota in de plenaire ICDO op 27 juni 2024, waarin de grote lijnen van de inhoud en het voorbereidingsproces werden vastgelegd, bracht de werkgroep de experts van de federale overheden samen om het voorontwerp van het Plan (VOP) voor te bereiden.

In eerste instantie werd de scope, het toepassingsgebied van het voorontwerp, bepaald. De ICDO stuurde daarom een brief naar de voorzitters van de federale overheidsdiensten (FOD's, POD's en het Ministerie van Defensie) met de vraag aan hun experts om de belangrijkste maatschappelijke uitdagingen te identificeren die in het VOP moeten worden aangepakt (zie activiteitenverslag 2024 voor meer details). Na voorbereidingen binnen de werkgroep van september tot december 2024 keurde de plenaire ICDO deze lijst van maatschappelijke uitdagingen goed op 17 december.

Ingevolge het federaal regeerakkoord van 31 januari 2025 heeft de ICDO deze lijst van maatschappelijke uitdagingen bijgewerkt en in februari 2025 een geactualiseerde versie goedgekeurd. Die werd vervolgens aan de minister bevoegd voor Duurzame Ontwikkeling overgemaakt, zodat deze belangrijkste uitdagingen op politiek niveau konden worden goedgekeurd.

In de loop van maart en april kwam de WG Federale Strategie tweemaal samen en werden elektronische uitwisselingen georganiseerd om de richtsnoeren van het volgende VOP voor te bereiden.

Op basis van een evaluatie van de uitvoering ervan, maar ook op grond van andere bronnen, werd een voorstel tot actualisering van de richtsnoeren van het FPDO 2021-2026 uitgewerkt, zoals onder meer:

- het [Federaal Rapport over Duurzame Ontwikkeling](#) en de [opvolgingsindicatoren](#) voor de SDG's van het Federaal Planbureau;
- de adviezen van de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling over de uitvoering van de [SDG's](#) en de voorbereiding van het volgende [FPDO](#);
- de werkzaamheden van de OESO rond [beleidscoherentie voor duurzame ontwikkeling](#);

- het [opvolgingsverslag van de audit van het Rekenhof](#) over de uitvoering van de Agenda 2030;
- de resultaten van de [Staten-Generaal van de Rechtvaardige Transitie](#) en van de [gap analysis](#) ten opzichte van de SDG's.

Ook werden de aanbevelingen uit de analyses en studies van de federale diensten of internationale organisaties gebruikt, zoals die van de FOD Sociale Zekerheid (Klimaatverandering en sociale bescherming; Jaaroverzicht 2023 van de WG Sociale Impact Crises), de FOD BOSA (Weerbaarheid van de federale overheidsdiensten; Charter voor een duurzame federale overheid), het Steunpunt tot Bestrijding van Armoede (tweejaarlijks verslag), de OESO, Eurostat, het SDSN etc.

Eind juni 2025 ontving de ICDO de beslissing van de minister over de prioritaire SDG's op basis waarvan acties voor het volgende VOP moeten worden uitgewerkt.

De ICDO stuurde daarom begin juli een brief naar de voorzitters van de federale overheidsdiensten, met het verzoek de acties te bepalen waarvoor de federale overheidsdiensten moeten samenwerken om bij te dragen aan deze SDG's. Ze werden ook verzocht aan te duiden welke experts het ICDO hierover kan raadplegen.

Tijdens de maanden juli en augustus werden binnen de werkgroep acht thematische vergaderingen georganiseerd over de prioritaire SDG's, met het doel mogelijke samenwerkingsacties te bepalen. Er werden aanbevelingen uit diverse verslagen voorgesteld als input voor de gesprekken. Toch moest de werkgroep midden september – het moment van de deadline – vaststellen dat er zeer weinig voorstellen voor samenwerkingsacties tussen federale overheidsdiensten waren aangedragen. Slechts drie overheidsdiensten stuurden een officiële antwoordbrief, zonder concrete voorstellen. De overige FOD's stelden enkele acties voor, die soms later werden ingetrokken of niet werden gevalideerd.

Op verzoek van het College van Voorzitters van de FOD's kon de voorzitter van de ICDO op 14 oktober de stand van zaken van de voorbereiding van het voorontwerp van het Plan toelichten. In het kader van budgettaire beperkingen en de focus op de kernopdrachten van de FOD's besprak het College onder meer het toespitsen van de initiatieven op de richtsnoeren in plaats van op de interdepartementale acties, de oprichting van een werkgroep voor de coördinatie tussen de federale plannen, en de integratie van duurzame ontwikkeling in de bestaande besluitvormingsprocessen.

De werkgroep kwam opnieuw samen op 17 oktober en 4 november om de besprekingen over de richtsnoeren en de interdepartementale acties af te ronden. De richtsnoeren werden goedgekeurd, maar er werd vastgesteld dat de 11 overige interdepartementale acties niet allemaal waren goedgekeurd en te verschillend waren om een coherent en relevant geheel te vormen. Daarom werden deze acties stopgezet. In het voorontwerp van het Plan licht de ICDO enkele verklarende elementen toe (zie hoofdstuk 2.2).

“Ondanks de inspanningen binnen de ICDO om de door de wet vastgestelde planning te respecteren en deze acties uit te werken, ondervonden de experts moeilijkheden door zowel externe als interne factoren.

Eenzijds is de context waarin het FPDO wordt voorbereid, veranderd:

- *Er werden tal van institutionele mechanismen opgezet die belangrijke onderdelen van het brede duurzame ontwikkelingsbeleid bestrijken (gender, handicap, armoede, klimaat etc.).*
- *Er zijn al tal van interdepartementale en/of transversale plannen goedgekeurd (bv. de federale bijdrage aan het Nationale Energie- en Klimaatplan) of in voorbereiding (bijvoorbeeld het Actieplan circulaire economie), waardoor het aantal nieuwe voorstellen beperkt blijft.*
- *Zonder een volledig overzicht van de transversale plannen is het niet eenvoudig lacunes of aanvullende pistes in kaart te brengen.*
- *Door de budgettaire context moeten overheidsdiensten zich toeleggen op hun kernopdrachten.*

Anderzijds moeten ook interne redenen met betrekking tot de voorbereiding van het voorontwerp worden geëvalueerd: de stappen in het opmaakproces van het voorontwerp van het Plan, de vastgelegde criteria voor het voorstellen van acties, en de manier waarop de aanbevelingen van externe organisaties worden behandeld, moeten worden geanalyseerd.

De ICDO stelt daarom voor dat het voorontwerp van het Plan de focus legt op de federale strategie voor de uitvoering van de SDG's, op de coherentie van het duurzame ontwikkelingsbeleid, en op het duurzame interne beheer van de federale overheidsdiensten. Daarnaast stelt ze voor dat er een analysetraject wordt opgezet om te onderzoeken hoe de bestaande en toekomstige federale plannen kunnen bijdragen aan de SDG's.”

De ICDO heeft op 17 december het voorontwerp van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling goedgekeurd via een schriftelijke procedure en het voor politiek overleg overgemaakt aan de minister belast met Duurzame Ontwikkeling. Vervolgens werd het voorontwerp begin 2026 aan de bevolking voorgelegd voor raadpleging.

4. Beleid van de federale overheidsdiensten om bij te dragen tot een duurzame ontwikkeling

4.1. Het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO)

Op 1 oktober 2021 keurde de federale regering het [Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling](#) (FPDO) goed. Dit plan bevat acties om de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties en de langetermijnvisie te verwezenlijken.

Dit zijn zowel richtsnoeren die van toepassing zijn op alle federale departementen als samenwerkingsacties tussen sommige ervan, teneinde een transversaal beleid te ontwikkelen dat economische, sociale en milieuaspecten omvat.

Een FPDO → 239 maatregelen

Om een efficiënt opvolgingsysteem voor het FPDO op te zetten, hebben de Taskforce Duurzame Ontwikkeling van het Federaal Planbureau en het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) een methodologie en een opvolgingstabel uitgewerkt waarin de acties in maatregelen worden opgesplitst. Zo wordt bijvoorbeeld de actie die tot doel heeft de strijd tegen het niet gebruiken van sociale rechten (het non take up beginsel). (blz. 36):

Deze werkzaamheden hebben drie hoofdlijnen: het informeren van alle potentiële rechthebbenden over hun sociale rechten, het bevorderen van de automatische toekenning van deze rechten of, als alternatief, het verminderen van het aantal handelingen dat moet worden verricht om toegang te krijgen tot deze rechten en het wegnemen van de fysieke en mentale belemmeringen voor de toegang tot deze rechten.

In de opvolgingstabel is deze actie onderverdeeld in twee maatregelen:

- Strijd leveren tegen het niet-gebruik van rechten door alle potentiële rechthebbenden te informeren over hun sociale rechten, de automatische toekenning van deze rechten te bevorderen of, als alternatief, het aantal handelingen dat nodig is om toegang te krijgen tot deze rechten te verminderen en de fysieke en mentale belemmeringen voor de toegang tot deze rechten weg te nemen;
- Gegevens verzamelen over opname of niet-opname van rechten om het verschijnsel beter in kaart te brengen.

Uiteindelijk resulteerde deze oefening voor alle acties in een lijst van 239 maatregelen waartoe de federale overheidsdiensten zich hebben verbonden.

Het FPDO en de SDG's

Het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling bevat twee grote delen:

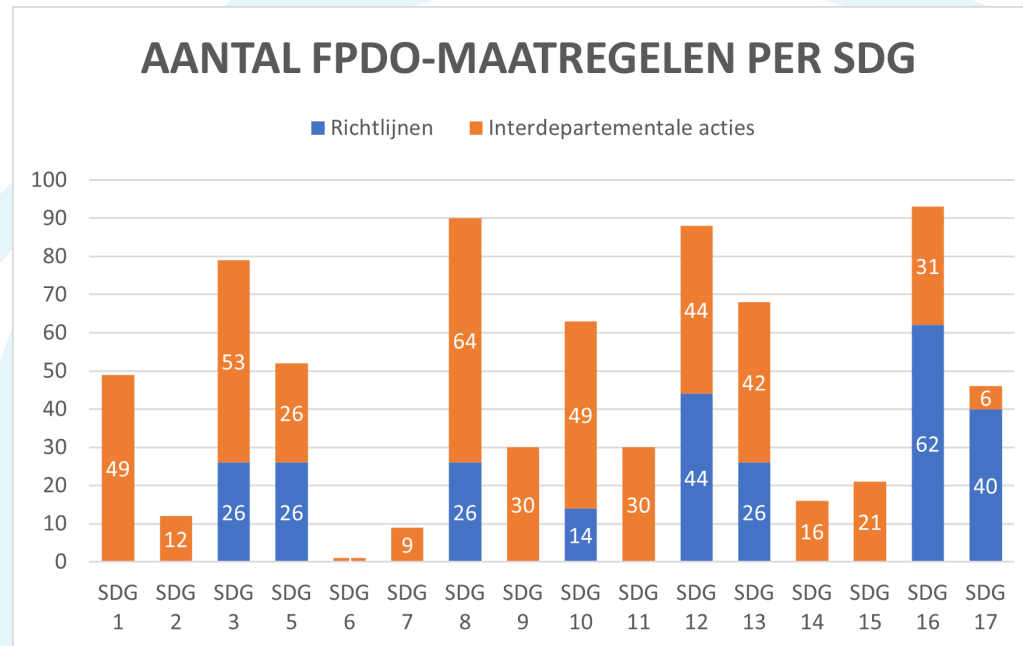
- De richtsnoeren enerzijds. Het betreft de acties die alle federale overheidsdiensten en programmatorische overheidsdiensten moeten uitvoeren. Er werden drie thema's geselecteerd:
 1. De uitvoering van de SDG's versnellen;
 2. De coherentie van het beleid verzekeren;
 3. De voorbeeldfunctie van de Staat versterken.

In de opvolgingstabel zijn de richtsnoeren uitgesplitst in 77 maatregelen.

- De interdepartementale acties anderzijds. Deze zullen worden uitgevoerd via samenwerking tussen federale overheidsdiensten en soms andere federale instellingen. Tijdens het ontwikkelingsproces van het FPDO konden dankzij de dialoog met de stakeholders en de burgerraadpleging zes thema's geselecteerd worden die de koepel vormen voor transversale acties:
 1. Leave No One Behind;
 2. versterken van de veerkracht tegen risico's;
 3. hervormen van de Belgische economie;
 4. veranderen van mobiliteitsmodel;
 5. financiering;
 6. internationaal.

In de opvolgingstabel zijn de interdepartementale acties onderverdeeld in 162 maatregelen.

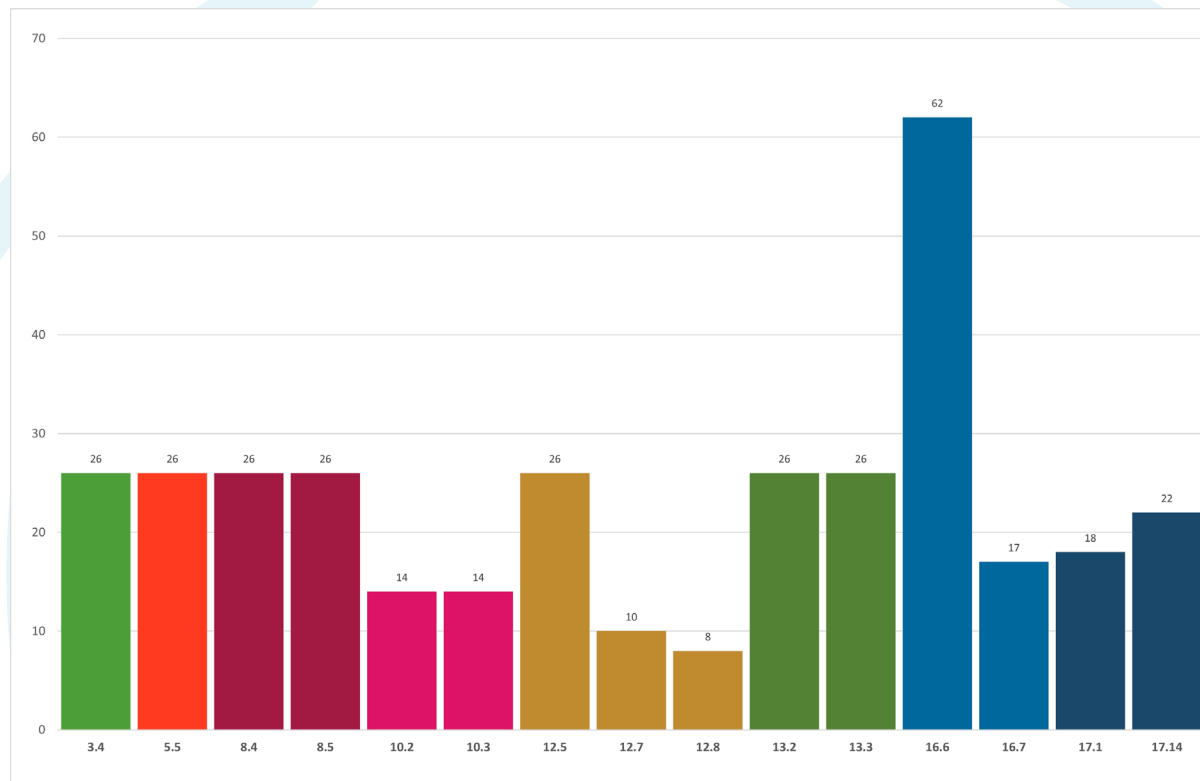
De onderstaande grafiek geeft een **kwantitatief** overzicht van het aantal maatregelen (richtsnoeren + interdepartementale acties) van het FPDO per SDG, rekening houdend met het feit dat de meeste maatregelen aan meerdere SDG's tegelijk bijdragen.

Bron: www.duurzameontwikkeling.be

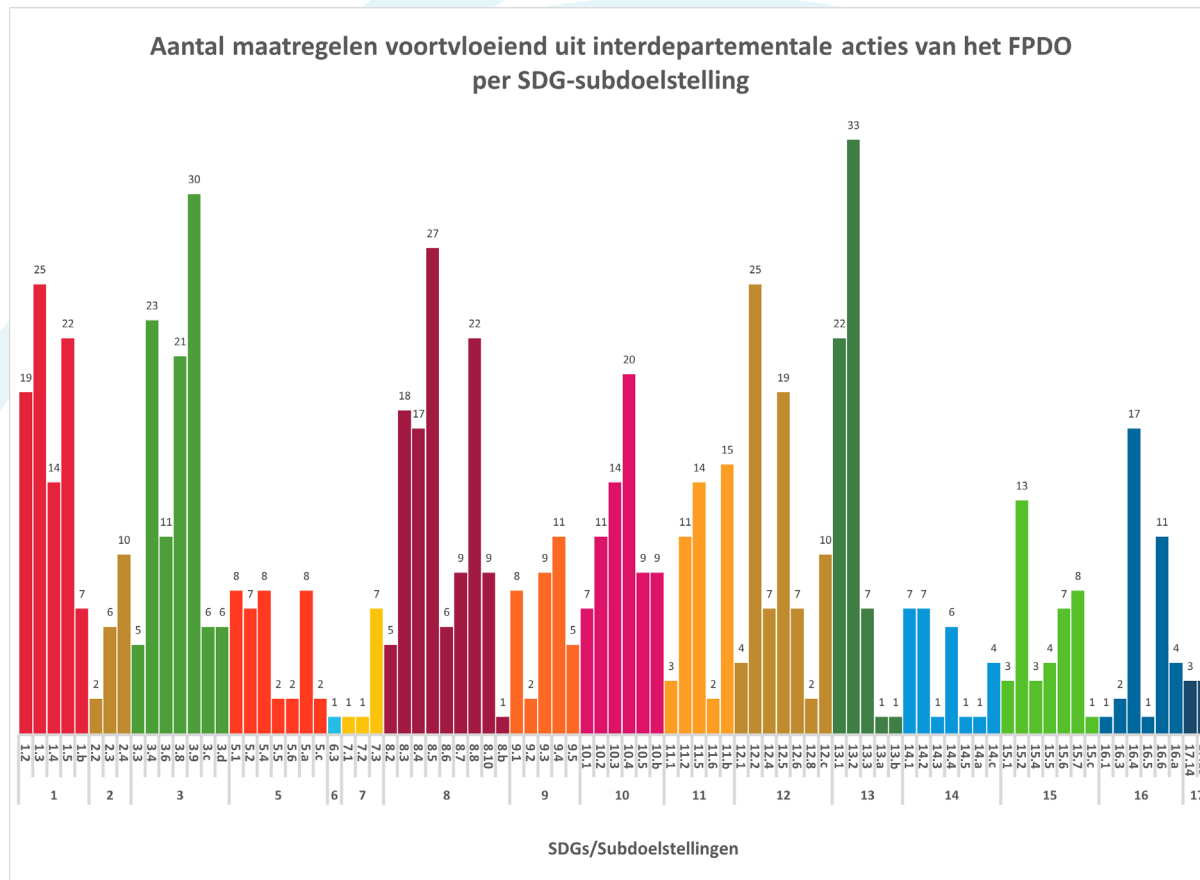
De twee onderstaande grafieken bieden een **kwantitatief** overzicht van de bijdrage van de FPDO-maatregelen aan de SDG-doelstellingen, rekening houdend met het feit dat de meeste maatregelen aan meerdere doelstellingen tegelijk bijdragen.

Aantal maatregelen volgens de richtlijnen van het FPDO per SDG-subdoelstelling

Bron: www.duurzameontwikkeling.be

Aantal maatregelen voortvloeiend uit interdepartementale acties van het FPDO per SDG-subdoelstelling

Bron: www.duurzameontwikkeling.be

Stand van zaken van de uitvoering van het FPDO in 2025

1. Strategische aanpak van de federale overheidsdiensten in termen van integratie en implementatie van het FPDO

- **FOD Kanselarij van de Eerste minister:**

We kunnen hierbij denken aan de dialoog met de stakeholders, de maximale toegankelijkheid van de websites, de duurzaamheid van overheidsopdrachten en de regelgeving inzake overheidsopdrachten, alsook de steun voor initiatieven op het vlak van gendermainstreaming, diversiteit en handmainstreaming. Er moeten nieuwe operationele plannen worden voorbereid voor 2026, na de goedkeuring van het ontwerp van strategisch plan dat op 2 september 2025 aan de eerste minister werd bezorgd, naargelang zijn eventuele opmerkingen.

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de FOD Kanselarij van de Eerste minister.](#)

- **FOD Beleid en Ondersteuning (BOSA):**

Daarnaast is er eveneens de opvolging van het nog lopende FPDO (2021-2026). Een aantal van deze acties zijn verankerd in het operationeel plan, waardoor de opvolging, trimestrieel, semestrieel of jaarlijks kan opgevolgd worden. De verantwoordelijke van de cel duurzame ontwikkeling, staat in voor de coördinatie en de opvolging van de betreffende initiatieven. Dit steeds in samenspraak met de experts op het terrein binnen de FOD BOSA.

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de FOD Beleid en Ondersteuning.](#)

- **FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking:**

De Belgische internationale samenwerking sluit aan bij de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDGs) van de Verenigde Naties, die richting geven aan onze aanpak en financieringsprioriteiten. Binnen dit kader focussen we op drie globale publieke goederen: globale gezondheid, klimaat (inclusief duurzame voedselsystemen) en vrede en stabiliteit. Deze thema's weerspiegelen de Belgische expertise en veiligheidsbelangen zoals vastgelegd in de Nationale Veiligheidsstrategie en worden internationaal erkend.

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.](#)

- **FOD Binnenlandse Zaken:**

Een maatregel binnen ons intern actieplan is de «opvolging van het FPDO» teneinde zo veel mogelijk linken en bruggen te leggen gedurende het hele jaar. (...) de DO-verantwoordelijke van de dienst Facility Office bundelt de nodige informatie voor het opstellen van de jaarlijkse rapportering. Het interne netwerk-werk moet worden voortgezet, opdat de verschillende maatregelen die door AD's of departementen worden opgevolgd, systematischer zouden worden gerapporteerd aan de coördinator DO.

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de FOD Binnenlandse Zaken.](#)

- **FOD Financiën:**

De coördinatie van onze acties in het kader van het PFDD gebeurt via de coördinator DO in goed overleg met alle betrokken algemene administraties en/of stafdiensten.

Ook worden de geplande acties opgevolgd in het jaarlijkse DO-verslag dat aan het FIDO wordt overgemaakt.

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de FOD Financiën.](#)

- **FOD Mobiliteit en Vervoer:**

Het FPDO heeft een prominente plaats in onze FOD omdat het alle thema's van de andere federale plannen behandelt. Het versterkt dan ook de transversale "duurzaamheidssamenwerking" die in onze FOD al verschillende jaren bestaat.

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de FOD Mobiliteit en Vervoer.](#)

- **FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg:**

Dit federaal plan wordt volledig en regelmatig geanalyseerd bij de Diensten van de voorzitter, op basis van een monitoringdocument dat wordt opgesteld en voorgelegd door het FIDO.

Dit monitoringdocument maakt het enerzijds mogelijk om de administraties van de FOD Werkgelegenheid te bepalen die bevoegd zijn voor elke maatregel opgenomen in het FPDO en anderzijds de FOD/POD en organisaties waarmee de FOD Werkgelegenheid kan samenwerken om deze maatregelen ten uitvoer te leggen.

Deze monitoring maakt het mogelijk om een stand van zaken op te maken van datgene wat al werd verwezenlijkt en vooral om de maatregelen te bepalen waaraan de experts mogen werken in de komende maanden.

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.](#)

- **FOD Sociale Zekerheid:**

Een rapportering 2024 werd ter informatie voorgelegd aan het Directiecomité in maart 2025, teneinde de impact van het FPDO op de FOD naar voren te brengen, een stand van zaken op te maken, problemen te identificeren en hiervoor oplossingen te zoeken.

In het nieuwe strategisch plan dat momenteel wordt opgesteld, is een verband gelegd met de SDG's en het FPDO. Het is de bedoeling om de acties van het volgende FPDO op te nemen in de operationele plannen (die momenteel worden aangepast met betrekking tot het nieuwe strategisch plan) en om de noodzakelijke verbanden te leggen met de andere thematische plannen.

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de FOD Sociale Zekerheid.](#)

- **FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen, Leefmilieu:**

De opvolging en de reporting van de FPDO- en SDG-acties gebeurt via het DDO-netwerk. De DO-coördinator/coördinatrice werkt rechtstreeks samen met de strategische adviseurs van de verschillende DG's. De resultaten worden elk jaar in januari aan het Directiecomité voorgelegd.

Ons strategisch plan 2025-2029 plaatst duurzaamheid tussen de vijf fundamentele waarden die de leidraad vormen voor al onze acties. Concreet vertaalt dit zich in:

- *Een geïntegreerde One World, One Health-visie: wij werken op het kruispunt van het gezondheids-, milieu- en sociaal beleid. Hierbij streven we naar een zo geïntegreerd mogelijke aanpak, rekening houdende met de onderlinge afhankelijkheden tussen mensen, dieren, planten en het milieu, door met één stem te spreken.*
- *Beleid afgestemd op de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's): ons beleid draagt rechtstreeks bij aan de SDG's, onder meer op het vlak van gezondheid (SDG 3), voeding (SDG 2), klimaat (SDG 13), verantwoorde consumptie en productie (SDG 12) en de bescherming van de ecosystemen (SDG 14 en 15).*
- *Een voorbeeldig intern beheer: we verkleinen onze ecologische voetafdruk (duurzame mobiliteit, energie-efficiëntie, duurzame aankopen, ...) en bevorderen het welzijn, de autonomie en de talentontwikkeling, voor een veerkrachtige en inclusieve organisatie.*

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen, Leefmilieu.](#)

- **FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie:**

De implementatie van de acties van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO) worden opgevolgd en gecoördineerd door de coördinator voor Duurzame Ontwikkeling.

Na de wijziging in de coördinatie in de loop van 2025 zorgden de leden van de cel voor de continuïteit van de werkzaamheden. Ze analyseerden de maatregelen en identificeerden deskundigen binnen de verschillende departementen van de FOD om de reporting van de acties van de FOD Economie in het kader van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling 2021-2026 te coördineren.

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie.](#)

- **Ministerie van Defensie:**

Defensie speelt een actieve rol in het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling (FPDO) door bij te dragen aan diverse acties. Het FPDO en de opvolging van deze acties zijn verankerd in het Plan voor de reconstructie van Defensie – FOCUS 2030 (vroegere CHOD-plan). Deze aanpak garandeert dat Defensie, rekening houdend met haar specifieke kenmerken, doeltreffend bijdraagt aan de realisatie van het FPDO. De coördinator Duurzame Ontwikkeling is verantwoordelijk voor de coördinatie en opvolging van de betrokken initiatieven.

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van het Ministerie van Defensie.](#)

- POD Maatschappelijke Integratie:

De opvolging van deze acties wordt verzorgd door de DO-coördinator, in samenwerking met de experts van de POD die betrokken zijn bij de implementatie ervan. Het wordt ter goedkeuring voorgelegd aan het Directiecomité en vervolgens jaarlijks gemonitord aan de hand van een door het FIDO opgestelde tabel.

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de POD Maatschappelijke Integratie.](#)

- POD Wetenschapsbeleid:

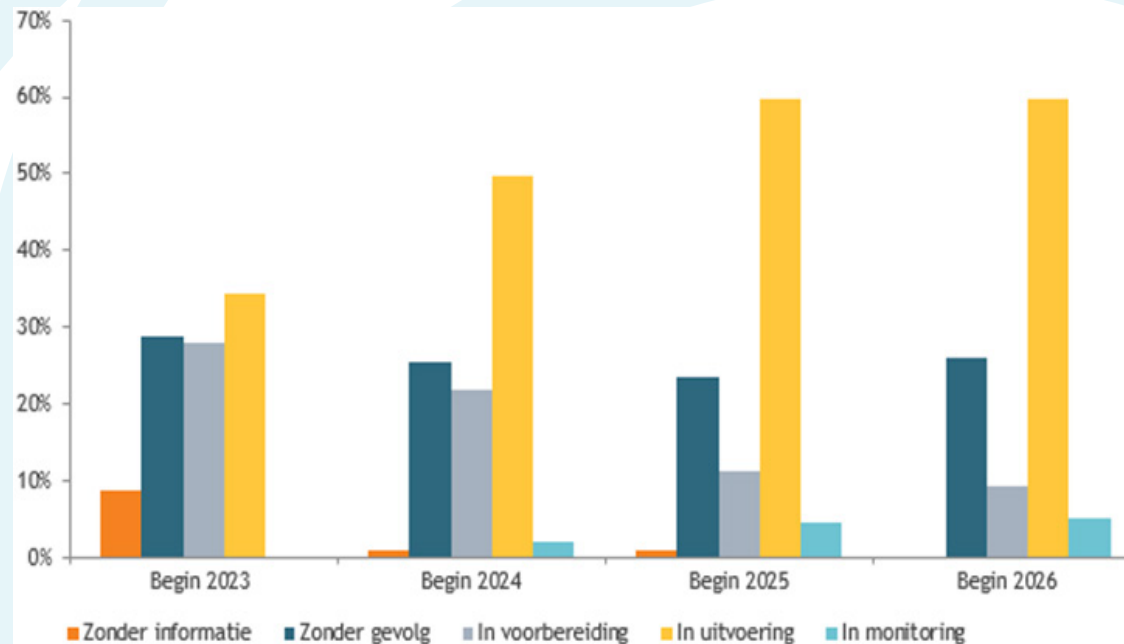
Het FPDO wordt binnen de POD ingepast en uitgevoerd via in zijn strategisch plan opgenomen prioritaire hoofdlijnen. Die laatste worden omgezet in strategische doelstellingen die afgestemd zijn op duurzame ontwikkeling (DO) en de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDGs). Die strategische beleidsoriëntaties worden nadien jaarlijks in een operationeel plan gegoten, dat de doelstellingen van het strategisch plan omzet in concrete acties en maatregelen.

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de POD Wetenschapsbeleid.](#)

2. Algemeen overzicht van de implementatie van het FPDO

Zoals bepaald in het FPDO komt de uitvoering van de maatregelen in het jaarverslag van de ICDO aan bod. De 239 maatregelen van het FPDO zijn toegewezen aan een of meer instanties die verantwoordelijk zijn voor de opvolging ervan. Ze stellen een jaarlijks verslag op in de databank van de ICDO. In het kader van zijn beleidsevaluatieopdracht analyseert het FPB de gegevens en verwerkt deze in februari en maart van het jaar erop.

51 maanden na de goedkeuring van het FPDO door de regering volgt hieronder een algemeen overzicht van het uitvoeringsstadium van de maatregelen van het plan.

Bron: Federaal Planbureau – Februari 2026

De verschillende uitvoeringsstadia zijn als volgt bepaald:

1. **Voorbereiding:** concrete uitwerking van de maatregel. Die fase loopt in theorie tot het moment waarop de doelen en instrumenten zijn gekozen en klaar om uitgevoerd te worden.
2. **Uitvoering:** formulering, goedkeuring en afkondiging van de maatregelen, gevolgd door hun implementatie.
3. **Monitoring:** verzameling van gegevens over de uitvoering van een individuele maatregel van het Plan, wat eventueel tot bijstellingen kan leiden en, in voorkomend geval, tot een wetenschappelijke evaluatie met als doel het beleid oriënteren door advies uit te brengen over het opzet en de opvolging ervan.
4. **Zonder gevolg:** categorie van maatregelen waarvoor er nog geen enkel voor derden merkbaar initiatief voor de uitvoering werd genomen.
5. **Achterhaald:** categorie van maatregelen die door nieuwe beslissingen achterhaald zijn (door regionalisering of door maatregelen op andere beleidsniveaus).
6. **Zonder informatie:** categorie van maatregelen waarover geen informatie beschikbaar is.

In februari 2025 voerde het Federaal Planbureau een diepgaandere analyse uit van de uitvoering van het FPDO 2021-2026. Uit deze analyse blijkt dat 59 % van de maatregelen in uitvoering, 11 % in voorbereiding, 5 % in monitoring, 23 % zonder gevolg gebleven en minder dan 1 % zonder informatie is.

Zie ook de rubriek over het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling op de FIDO-website www.duurzameontwikkeling.be.

4.2. SDG's als kompas

De opzet van een nieuw federaal plan voor duurzame ontwikkeling, dat op 1 oktober 2021 door de ministerraad is goedgekeurd, heeft de wens nieuw leven ingeblazen om vanaf 2022 een gezamenlijke aanpak en dus meer transversale acties te volgen om de verbintenissen die het plan bevat, te verwezenlijken.

Dat plan vormt nu de belangrijkste basis voor de bijdrage van de federale overheidsdiensten aan de uitvoering van de Agenda 2030 van de Verenigde Naties en aan de verwezenlijking van de 17 doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (SDG's of Sustainable Development Goals). Buiten het kader van het FPDO blijven de FOD's en de POD's echter individueel en binnen hun bevoegdheden andere projecten uitvoeren die voldoen aan de SDG's.

Hierbij halen we enkele acties of maatregelen aan uit de activiteitenverslagen van de Cellen Duurzame Ontwikkeling. Deze activiteitenverslagen zijn in hun volledige versie verzameld in een document dat als bijlage bij het ICDO-jaarverslag is gevoegd:

- FOD Kanselarij van de Eerste minister:
Permanente informatie over de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen werd het grootste deel van het jaar duidelijk beschikbaar gesteld op de onthaalpagina van de federale portaalsite Belgium.be, met een link naar de site “sdgs.be”.
[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de FOD Kanselarij van de Eerste minister.](#)
- FOD Beleid en Ondersteuning (BOSA):
Artificiële intelligentie (AI) - dat in de lijn ligt van SDG 10.3 , ongelijkheid verminderen - verweeft zich steeds meer met ons dagelijks leven en ook met de overheidsdiensten. AI kan bepaalde handelingen eenvoudiger, sneller of efficiënter maken. Maar deze technologie werpt ook belangrijke vragen op: hoe kunnen we garanderen dat AI onze rechten respecteert? Dat AI eerlijk, transparant en begrijpbaar blijft?
Om het hoofd te bieden aan deze uitdagingen hebben 40 federale organisaties een Charter voor het verantwoord AI-gebruik in overheidsdiensten aangenomen dat op 11 juli 2025 werd ondertekend.
[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de FOD Beleid en Ondersteuning.](#)
- FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking:
België bleef ook mensenrechten en internationaal recht actief verdedigen. Dit omvatte de voorbereiding van de Universal Periodic Review (UPR) van België in 2026, steun aan mensenrechtenverdedigers, gendergelijkheid en verantwoordingsmechanismen, civic space initiatieven evenals de organisatie van evenementen rond Vrouwen, Vrede en Veiligheid en transitionele justitie.
[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.](#)

- FOD Binnelandse Zaken:

Hoewel de meeste opdrachten van onze FOD geen rechtstreeks verband houden met de SDG, of minder duidelijk dan elders, verhindert dit de FOD Binnenlandse Zaken niet om acties op te zetten voor een meer rechtvaardige samenleving.

De FOD Binnenlandse Zaken heeft twee vertegenwoordigers aangewezen die het federale energie-klimaatplan opvolgen, teneinde volwaardig te kunnen deelnemen aan de discussies over dat thema (SDG 13).

Onze FOD heeft tijd en financiële middelen vrijgemaakt voor de sensibilisering rond personen met een handicap. Eerst en vooral heeft de Cel Welzijn een handicapplan opgesteld, dat door het Directiecomité goedgekeurd werd. Het plan bevat verschillende maatregelen en acties, onder andere een inclusieproject, dat gedeeltelijk door BOSA gefinancierd en ondersteund wordt.

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de FOD Binnenlandse Zaken.](#)

- FOD Financiën:

We verbeterden in 2025 de toegankelijkheid en leesbaarheid van onze website voor particulieren, waarbij we een groot User Centered Website-project realiseerden. Hierbij werd gebruik gemaakt van wetenschappelijk onderbouwde modellen om de informatie zo vlot mogelijk aan de burger ter beschikking te stellen, ook indien de vraagsteller niet over voorkennis beschikt over de specifieke fiscale materie. De opbouw van de website is dan ook niet langer opgedeeld per dienst, maar wel herwerkt in functie van de concrete vraag van de burger en dit gerangschikt per onderwerp.

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de FOD Financiën.](#)

- FOD Mobiliteit en Vervoer:

In 2024 werd het mybike platform officieel online gelanceerd door de federale en gewestelijke ministers van mobiliteit met een persconferentie. In 2025 werd het platform uitgebreid met meer fietsen en een link met de politie door een protocol tussen de politie en de FOD Mobiliteit. In januari 2026 zijn er ondertussen 160.000 fietsen geregistreerd in de vrijwillige fietsdatabase mybike.belgium.be . Het terugvind percentage van gestolen fietsen is 14,2% waar dit voor mybike maar 5% was.

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de FOD Mobiliteit en Vervoer.](#)

- FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg:

De Algemene Directie Humanisering van de arbeid voert reglementeringen in om ervoor te zorgen dat de werkgever maatregelen neemt die de gezondheid en de veiligheid van de werknemers moeten waarborgen. De AD HUA staat ook in voor de communicatie over haar reglementeringen met als doel alle actoren uit het arbeidsmilieu te bereiken. Hiertoe werkt ze op Europees niveau samen met het agentschap EU-OHSA en organiseert ze de activiteiten van het Belgisch Focal Point. In het kader van de activiteiten van de AD HUA en in het kader van de samenwerking met EU-OSHA hebben een aantal evenementen plaats gehad en werden tools ontwikkeld.

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.](#)

- FOD Sociale Zekerheid:

De FOD Sociale Zekerheid heeft in 2025 een studie van het armoederisico van zelfstandigen in België gedaan, door middel van een gedetailleerde tabel. Uit deze analyse konden drie belangrijke conclusies worden getrokken: zelfstandigen worden meer blootgesteld aan een monetair armoederisico dan werknemers, de sociale bescherming vormt een essentiële schokdemper, maar de manier waarop de armoede wordt gemeten vereist een genuanceerde aanpak.

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de FOD Sociale Zekeheid.](#)

- FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen, Leefmilieu:

In 2025 is de FOD Volksgezondheid gestart met de ontwikkeling van een interfederaal crisiscommunicatieplan, in samenwerking met 27 institutionele partners en met ondersteuning van de WGO. Dit project heeft als doel de coördinatie en de coherentie van de communicatie bij een gezondheids crisis in België te versterken, door over te stappen van een reactieve naar een proactieve aanpak. Het project voorziet in de uitbouw van duurzame structuren, systemen en competenties om:

- o een snelle en gecoördineerde respons te garanderen,*
- o desinformatie te bestrijden en het vertrouwen tussen overheden en burgers te versterken,*
- o gemeenschapsbetrokkenheid en het beheer van de infodemie in alle fasen (preventie, paraatheid, interventie en herstel) te integreren.*

Met een deadline in 2028 is dit plan een belangrijke stap in de institutionalisering van de crisiscommunicatie en het waarborgen van doelgerichte, op data gebaseerde interventies om levens te redden en de collectieve veerkracht te versterken (SDG 3.d en 16.6).

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen, Leefmilieu.](#)

- FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie:

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie.](#)

- Ministerie van Defensie:

Defensie levert bijdragen aan SDG 3 door de bevordering van veiligheid, gezondheid en welzijn van het personeel. Via kwaliteitsvolle vormingen en levenslang leren ondersteunt zij SDG 4, terwijl SDG 5 en SDG 10 worden versterkt door het diversiteits- en inclusiebeleid. Op het vlak van milieu en energie draagt Defensie bij aan SDG 6, SDG 7, SDG 12 en SDG 13, onder meer via een milieubeleid dat waterbeheer en -kwaliteit bevordert, de bouw en renovatie van gebouwen volgens energie- en milieunormen, de uitrol van laadpalen en elektrische voertuigen, en innovaties in energiebeheer op operationele locaties (zoals off-grid camps, hybride generatoren, smart grids en onderzoek naar waterstofopslag).

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van het Ministerie van Defensie.](#)

- POD Maatschappelijke Integratie:

Sinds 2022 heeft de POD-MI een duurzame verbintenis aangegaan met het Europese herstelplan om de digitale kloof te bestrijden door de oprichting van de dienst Digilab (Laboratory for Digital Inclusion), een dienst met 8 medewerkers die 80 projecten voor digitale inclusie van kwetsbare personen begeleiden.

Deze projecten worden uitgevoerd door OCMW's of vzw's, die zorgvuldig worden geselecteerd op basis van projectoproepen. Ze hebben tot doel de digitale inclusie van kwetsbare personen te bevorderen, ongelijkheden op het gebied van digitale vaardigheden of het gebruik van essentiële digitale diensten weg te werken en digitale diensten voor iedereen toegankelijker te maken.

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de POD Maatschappelijke Integratie.](#)

- POD Wetenschapsbeleid:

Belspo financiert elk jaar diverse projecten in het kader van verschillende gelinkte onderzoeksprogramma's aan open access en het delen van kennis en gegevens.

Het programma DIGIT is het belangrijkste initiatief bij Belspo voor de digitalisering, de bewaring, de toegang en het hergebruik van de wetenschappelijke, culturele, documentaire en visuele erfgoedcollecties die de FWI's bezitten. Eind 2025 heeft de ministerraad beslist de financiering van dat programma met één jaar te verlengen en de verantwoordelijke minister opgedragen te onderzoeken of aan dat programma een structureel karakter kan worden toegekend.

Het initiatief Federale Open Science Cloud (FedOSC) is een ander voorbeeld in 2025. Dat in april 2024 opgezette initiatief loopt vandaag voort, met als doel de gegevens en wetenschappelijke resultaten van de FWI's vlotter in te passen in de European Open Science Cloud (EOSC).

[Zie het activiteitenverslag 2025 van de Cel DO van de POD Wetenschapsbeleid.](#)

5. Lijst met Afkortingen

CERAC	Centrum voor Risicoanalyse van Klimaatverandering
DO	Duurzame Ontwikkeling
DOD	Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme
ESDN	European Sustainable Development Network
EUVR	European Union Voluntary Review
FIDO	Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling
FOD	Federale Overheidsdienst
FPB	Federaal Planbureau
FPDO	Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling
GICLG	Interministeriële Conferentie Leefmilieu-Gezondheid
GPP	Green Public Procurement
HLFP	High-Level Political Forum
ICDO	Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling
IMCDO	Interministeriële Conferentie voor Duurzame Ontwikkeling
KB	Koninklijk Besluit
KMO	Kleine en Middelgrote Ondernemingen
LTV	Langetermijnvisie inzake Duurzame Ontwikkeling

MVI	Maatschappelijk Verantwoord Investeren
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
NAP	Nationaal Actieplan
NAPED	Nationaal actieplan voor hormoonverstoorders
NBA	National Baseline Assessment
NEHAP	National Environment-Health Action Plan
NVR	National Voluntary Review
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OFO	Opleidingsinstituut van het Federale Overheid
PCSD	Policy Coherence for Sustainable Development
POD	Programmatorische Overheidsdienst
SDG	Sustainable Development Goals
SDSN	Sustainable Development Solutions Network
UNGP	United Nations Guiding Principles
WP CO-DEV-PI	Working Party on Development Cooperation and International Partnerships
WP CONUN	United Nations Working Party
WPIEI	Working Party on International Environment Issues
WG	Werkgroep

6. Activiteitenverslagen van de Cellen Duurzame Ontwikkeling 2025

6.1. FOD Kanselarij van de Eerste minister

(De heer Arthur Nys, lid van de ICDO)

1. De DO-cel in 2025

Samenstelling van de cel DO en plaats in het organogram van de FOD Kanselarij van de Eerste minister

- Coördinator duurzame ontwikkeling: Nys Arthur
- Plaatsvervanger: Jacquij Dimitri
- Vertegenwoordiger SD ICT: Van Dromme David
- Vertegenwoordiger S&L Delatour Gil
- Vertegenwoordiger FIDO Gabriel Marie-Line
- Vertegenwoordiger SD B&B: Michaux Laura
- Voorzitster van het Directiecomité: Bagdat Arlin
- Preventieadviseur: Lacroix Michael

Activiteiten in 2025

De duurzame-ontwikkelingsacties worden geïntegreerd in de operationele plannen van de operationele directies en de verschillende diensten van de FOD Kanselarij van de Eerste Minister. Verschillende acties worden uitgevoerd op basis van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO). Sommige acties uit het FPDO worden ook in andere federale plannen opgenomen, waardoor bij verschillende diensten over dezelfde acties wordt gerapporteerd en met een apart tijdschema.

Een vereenvoudiging en een stroomlijning van zowel de doelstellingen als de verslaggeving zijn gewenst, te meer omdat de middelen voortdurend afnemen.

- Duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) in de algemene beleidsnota's:

Zoals aangegeven in de duurzame-ontwikkelingsmonitoring 2025 dateert de laatste algemene beleidsnota van 25 april 2025. De opvolging van de acties in de algemene beleidsnota's draagt bij tot de verwezenlijking van de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen, onder meer het beleid inzake overheidsopdrachten: <https://www.lachambre.be/FLWB/PDF/56/0856/56K0856001.pdf>

Op 25 februari 2026 zal de eerste minister de volgende algemene beleidsnota voorstellen aan de Commissie Binnenlandse Zaken van de Kamer.

2. De bijdrage van de FOD Kanselarij van de Eerste minister aan de maatregelen en acties van het FPDO

Strategische aanpak van de dienst op het vlak van integratie en uitvoering van het FPDO

- Duurzame ontwikkeling in het strategisch plan 2025-2029 van de Kanselarij:

Het strategisch plan 2025-2029 van de FOD Kanselarij moet nog worden goedgekeurd door de eerste minister (voogdijminister).

- Duurzame ontwikkeling in de operationele plannen van de Kanselarij:

We kunnen hierbij denken aan de dialoog met de stakeholders, de maximale toegankelijkheid van de websites, de duurzaamheid van overheidsopdrachten en de regelgeving inzake overheidsopdrachten, alsook de steun voor initiatieven op het vlak van gendermainstreaming, diversiteit en handimainstreaming. Er moeten nieuwe operationele plannen worden voorbereid voor 2026, na de goedkeuring van het ontwerp van strategisch plan dat op 2 september 2025 aan de eerste minister werd bezorgd, naargelang zijn eventuele opmerkingen.

- Monitoring van het aantal vrouwen en mannen:

De dienst P&O heeft een monitoring uitgevoerd van het aantal vrouwen en mannen in de beleidsorganen van de federale-regeringsleden.

De cijfers zijn gepubliceerd op het federale portaal Belgium.be en worden bij elke wijziging aangepast,

https://www.belgium.be/fr/publications/la_repartition_femmeshommes_dans_les_organes_strategiques_des_membres_du_gouvernement

en

https://www.belgium.be/nl/publicaties/pub_samenstelling_beleidsorganen Ze worden weergegeven op het einde van elke lijst, met de vrouwen- en mannenicoontjes:

♀ V F	♂ M H
13	24

- Herziening van de omzendbrief van 16 mei 2014 inzake duurzame overheidsopdrachten:

De werkzaamheden in verband met deze omzendbrief werden in 2025 opgeschort. Op het einde van het jaar heeft de federale aankoopbeleidsnota 2025-2029 de FOD Kanselarij, het FIDO en de FOD BOSA ermee belast om de omzendbrief verder te herzien.

Beschrijving van de in 2025 uitgevoerde maatregelen en acties uit het FPDO

- Beleid inzake gendergevoelige externe communicatie:
 - De Franse versie van de publicatie «Inclusieve communicatie» werd aangepast aan de opmerkingen van de COMMnetKern. Beide taalversies werden opgemaakt en ter goedkeuring voorgelegd aan de beleidscel van de eerste minister. De publicatie is in afwachting van de goedkeuring van de eerste minister.

- De Algemene Directie Externe Communicatie neemt deel aan de door de FOD BOSA opgezette denktanks en werkgroepen over “duidelijk taalgebruik”.
- Daarnaast heeft de Algemene Directie in 2025 een campagne tegen desinformatie uitgewerkt die specifiek gericht is op ouderen, om hen bewust te maken van de risico's van “bots” op sociale media. De campagne rond hetzelfde onderwerp in 2024 was gericht op een jongeren- en tienerpubliek.

➤ Oproep tot ervaringsdeskundigen:

In 2025 deed de Algemene Directie Externe Communicatie een beroep op ervaringsdeskundigen. Het gaat om twee afzonderlijke projecten: de «Federale Minuut» en het portaal «Belgium.be».

Zo heeft het team Redactie contact opgenomen met de ervaringsdeskundigen om een thema van de portaalwebsite Belgium.be te analyseren dat voornamelijk de burgers aangaat: «Familie». Daarnaast heeft het team Campagne voor het «Federale Minuut»-project met tv-spots om de burgers te informeren over de verschillende federale thema's, het scenario van een spot laten lezen door ervaringsdeskundigen. De spot ging over de EDC-kaart, een kaart voor mensen met een handicap. Er werd rekening gehouden met de opmerkingen bij de aanpassing.

➤ Duurzaamheid bij het Residence Palace – Internationaal Perscentrum (IPC):

Het Residence Palace - Internationaal Perscentrum - Brussel (IPC), een administratieve dienst met boekhoudkundige autonomie die verbonden is aan de Algemene Directie Externe Communicatie van de FOD Kanselarij van de Eerste Minister, neemt al jaren maatregelen om de ecologische voetafdruk te verkleinen en duurzaamheid systematisch te integreren in de processen, de diensten en de bedrijfscultuur.

In 2025 werden de volgende acties uitgevoerd:

- Het behouden van het «GreenKey»-label voor vergader- of evenementlocaties.
- Analyse van de CO2-uitstoot van het gebouw en de activiteiten, in het kader van een koolstofbalans.

- “Residence Palace Talks for Journalists”: een ontmoeting tussen journalisten die in Brussel aanwezig zijn en deskundigen in het kader van de klimaatcrisis, werd voortgezet in 2025. Gezien de klimaatnoodsituatie en het feit dat verschillende planetaire grenzen zijn overschreden, spelen journalisten en de media immers een centrale rol om de burgers beter te informeren over deze uitdagingen en de gevolgen ervan voor de huidige en toekomstige generaties.

De Residence Palace Talks for Journalists is een initiatief van het IPC, in samenwerking met de Belgische, Europese en internationale journalistenverenigingen en -federaties (FIJ, FEJ, API, AJP en VVJ), het Regional Information Centre for Western Europe of the United Nations (UNRIC), het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) en journalisten.

Ze bieden journalisten de mogelijkheid om hun bewustwordingsniveau en hun inzicht in deze uitdagingen te vergroten. Deze ontmoetingen zijn interactief en informeel, aangepast aan journalisten en hoofdredacteuren, met deskundige sprekers die informatie en middelen aanreiken voor een constructieve journalistiek.

In 2025 vonden er al drie vergaderingen plaats:

- Bezuinigingen, humanitaire reset en klimaat (21 mei);
- De rol van kritieke grondstoffen in een veranderend geopolitiek landschap (28 mei);
- Potentiële impact op de mensenrechten van de voorgestelde «omnibuswijzigingen» van de Europese richtlijn inzake de zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid (24 september).

De opstart van de «Residence Palace Talks for Journalists» werd goedgekeurd door de voorzitter van het Directiecomité en de beleidscel van de eerste minister en maakt deel uit van het vijfjarig businessplan van het Residence Palace - Internationaal Perscentrum - Brussel.

Wat de permanente acties bij het IPC betreft, stellen we vast dat:

- defecte apparaten systematisch worden vervangen door apparaten met een hoger rendement of een beter energielabel;
- de bewakingsdiensten systematisch nagaan of de lichten ‘s nachts in heel het gebouw uit zijn en of de verwarming in lege lokalen in

de slaapstand staat;

- meubilair dat achtergelaten is door voormalige huurders wordt hergebruikt.

3. SDG's as compass

- Infopublicaties op het portaal Belgium.be en de sociale netwerken:

Permanente informatie over de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen werd het grootste deel van het jaar duidelijk beschikbaar gesteld op de onthaalpagina van de federale portaalsite Belgium.be, met een link naar de site “sdgs.be”.

4. Duurzaam intern beheer van de FOD Kanselarij

- Duurzaam aankoopbeleid:

De FOD Kanselarij van de Eerste Minister past de bepalingen toe van de omzendbrief van 16 mei 2014 - integratie van duurzame ontwikkeling, met inbegrip van de sociale clausules en de maatregelen ten gunste van de kleine en middelgrote ondernemingen.

Ze neemt actief deel aan het netwerk van het strategisch federaal aankoopoverleg (SFA) om meer de nadruk te leggen op duurzaamheid bij overheidsopdrachten.

Er worden systematisch duurzaamheidsclausules opgenomen in de bestekken van de mededingingsprocedures, onder meer wat betreft afvalverwerking, catering, mobiliteitsaspecten of toegankelijkheid voor personen met beperkte mobiliteit.

- Duurzame voeding:

De FOD Kanselarij heeft afgezien van de verlenging van zijn Cantine Good Food-label (een vork) van Leefmilieu Brussel, dat ze in 2018 had verkregen, omdat bepaalde normen niet flexibel zijn. Het restaurant van de Kanselarij volgt echter de meeste normen van dit label, ook al

heeft het het label niet.

Op het menu van de week staan ten minste één seizoensgebonden groente en één vegetarisch gerecht. Het broodjesassortiment bevat ook vegetarische en veganistische opties.

Er is elke dag een fruitmand beschikbaar in het restaurant van de FOD Kancelarij, met van augustus tot december Belgische appels en peren.

De keuken heeft extra inspanningen geleverd op het vlak van afvalverwijdering, door nog meer te recyclen en de nadruk te leggen op het sorteren van organisch afval. Ze sorteren ook het karton, de glazen en voedselresten.

➤ Duurzame mobiliteit:

De FOD Kancelarij en de bij haar opgerichte diensten tellen 284 medewerkers, ongeacht hun statuut.

Er werd een fietsvergoeding toegekend aan 26 personeelsleden (8,3%) waarvan 10 medewerkers zich uitsluitend met de fiets verplaatsen.

De overige medewerkers hebben bijna allemaal een abonnement voor het openbaar vervoer gekregen.

6.2. FOD Beleid & Ondersteuning

(Mevrouw Myriam Bouveroux, lid van de ICDO)

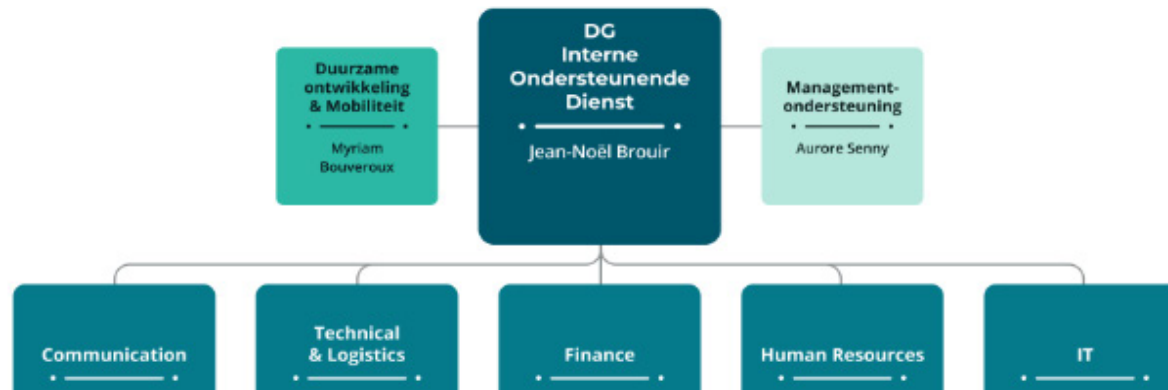
De DO-cel in 2025

Samenstelling van de cel DO en plaats in het organogram van de FOD Beleid & Ondersteuning

Samenstelling van de cel DO :

- Officiële vertegenwoordigers bij ICDO
Effectief lid : Myriam Bouveroux
Geen plaatsvervanger
- Vertegenwoordiging diensten van de voorzitter : preventieadviseur
- Vertegenwoordiging communicatie : Tine D’Hooghe
- Vertegenwoordiging duurzame aankopen (DG FAP) : Xavier Henrotin
- Vertegenwoordiging DG R&O :
 - Inclusie : Etienne Deveaux
 - Empreva : Cindy Hannard
- Vertegenwoordiging DG VD

Plaats in organogram :

Activiteiten in 2025

Onderstaande activiteiten werden opgesteld naar aanleiding van het actieplan voor 2025.

- Monitoren van SDG's die gelinkt zijn aan de opgestelde doelstellingen en de KPI's bepalen, of indien die er al zijn verder opvolgen en uitwerken.
- Communiceren over het Bedrijfsvervoerplan en het jaarverslag van duurzame ontwikkeling.
- Welzijn : acties die gelinkt zijn met DO verder uitwerken en uitvoeren.
- Mobiliteit :
 - netwerk optimaliseren opdat we een hefboom kunnen zijn om concrete zaken te realiseren.
 - realisatie van het raamcontract van de fietslease en opstart van het gebruik make van deze fietslease door andere.
- Behalen van het certificaat Cycle Friendly Employer.

2. De bijdrage van de FOD Beleid & Ondersteuning aan de maatregelen en acties van het FPDO

Strategische aanpak van de dienst op het vlak van integratie en uitvoering van het FPDO

De FOD BOSA speelt een rol in de opmaak van een nieuw federaal Plan voor duurzame ontwikkeling (2026-2029). Concreet door mee te werken aan de verschillende themagroepen om de inhoud van bepaalde doelstellingen al dan niet op te nemen en input te geven rond thema's die ons aangaan. Hierbij zal er op toegezien worden dat er geen acties toegevoegd worden aan de missies die reeds door de FOD BOSA opgenomen zijn.

Daarnaast is er eveneens de opvolging van het nog lopende FPDO (2021-2026). Een aantal van deze acties zijn verankerd in het operationeel plan, waardoor de opvolging, trimestrieel, semestrieel of jaarlijks kan opgevolgd worden. De verantwoordelijke van de cel duurzame ontwikkeling, staat in voor de coördinatie en de opvolging van de betreffende initiatieven. Dit steeds in samenspraak met de experts op het terrein binnen de FOD BOSA.

Beschrijving van de in 2025 uitgevoerde maatregelen en acties uit het FPDO

Een van de doelstellingen voor het FPDO, was een duidelijk aankoopbeleid te hebben, met daarbij de integratie van enkele clausules rond duurzame ontwikkeling, gender, sociale economie,...

Doorheen de voorbije jaren is hierin een groei geweest om deze te realiseren en de nodige clausules te voorzien, waar nodig. Verder in het verslag worden de verwezenlijkingen en de planning voor een duurzaam aankoopbeleid verder belicht.

De verschillende betrokken teams bij FOD BOSA, voeren gesprekken over onderwerpen van gemeenschappelijk belang. De link tussen duurzame ontwikkeling en diversiteit en inclusie bestaat alleen voor SDG 3 “gendergelijkheid”. Extern ondersteunt BOSA ook het federale inclusienetwerk en het Gender Mainstreaming-plan dat momenteel wordt opgesteld.

In het kader van ‘leave no one behind’ hebben we op verschillende manieren een bijdrage geleverd. Bijvoorbeeld via de Connectoo-opleiding in digitale inclusie voor alle doelgroepen en opleidingen in duidelijke en toegankelijke taal, die deel uitmaken van het permanente diensten :

[Connectoo | BOSA](#)

[Hulp bij het opzetten van kwaliteitsbeleid voor begrijpelijke teksten | BOSA](#)

De website over het nieuw RIA-formulier is opgemaakt en kan begin januari 2026 worden gelanceerd. De nieuwe versie van het onlineformulier genereert automatisch een overzichtstabel om snel een beeld te krijgen van de impact van het voorstel voor regelgeving.

3. SDG's as compass

Artificiële intelligentie (AI) - dat in de lijn ligt van SDG 10.3 , ongelijkheid verminderen - verweeft zich steeds meer met ons dagelijks leven en ook met de overheidsdiensten. AI kan bepaalde handelingen eenvoudiger, sneller of efficiënter maken. Maar deze technologie werpt ook belangrijke vragen op: hoe kunnen we garanderen dat AI onze rechten respecteert? Dat AI eerlijk, transparant en begrijpbaar blijft?

Om het hoofd te bieden aan deze uitdagingen hebben 40 federale organisaties een Charter voor het verantwoord AI-gebruik in overheidsdiensten aangenomen dat op 11 juli 2025 werd ondertekend.

Hieronder de link naar de website waarin de verschillende deelaspecten zijn opgenomen, evenals het aspect van duurzaamheid. Hierin wordt er ook aandacht gevestigd op de ecologische voetafdruk.

[Artificiële intelligentie bij de overheidsdiensten: charter voor een verantwoord gebruik | BOSA](#)

In het kader van de SDG 11 – Duurzame steden en gemeenschappen - (betaalbare, toegankelijke en duurzame vervoerssystemen voor iedereen), is er in 2025 verder werk gemaakt van de opmaak van de mogelijkheid om als federaal ambtenaar een fiets te leasen. Deze mogelijkheid draagt ook bij tot het welzijn van de medewerkers. Deze fietslease was een van de projecten die binnen Be Cyclist 1.0 voorop werd gezet en dat terug mee zal opgenomen worden in het project Be Cyclist 2.0.

Hierbij de link naar dit project, waar alle info terug te vinden is : [Fietslease | BOSA](#)

4. Duurzaam intern beheer van de FOD Beleid & Ondersteuning

Mobiliteit :

In 2025 zijn we erin geslaagd om het wagenpark voor dienstwagens te reduceren tot twee wagens.

Bij oprichting van de FOD BOSA in maart 2017, hadden we zeven dienstwagens in eigendom. In functie van de werkelijke noden en in lijn met de evolutie van de wetgeving (versterking Lage Emissie Zones (LEZ), werd het wagenpark stelselmatig uitgedund. Daarbij werden in eerste instantie de (oudere) dieselveertuigen geïnviseerd. Hierdoor is er nog slechts één voertuig (benzine) van het originele wagenpark in eigendom overgehouden. Verder is er nog één wagen in huur voor korte termijn. Deze zullen vervangen worden door een emissieloos dienstvoertuig.

Daarnaast zijn de functiewagens voor de mandaathouders volledig elektrisch. In het totaal gaat het over 6 wagens. Hierbij zullen zij ook in de toekomst gebruik kunnen maken van het mobiliteitsbudget indien ze hiervoor kiezen.

De medewerkers binnen FOD BOSA die gebruik maken van de NMBS, hebben reeds geruime tijd de mogelijkheid om gebruik te maken van het flexabonnement van de NMBS. Enkel medewerkers die niet de mogelijkheid hebben om te telewerken beschikken over een volledig abonnement. Het gaat hier over een 20-tal personeelsleden.

Zoals eerder al aangegeven is de fietslease ook een feit, en zal de verdere implementatie in 2026 gebeuren.

Duurzame aankoopbeleid:

De federale overheid moet haar voorbeeldrol ernstig nemen en duurzaamheids- en sociale clausules structureel in het aankoopbeleid integreren. Overheidsopdrachten zijn een hefboom voor milieuvriendelijke, sociale en ethisch verantwoorde keuzes. Daarbij moet specifieke aandacht naar de vermindering van de ecologische voetafdruk, de bevordering van gelijke kansen en de ondersteuning van eerlijke arbeidsvoorwaarden in de volledige keten gaan.

Het aankoopbeleid is ook een motor voor de circulaire economie. De nadruk verschuift zo van loutere productaankoop naar duurzame levenscycli en hergebruik van grondstoffen.

Tegelijkertijd kan de overheid een rol spelen in innovatieve oplossingen door ruimte te bieden aan vernieuwende producten en diensten, en door samenwerking met de private sector te bevorderen.

In het kader van Duurzaam aankopen heeft FOD BOSA in 2023 samen met het Federaal Instituut Duurzame Ontwikkeling (FIDO) en KU Leuven de samenwerking opgestart voor de ontwikkeling van een “urgentielijst” voor maatschappelijk verantwoord aankopen. Deze lijst bevat verschillende producten en diensten waarvoor specifiek aandacht gegeven moet worden aan maatschappelijke verantwoord aankopen. Deze lijst wordt continu aangepast en aangevuld, in lijn met de Europese ontwikkelingen. Deze is te raadplegen via onderstaande link :

<https://www.gidsvoorduurzameaankopen.be/nl/urgentielijst-2023-2025>

Richtlijnen om websites leesbaarder te maken:

FOD BOSA heeft richtlijnen opgesteld om websites lees- en navigeerbaarder te maken (inclusion by design). Het integreren van een specifieke clause in de templates voor overheidsopdrachten werd als niet pertinent beschouwd, eveneens omdat het om enkele zeer specifieke overheidsopdrachten voor online applicatieontwikkelingen en mobiele websites gaat. FOD BOSA biedt daarnaast ook ondersteuning aan federale organisaties met betrekking tot het implementeren van de richtlijnen voor websites en probleemoplossingen.

Duurzame HR:

De betrokken diensten die rond HR werken, zorgen ervoor om verschillende onderwerpen bespreekbaar te maken en te sensibiliseren. Veel van bovenstaande topics zijn in een thematisch plan opgenomen. Daarom dat hieronder enkel de thematische plannen opgesomd worden, aangezien deze sowieso leiden naar acties die binnen de verschillende teams verder opgenomen worden.

Een aantal acties zijn al ondernomen en zullen zeker een vervolg kennen in 2026 en verder.

In 2025 was er het project DUO for a JOB ([Word mentor bij DUO for a JOB! | BOSA](#)). Dit zal zeker een vervolg kennen in 2026.

Sinds enige tijd is er een wetgeving van kracht die als doel heeft om de re-integratie te bevorderen van langdurig zieke werknemers.

Sinds 2025 hebben we intern BOSA mensen die de rol van disability manager opnemen. Naast het zorgen voor een optimale manier om te werken, staan ze ook mee in voor de re-integratie van werknemers die omwille van een bepaalde redenen voor langere tijd afwezig zijn geweest.

Het re-integratieplan bevat een concrete en gedetailleerde beschrijving van de volgende elementen:

- de redelijke aanpassingen van de werkpost,
- het aangepaste werk, met vermelding van het werkvolume en de uurregeling, evenals de eventuele stapsgewijze invoering ervan (progressieve werkhervatting),
- de voorgestelde opleiding voor de werknemer opdat hij het aangepaste werk of zijn nieuwe taken zou kunnen uitvoeren,
- de geldigheidsduur van het re-integratieplan.

Het milieumanagement/kwaliteitsmanagementsysteem:

Gezien het gebrek aan resources, is het stuk rond milieumanagement niet uitgevoerd in 2025.

Er was enkel een deelname aan de vergaderingen rond het milieumanagement. Op deze manier is er informatie-uitwisseling en kunnen we als FOD op de hoogte blijven van de verschillende ontwikkelingen in deze materie.

6.3. FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

(De heer Moussa Radi, lid van de ICDO)

1. De DO-cel in 2025

Samenstelling van de DO-cel en plaats in het organigram van de FOD

De DO-coördinator situeert zich binnen de diensten van de voorzitter van het directiecomité, meer bepaald de dienst S0.1 (strategie & management) in het organogram. Hij vertegenwoordigt de FOD- in de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling (ICDO) en is verantwoordelijk voor de aansturing van het dossier in zowel het hoofdbestuur in Brussel als op de diplomatieke posten in het buitenland. Hij wordt daarin bijgestaan door het netwerk Duurzame Ontwikkeling, dat bestaat uit afgevaardigden van elke Directie-Generaal.

Activiteiten in 2025

In maart namen de coördinator Duurzame Ontwikkeling en collega's van de Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking deel aan een workshop over beleidscoherentie rond duurzame ontwikkeling, georganiseerd door de OESO en de Europese Commissie. Deze workshop maakt deel uit van het project "Building Policy Coherence for Sustainable Development (PCSD) across federal government in Belgium", dat de implementatie van de SDG's wil versnellen door analyse en aanbevelingen te leveren voor het verbeteren van beleidscoherentie op federaal niveau. Het project ondersteunt de voorbereiding van het volgende FPDO en draagt bij aan de uitvoering van de 2030 Agenda, gebaseerd op drie pijlers van de OESO-aanbeveling over PCSD:

1. Het ontwikkelen van een strategische visie om de SDG's op een geïntegreerde manier te bereiken.
2. Het opzetten van effectieve en inclusieve institutionele mechanismen om beleidsinteracties tussen sectoren en bestuursniveaus te coördineren.
3. Het creëren van responsieve en adaptieve instrumenten om langetermijneffecten van beleid te anticiperen en aan te pakken.

De workshop, gefaciliteerd door OESO-experts, stimuleerde dialoog tussen federale stakeholders en bood praktische handvatten om coherentie en coördinatie van beleid te verbeteren. Dit gebeurde op basis van internationale goede praktijken en aanbevelingen uit de institutionele scan van het project, aangepast aan de Belgische context.

2. De bijdrage van de FOD Buitenlandse Zaken aan de maatregelen en acties van het FPDO

Strategische aanpak van de dienst in termen van integratie en implementatie van het FPDO

De strategische aanpak van de dienst voor de integratie en implementatie van het FPDO is verankerd in het Strategisch Plan 2025-2029, dat op 17 oktober 2025 werd afgerond en ondertekend door de voorzitter van het directiecomité en de bevoegde minister.

De Belgische internationale samenwerking sluit aan bij de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDGs) van de Verenigde Naties, die richting geven aan onze aanpak en financieringsprioriteiten. Binnen dit kader focussen we op drie globale publieke goederen: globale gezondheid, klimaat (inclusief duurzame voedselsystemen) en vrede en stabiliteit. Deze thema's weerspiegelen de Belgische expertise en veiligheidsbelangen zoals vastgelegd in de Nationale Veiligheidsstrategie en worden internationaal erkend.

Om de impact op deze prioriteiten te vergroten, zetten we drie versnellers in: innovatie, ontwikkeling van vaardigheden en de versterking van jongeren en gendergelijkheid. Deze elementen worden structureel geïntegreerd in onze beleids- en uitvoeringsprocessen. De implementatie gebeurt via jaarlijkse operationele plannen die voortbouwen op het strategisch plan en zorgen voor coherentie tussen internationale samenwerking en Belgische diplomatieke actie.

Beschrijving van maatregelen en acties van het FPDO geïmplementeerd in 2025

In uitvoering van het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling heeft de FOD Buitenlandse Zaken (FOD BuZa) vorig jaar concrete acties ondernomen die bijdragen aan sociale verantwoordelijkheid, mensenrechten, gendergelijkheid, toegankelijke dienstverlening en internationale samenwerking rond sociale bescherming en waardig werk.

Sociale verantwoordelijkheid en interne betrokkenheid

De FOD BuZa heeft bijzondere aandacht besteed aan zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid als federale overheidsdienst. In dat kader werd in 2025 een kerstmarkt georganiseerd binnen de FOD. Het personeel engageerde zich hierbij op volledig vrijwillige basis. De opbrengst van dit initiatief werd integraal geschonken aan de vereniging Cliniclown, die activiteiten organiseert in ziekenhuizen ten voordele van ernstig zieke kinderen. Dit initiatief combineerde interne solidariteit, vrijwillige inzet en maatschappelijke betrokkenheid, en droeg bij aan een positieve en inclusieve organisatiecultuur.

Mensenrechten, gendergelijkheid en sensibilisering via het diplomatiek netwerk

De FOD BuZa heeft systematisch ingezet op de bevordering van mensenrechten en gendergelijkheid via het diplomatiek netwerk. Ter gelegenheid van internationale themadagen — waaronder de Internationale Vrouwendag, IDAHOT, de Internationale Dag van de Persvrijheid, de Internationale Dag tegen Gendergerelateerd Geweld, de Internationale Dag voor Mensenrechtenverdedigers en de Internationale Dag van de Rechten van de Mens — werden telkens gerichte instructies verstuurd of herhaald aan de diplomatieke posten. Deze instructies bevatten informatie over het Belgische beleid en lopende acties of actieplannen, evenals, waar relevant, over het interne Belgische beleidskader. De posten werden expliciet aangemoedigd om deze thema's zichtbaar te maken via communicatie, onder meer op sociale media, in lijn met de Belgische prioriteiten inzake mensenrechten en inclusie.

Daarnaast werden aanvullende instructies verspreid over Beijing+30, de Belgische positie inzake gendergelijkheid en praktische hulpmiddelen voor multilaterale onderhandelingen. Er werd ook specifieke aandacht besteed aan de opkomst van anti-genderbewegingen, met toelichting over hun kenmerken en handvaten om hier diplomatiek en beleidsmatig mee om te gaan.

België was op hoog niveau vertegenwoordigd bij het evenement in de marge van de ministeriële week ter gelegenheid van Beijing+30. Bovendien organiseerde de FOD BuZa, in samenwerking met UN Women en de Europese Unie, een grootschalige conferentie naar aanleiding van 25 jaar VN-Veiligheidsraadresolutie 1325, getiteld “25 Years UNSCR 1325: New Challenges, Renewed Commitment, and the Future of the Women, Peace and Security Agenda”. In Genève werd daarnaast, samen met UNICEF België en Plan International, een evenement georganiseerd ter opvolging van de internationale kinderrechtenconferentie. Ook intern werd sterk ingezet op capaciteitsopbouw. Er werden opleidingen georganiseerd rond Vrouwen, Vrede en Veiligheid en rond anti-genderbewegingen, met als doel het kennisniveau en de beleidscoherentie binnen de FOD verder te versterken.

Toegankelijke en inclusieve informatieverstrekking aan burgers

In lijn met de doelstellingen van duurzame ontwikkeling heeft de FOD BuZa verder gewerkt aan het aanbieden van duidelijke, begrijpelijke en op maat gemaakte informatie in diensten die in contact staan met burgers. Daarbij werd rekening gehouden met verschillen in opleidingsniveau en met de digitale kloof. Deze aanpak kadert binnen de werking van de betrokken werkgroepen en het handvest en actieplan inzake toegankelijke communicatie. In 2025 werd de eerste monitoringronde van de websites van de landenposten afgerond. Gezien het succes van deze pilootfase werd beslist om van deze oefening een permanent proces te maken, waarbij elke landenwebsite voortaan om de twee jaar wordt gemonitord. Zo wordt de kwaliteit, duidelijkheid en toegankelijkheid van de informatie voor alle burgers structureel verbeterd.

3. SDG's as compass

In 2025 heeft de FOD Buitenlandse Zaken belangrijke stappen gezet om duurzame ontwikkeling wereldwijd te bevorderen. De Belgische Investeringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (BIO) voerde het derde beheerscontract met de Belgische Staat verder uit, met een sterke focus op duurzame groei in ontwikkelingslanden. BIO werkte actief aan tien strategische doelstellingen, waaronder waardig werk, klimaatadaptatie, biodiversiteit en gendergelijkheid, en rapporteerde hierover in haar jaarlijkse duurzaamheidsrapport. Het uitvoerend agentschap Enabel wil hierrond ook de veerkracht van lokale gemeenschappen versterken en de Duurzame Ontwikkelingsdoelen helpen bereiken. Enabel combineert hiervoor een aantal acties: de bescherming van ecosystemen, de bevordering van de groene economie en de ondersteuning van duurzame voedselsystemen.

Daarnaast droeg België bij aan de voorbereiding van de 4de Internationale Conferentie over Financiering voor Ontwikkeling, die in 2026 plaatsvindt. In 2025 lag de nadruk op het opbouwen van partnerschappen met multilaterale ontwikkelingsbanken, het versterken van managementsystemen en het bevorderen van geloofwaardigheid in internationale financieringsmechanismen. Deze inspanningen vormden de basis voor een vernieuwde actieagenda rond "Financing for Development". Zowel Belgische niet-gouvernementele actoren als Enabel, het uitvoeringsagentschap, werken structureel aan de realisatie van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. In 2025 werden acties uitgevoerd zoals campagnes voor beleidsmakers, onderwijsinitiatieven rond duurzame ontwikkeling, investeringen in natuurgebaseerde, innovatieve oplossingen en duurzame landbouw en het stimuleren van synergie tussen cultuur en duurzaam beheer.

België bleef zich inzetten voor de bescherming van de op regels gebaseerde multilaterale orde, onder meer door betrokkenheid bij conventies rond ontmijning, non-proliferatie en chemische wapens, en door beleidsdocumenten en diplomatieke interventies. Op milieugebied werkte de FOD aan nationale posities voor verschillende klimaat- en biodiversiteitsonderhandelingen, was één van de hoofdonderhandelaars voor EU bij de COP30 in Belèm, was mee de lead voor de Doha Social Summit en ondersteunde onderzoek en internationale samenwerking. Ook werd de Belgische kandidatuur voor het BBNJ-secretariaat gepromoot. België draagt ook financieel bij aan internationale organisaties en programma's rond klimaat (inclusief klimaatsverandering en early warning meteorologische instrumenten), leefmilieu, biodiversiteit, duurzame voedselsystemen,..

België bleef ook mensenrechten en internationaal recht actief verdedigen. Dit omvatte de voorbereiding van de Universal Periodic Review (UPR) van België in 2026, steun aan mensenrechtenverdedigers, gendergelijkheid en verantwoordingsmechanismen, civic space initiatieven evenals de organisatie van evenementen rond Vrouwen, Vrede en Veiligheid en transitionele justitie.

De nationale feestdag in Brussel is een unieke gelegenheid voor federale departementen om hun activiteiten en expertise te communiceren. Defensie, politie, civiele bescherming en douane waren aanwezig, en ook onze FOD was voor de derde opeenvolgende keer vertegenwoordigd

met een eigen stand. Voor corona namen we al zes keer deel, waardoor deze traditie stevig verankerd is.

Onze stand stond volledig in het teken van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen: een wereldwijde routekaart voor een betere toekomst tegen 2030 en een belangrijke leidraad voor ons beleid. Bezoekers – jong en oud – konden deelnemen aan interactieve spelletjes en tegelijk meer leren over duurzaamheid. Wie drie spelletjes succesvol afrondde, kreeg een leuke prijs.

De activiteiten waren niet alleen leuk, maar ook educatief. Zo konden deelnemers op een trampoline duurzame energie opwekken (SDG 7: betaalbare en duurzame energie). In een cabine met opwaaiende gekleurde ballen moesten ze zoveel mogelijk blauwe ballen verzamelen, symbool voor water (SDG 6: schoon water en sanitair). De SDG's werden op een speelse manier gepresenteerd, met de hulp van onze bekende smurven, die zorgden voor een herkenbare en vrolijke toets.

Met deze creatieve aanpak hebben we opnieuw een breed publiek bereikt en het belang van duurzaamheid op een toegankelijke manier onder de aandacht gebracht.

Daarnaast zijn de SDG's geïntegreerd in de normen en waarden die het Belgische buitenlands beleid leiden.

4. Duurzaam intern beheer van de FOD Buitenlandse Zaken

In 2025 heeft de FOD Buitenlandse Zaken haar inspanningen voor duurzaamheid verder versterkt. Binnen het beleid voor duurzame consumptie en productie werd voedselverspilling actief teruggedrongen. Dit gebeurde door het verkleinen van portiegroottes in het personeelsrestaurant, het hergebruiken van overtollig voedsel volgens HACCP-normen en het terugsturen van onverwerkte goederen. Dankzij deze maatregelen bleef de maandelijkse hoeveelheid voedselafval onder de doelstelling van 250 kg, wat bijdraagt aan een efficiëntere en duurzamere voedselconsumptie.

Daarnaast werd gewerkt aan het verminderen van de ecologische voetafdruk van het hoofdbestuur en de posten in het buitenland. Op het hoofdbestuur werd het gebruik van keukenapparatuur gerationaliseerd en leveringen voor het restaurant werden beperkt tot één keer per week. Op het vlak van infrastructuur investeerde de FOD in de posten in het buitenland ongeveer 1 miljoen euro in energiewaarderingswerken, waaronder de installatie van zonnepanelen en zonneboilers, dak- en muurisolatie, vervanging van ramen en schrijnwerk, en de modernisering van HVAC-systemen, terwijl verdergegaan werd met de aankoop van elektrische voertuigen. In het kader van de meerjarenplanning wordt gestreefd naar bijkomende investeringen in duurzame gebouwen.

Onder leiding van de Directie Gebouwen en Logistiek P&O5 heeft de FOD Buitenlandse Zaken aanzienlijke stappen gezet op het gebied van duurzame mobiliteit. Medewerkers worden aangemoedigd om te voet, met de fiets of het openbaar vervoer naar het werk te komen. Bij de

aanschaf van nieuwe dienstwagens op de posten in het buitenland worden de milieucriteria uit de circulaire, ondanks de uitzondering die de FOD Buitenlandse Zaken geniet, systematisch toegepast voor zover mogelijk, rekening houdend met de lokale context

Ten slotte bleef de FOD inzetten op het verminderen van ongelijkheden en discriminatie. Er werd een inclusief personeelsbeleid bevorderd dat diversiteit en gendergelijkheid centraal stelt. Actieplannen voor welzijn en inclusie werden opgesteld, lokale werving in buitenlandse posten werd gestimuleerd en het aandeel man-vrouw binnen het personeelsbestand bleef binnen de streefwaarden van 40% tot 60%.

6.4. FOD Binnenlandse Zaken

(Mevrouw Sophie Delvaux, lid van de ICDO)

1. De DO-cel in 2025

Samenstelling van de Cel DO en plaats in het organogram van de FOD Binnenlandse Zaken

De Cel Duurzame Ontwikkeling is een Netwerk Duurzame Ontwikkeling (Netwerk DO) binnen de FOD Binnenlandse Zaken dat in januari 2011 werd opgericht. Dit netwerk is samengesteld uit de coördinatoren DO van de hele FOD Binnenlandse Zaken, d.w.z. iemand van de centrale zetel – Leuvenseweg – en één of twee coördinator(en) per algemene directie die in Brussel zit. De coördinator van de Leuvenseweg werkt in de dienst Facility Office bij de Algemene Directie P&O-Facility. Een verantwoordelijke inzake aankoopbeleid, een verantwoordelijke van de dienst Begroting, een communicatieverantwoordelijke, een verantwoordelijke van de cel Welzijn... maken eveneens deel uit van dit netwerk.

Om de duurzame ontwikkeling binnen de FOD Binnenlandse Zaken te stimuleren, heeft het Directiecomité in 2023 voorgesteld om binnen elke Brusselse entiteit twee referentiepersonen DO te benoemen: één op strategisch niveau en één op logistiek niveau. De uitvoering van deze aanvraag varieert echter van de ene AD tot de andere.

Het Netwerk DO bestudeert de behoeften en de opportuniteiten binnen de FOD Binnenlandse Zaken en stelt vervolgens punctuele of transversale acties voor die dan voor de ganse FOD Binnenlandse Zaken gebundeld en gecoördineerd worden. Elke entiteit krijgt daarbij wel enige marge volgens haar specifieke behoeften en verplichtingen.

De centrale coördinator DO neemt tevens deel aan de vergaderingen van het netwerk Mobility (BOSA) en Milieuzorg (BOSA).

Activiteiten in 2025

Het actieplan DO 2025 werd goedgekeurd door het Directiecomité. De Cel DO tracht zo veel mogelijk acties van dat plan te realiseren. De drie prioriteiten van 2025 hadden betrekking op de duurzame aankopen, de duurzame logistiek en de duurzame mobiliteit.

Sommige acties betreffen het transversale en strategische niveau (opvolging van het FPDO, de federale doelstellingen, ...), andere zijn eerder logistiek van aard (opvolging van het PLAGE, behalen van het label Ecodyn, ...) en nog andere zijn punctueel en vinden plaats op het terrein (verbetering van de afvalsortering, acties in het kader van de Week van de Mobiliteit, ...) - zie punt 4 voor deze laatste acties.

Er werden bijvoorbeeld twee lunchsessies rond DO georganiseerd voor alle medewerkers die meer over dit thema wilden leren. Zo kwamen op 19/6 collega's van het NCCN (Nationaal Crisiscentrum) het Belgian National Risk Assessment voorstellen; en op 27/11 kwam het Federaal Planbureau, in samenwerking met het FIDO, de stand van zaken presenteren van de bijdrage van de FOD Binnenlandse Zaken aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG) – dit in het kader van de ratificatie van deze SDG tien jaar geleden.

2. Bijdrage van de FOD Binnenlandse Zaken aan de maatregelen en acties van het FPDO

Strategische aanpak van de dienst inzake integratie en uitvoering van het FPDO

Een maatregel binnen ons intern actieplan is de «opvolging van het FPDO» teneinde zo veel mogelijk linken en bruggen te leggen gedurende het hele jaar.

In 2025 diende de Roadmap Duurzame Ontwikkeling (DO) van IBZ, opgesteld in 2024 met de ondersteuning van KPMG, als kompas voor het opstellen van het DO-actieplan. Zoals hierboven vermeld, werd prioriteit gegeven aan drie thema's: duurzame aankopen, duurzame mobiliteit en duurzame logistiek.

Er moet nog opgemerkt worden dat alle federale plannen waaraan onze FOD deelneemt, gegroepeerd werden binnen de (strategische) cel Corporate IBZ, die rechtstreeks onder leiding staat van de Voorzitster van het Directiecomité, teneinde deze plannen te centraliseren en ze ad hoc op te volgen.

Wat het FPDO betreft, is het de DO-verantwoordelijke van de dienst Facility Office die de nodige informatie voor het opstellen van de jaarlijkse rapportering bundelt. Het interne netwerk-werk moet worden voortgezet, opdat de verschillende maatregelen die door AD's of departementen worden opgevolgd, systematischer zouden worden gerapporteerd aan de coördinator DO.

Eens opgesteld, wordt de rapportering van het FPDO gevalideerd door het Directiecomité, zodat elke directie een globaal zicht heeft op het DO-beleid van de FOD.

Beschrijving van de in 2025 uitgevoerde maatregelen en acties van het FPDO

De FOD Binnenlandse Zaken heeft in 2025 prioriteit gegeven aan één maatregel, namelijk de interdepartementale actie (Ontwikkelen van een federaal beleid voor aanpassing aan de klimaatcrisis). Er werden opnieuw positieve vorderingen gemaakt.

Zo werd de Europese richtlijn CER (Critical Entities Resilience) in 2025 omgezet in Belgisch recht. Deze richtlijn heeft tot doel de veerkracht te versterken van kritieke entiteiten die essentiële diensten leveren voor de vitale maatschappelijke functies.

De wet, die in 2024 in de Ministerraad goedgekeurd werd en nu in het Parlement besproken wordt, zou tijdens het eerste semester van 2026 in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd moeten worden. Parallel daarmee blijft het netwerk CER Connect georganiseerd en aangestuurd worden door het NCCN teneinde de verschillende exploitanten van als kritisch beschouwde infrastructuren dichter bij elkaar te brengen.

Voor de «CER-gemeenschap» werd een specifiek rapport op basis van het BNRA (Belgian National Risk Assessment) met betrekking tot kritieke sectoren voor de samenleving bezorgd aan de sectorale overheden van de kritieke infrastructuren, alsook praktische documenten die het mogelijk maken de BNRA-methodologie te vertalen naar andere toepassingsdomeinen.

Tot slot werd, in samenwerking met externe partners, een «klimaat-checklist» gepubliceerd voor aanbieders van essentiële diensten, om aandachtspunten rond klimaat mee te nemen en onze veerkracht op dat vlak te vergroten.

Op langere termijn wil de FOD Binnenlandse Zaken de sectorale overheden en exploitanten betrekken bij het CCV-project (Climate Change Vulnerabilities) om een catalogus van incidenten op te stellen en de sectorspecifieke kwetsbaarheidsdrempels te vergelijken met de klimatologische modellen die door de wetenschappelijke wereld worden aangeleverd. Dit project is echter afhankelijk van externe wetenschappelijke gegevens die nog verder door de partners moeten worden gemodelleerd.

Wat meer in het bijzonder de veerkracht van de hulpdiensten betreft, coördineert onze FOD het project eNOVATION, in samenwerking met 21 internationale partners. Dit project strekt ertoe de bescherming van de hulpdiensten ten opzichte van CBRN-dreigingen (chemische, biologische, radiologische en nucleaire dreigingen) te verbeteren. Hoewel deze dreigingen uit een terroristische daad kunnen voortvloeien, kunnen ze tevens het gevolg zijn van een klimaatgebeurtenis (cf. Fukushima).

Deze verschillende acties maken het mogelijk bij te dragen aan de verwezenlijking van SDG 7 (Toegang tot betrouwbare energie-infrastructuren) en, in mindere mate, SDG 13 (Strijd tegen klimaatverandering), met name 13.2 (Maatregelen inzake klimaatverandering integreren in nationale beleidslijnen, strategieën en planning).

We vermelden ook nog de nominatie voor twee projectwedstrijden voor initiatieven die onze FOD afgelopen jaar gerealiseerd heeft:

- Het project '[Mobile station](#)' werd genomineerd voor de 'Publica Awards'.

Dit project biedt personen die zich, om administratieve of gezondheidsredenen, niet naar hun gemeentebestuur kunnen verplaatsen, de mogelijkheid om hun documenten (identiteitskaart, paspoort, ...) te verkrijgen zonder zich te moeten verplaatsen. Het gemeentebestuur

gaat met dit mobiele biometrische station langs in woonzorgcentra, gevangenissen of ziekenhuizen die een desbetreffende aanvraag hebben gedaan.

- Het theaterproject '[Respect moet je kweken](#)' werd genomineerd voor de federale inclusieprijs van [BOSA - Inclusie](#).

Deze actie van de Cel Welzijn bestond uit een korte improvisatievoorstelling rond het thema «respect op de werkvloer». Na de voorstelling vond een debat plaats tussen de toeschouwers en de acteurs.

Deze twee projecten zijn uiteindelijk geen winnaar geworden, maar de erkenning door deze instellingen sterkt ons in het belang om dit soort initiatieven te ondersteunen, die bijdragen aan een meer inclusieve samenleving en aan doeltreffende en verantwoordelijke instellingen.

3. SDG's as compass

Hoewel de meeste opdrachten van onze FOD geen rechtstreeks verband houden met de SDG, of minder duidelijk dan elders, verhindert dit de FOD Binnenlandse Zaken niet om acties op te zetten voor een meer rechtvaardige samenleving.

De FOD Binnenlandse Zaken heeft twee vertegenwoordigers aangewezen die het federale energie-klimaatplan opvolgen, teneinde volwaardig te kunnen deelnemen aan de discussies over dat thema (SDG 13).

Onze FOD heeft tijd en financiële middelen vrijgemaakt voor de sensibilisering rond personen met een handicap.

Eerst en vooral heeft de Cel Welzijn een handicapplan opgesteld, dat door het Directiecomité goedgekeurd werd. Het plan bevat verschillende maatregelen en acties, onder andere een inclusieproject, dat gedeeltelijk door BOSA gefinancierd en ondersteund wordt. Het betreft een project om bepaalde lokalen van de centrale diensten van onze FOD te verfraaien, in samenwerking met een artistieke vereniging van personen met een verstandelijke beperking (via de vereniging Créham). De verfraaiing van de werkruimten maakt integraal deel uit van het beleid inzake welzijn op het werk en heeft een positieve invloed op het personeel.

Maar dit project heeft een dubbele doelstelling, want naast de verfraaiing van de werkomgeving, vonden er ook sensibiliseringsmomenten plaats, bijvoorbeeld uitwisselingen en ontmoetingen tussen personeelsleden van de FOD (op vrijwillige basis) en de kunstenaars. Het doel is om diversiteit te bevorderen en samen na te denken over het concept «Anders werken». Elke deelnemer leert van de andere en draagt bij tot een gezamenlijk project dat stap voor stap wordt opgebouwd. De realisatie van de kunstwerken vindt plaats in 2026 en er staan nieuwe ontmoetingen en ontdekkingen tussen personen met een handicap en personeelsleden op het programma.

Daarnaast vond er, tijdens de Week van de Mobiliteit, tevens een sensibilisering plaats rond blinden en slechtzienden. Leden van de vereniging Scale Dogs zijn uitleg komen geven over de opleiding van blindegeleidehonden en zorgden voor realistische simulaties.

Een andere maatregel van het actieplan was de ontwikkeling, op het intranet, van een hoofdstuk voor personen met een handicap, met bijvoorbeeld de procedures om de werkpost aan te passen, de sociale en fiscale voordelen, ...

Om deze grote campagne rond inclusie in 2025 af te sluiten, werden tot slot verschillende mededelingen naar de medewerkers gestuurd. Zo heeft de Cel Communicatie collega's van verschillende diensten geïnterviewd, onder wie een slechtziende. De bedoeling daarvan was om de onzichtbare aspecten van een handicap beter bekend te maken. Er werd eveneens een bericht verstuurd om het belang ervan te benadrukken om bij nieuwe bestellingen of aanbestedingen de maatwerkbedrijven in overweging te nemen.

Al deze acties en maatregelen samen maken het mogelijk bij te dragen tot een inclusievere samenleving. Hoewel er een debat gevoerd kan worden rond de vraag of dergelijke initiatieven al dan niet bijdragen tot de SDG, sluiten deze dynamische projecten alleszins wel aan bij de thema's van SDG 16.6 (Verantwoordelijke en inclusieve instellingen) en, in mindere mate, SDG 8.5 (Waardig werk voor personen met een handicap).

4. Duurzaam intern beheer van de FOD Binnenlandse Zaken

Duurzame mobiliteit:

Op het vlak van duurzame mobiliteit werden, zoals elk jaar, sensibiliseringsacties georganiseerd tijdens de Week van de Mobiliteit en ook op andere momenten (Applause Day, inclusiewandeling, afvalverzameling met een kayak op het kanaal, testen van elektrische fietsen, bakfietsen, longtails, ...).

Bovendien is in 2025 het mobiliteitsbudget voor mandatarissen in werking getreden. Dat betekent dat onze mandatarissen de mogelijkheid hebben om een elektrische wagen (indien mogelijk tweedehands) te vragen of om een fiets te gebruiken voor hun professionele en privéverplaatsingen in plaats van een dienstvoertuig.

Daarnaast heeft de Dienst DO Persopoint ondersteund bij de opzet van het nieuwe fietsleasingaanbod voor federale ambtenaren door deel te nemen aan de testfase van het platform. Vanaf 2026 zouden de eerste gebruikers een fiets in leasing moeten kunnen krijgen.

In het kader van het BVP werden diverse maatregelen gerealiseerd, met name de opstelling van een plan «Uitzonderlijke situaties» en de actualisering van het «Pollutiepiekplan».

Ten slotte heeft de FOD enkele voertuigen met verbrandingsmotor van de hand gedaan, om wettelijke redenen (LEZ) en omdat ze te weinig gebruikt werden. Sommige voertuigen die nog in goede staat waren, werden door de provincies overgenomen en andere werden volledig afgevoerd. Verder heeft de FOD dienstfietsen aangekocht en/of hersteld. Parallel met deze afbouw was er in 2025 een uitbreiding van het gebruik van Cambio voor bepaalde diensten. Momenteel mogen 23 medewerkers gebruik maken van deze autodeeloplossing voor hun dienstverplaatsingen.

Aankopen :

We merken op dat bepaalde aankoopdiensten in 2025 elementen van duurzaamheid in hun overheidsopdrachten opgenomen hebben (selectiecriteria volgens de norm ISO 14001, onderhoudsproducten met ecolabel, ...) en dat meerdere aankopers aan het FORCMS-event deelgenomen hebben. Toch bestaat er nog geen éénvormigheid over alle aankoopdiensten heen.

Een van de maatregelen van ons actieplan was dan ook het analyseren van de raamovereenkomsten waarop we zijn aangesloten. Dit werk is in 2025 gestart en loopt verder in 2026. Het zal ons in staat om te bepalen in welke mate onze aankopen al duurzaam zijn en welke acties nog nodig zijn om het duurzaam aankoopbeleid voor de ganse FOD te verbeteren, wat een werk van lange adem is.

We merken wel op dat er, bij de (her)inrichting van werkruimten in 2025, prioriteit gegeven werd aan tweedehands materiaal voor het meubilair, onder andere via FINSHOP

Milieumanagement:

In de lente heeft de FOD het label 'Ecodynamisch' van Brussels Milieu gelanceerd, om onze toekomstige verhuizing zo goed mogelijk voor te bereiden.

In juni 2025 werden zonnepanelen geplaatst op het dak van één van onze gebouwen. We stelden al een daling van het verbruik en van de kosten met ongeveer 5 à 10 % ten opzichte van vorig jaar vast.

De FOD heeft ook gewerkt aan de verbetering van de afvalsortering (via een sensibiliseringscampagne, de aankoop van nieuwe vuilbakken, ...).

MVO:

Om de gezinnen van de medewerkers van de FOD te helpen, werd tijdens de zomer van 2025 een kinderopvang georganiseerd in één van de gebouwen van de FOD. Alle medewerkers konden hun kinderen daarvoor inschrijven aan een zeer democratische prijs. Dit initiatief maakt een betere combinatie van werk en gezin mogelijk.

Zoals elk jaar organiseren we voortdurend sensibiliseringsacties, bijvoorbeeld op bepaalde dagen, zoals de Dag van Personen met een Handicap (zie hierboven). Bij andere gelegenheden worden berichten op het intranet gezet, bijvoorbeeld naar aanleiding van de Internationale Mensenrechtendag LGBTQIA+.

Tot slot was het team «IBZ Aid» ook dit jaar zeer actief en haalde het geld op voor verschillende goede doelen, zoals «Kom op tegen Kanker». De inzameling gebeurde via diverse acties, zoals de verkoop van chocolade met Sinterklaas, de Xmas Party & Market (kerstmarkt op 18/12) of de 1000 km van KOTK, waarbij acht collega's elk 125 km gefietst hebben.

6.5. FOD Financiën

(De heer Giovanni Ferrari, lid van de ICDO)

1. De DO-cel in 2025

Samenstelling van de cel DO en plaats in het organogram van de FOD Financiën

Het beleidsdomein duurzame ontwikkeling wordt sinds oktober 2025 beheerd door drie personen binnen de FOD Financiën:

- Giovanni Ferrari, die de rol opneemt van Coördinator en externe vertegenwoordiger van onze FOD binnen de ICDO, het FIDD, de FRDO en de geassocieerde organisaties,
- Françoise Dubois -die een ruime ervaring heeft als verantwoordelijke van de milieucel en de rol opneemt van Co-coördinator DO voor onze FOD Financiën
- en Viviane De Cocq, die verantwoordelijk is voor de communicatie en de ontwikkeling van initiatieven inzake DO.

Het interne DO-netwerk dat voorheen bestond uit vertegenwoordigers van elke administratieve stafdienst, was door personeelswijzigingen niet langer actief in 2025. Het is dan ook de bedoeling om dit interne netwerk in 2026 terug samen te stellen uit vertegenwoordigers van de diverse administraties, zodat er een brede kennisdeling kan worden bewerkstelligd om de initiatieven inzake duurzame ontwikkeling vlotter te integreren op de werkvloer en deze principes ook te verankeren in de beleidslijnen.

Door het verenigen van de diverse fiscale administraties en stafdiensten die allen hun eigen expertisedomeinen hebben, faciliteren we besprekingen die gestuurd worden vanuit verschillende invalshoeken en nauw verbonden blijven met de dagelijkse werking van onze FOD. In dit kader, en mede door de noodzakelijke budgettaire besparingen, zal ook worden gestreefd naar het bewerkstelligen van win-win situaties en synergiën inzake DO met andere stakeholders, zowel intern als met derden.

Activiteiten in 2025

De FOD Financiën nam in 2025 deel aan de volgende externe activiteiten:

- De plenaire vergaderingen van de ICDO;

- Het netwerk van DO-coördinatoren van het FIDO voor kennisdeling;
- De activiteiten van de FRDO.

Minister Jean-Luc Crucke is in 2025 binnen de Federale Regering bevoegd voor het beleidsdomein duurzame ontwikkeling.

Op basis van een informatieve en consultatieve IKW stelde het Kabinet Crucke op basis van de ontvangen feedback van andere beleidscellen voor om een Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO) op te starten.

In het kader van dat federale plan DO wil de minister uit het volledige aanbod van de 17 sustainable development goals (SDG's) de nadruk te leggen op zes hoofddoelstellingen, meer bepaald:

- SDG 7 (energie),
- SDG 8 (werk),
- SDG 9 (industrie/infrastructuur),
- SDG 12 (verantwoorde consumptie/productie),
- SDG 13 (klimaat),
- en SDG 14 (leven in het water).

2. De bijdrage van de FOD Financiën aan de maatregelen en acties van het FPDO

Strategische aanpak van de dienst op het vlak van integratie en uitvoering van het FPDO

Gelet op de gekozen zes hoofddoelstellingen, heeft de FOD Financiën in deze domeinen doorgaans niet de lead om een actieplan op te starten. Niettemin is de FOD Financiën wel steeds bereid om bij te dragen aan de realisatie van transversale doelstellingen voor de realisatie van de SDG's.

De coördinatie van onze acties in het kader van het PFDD gebeurt via de coördinator DO in goed overleg met alle betrokken algemene administraties en/of stafdiensten.

Ook worden de geplande acties opgevolgd in het jaarlijkse DO-verslag dat aan het FIDO wordt overgemaakt.

Beschrijving van de in 2025 uitgevoerde maatregelen en acties uit het FPDO

Als FOD Financiën zijn we rechtstreeks of onrechtstreeks (potentieel) betrokken partij in meer dan 100 maatregelen en acties van het PFDD. Voor een aantal van deze maatregelen wachten we nog steeds op een initiatief van de organisatie die de lead heeft voor de maatregel.

De FOD Financiën draagt via zijn corebusiness-activiteiten rechtstreeks of onrechtstreeks bij aan 14 van de 17 SDG.

De SDGs waar wij, als onderdeel van de federale overheid, hoofdzakelijk op werken zijn:

- geen armoede (SDG 1),
- waardig werk en economische groei (SDG 8),
- ongelijkheid verminderen (SDG 10),
- vrede, veiligheid en sterke publieke diensten (SDG 16)

- partnerschappen om doelstellingen te bereiken (SDG 17)

- Bescherming van leven op het land (SDG 15) en het leven in het water (SDG 14) door het bewaken van de CITES-wetgeving.

Concreet zetten de douanediens in op de strijd tegen de invoer, uitvoer of doorvoer van bedreigde of invasieve uitheemse planten- en diersoorten, en dit in nauwe samenwerking met FOD Volksgezondheid, Veiligheid van Voedselketen en Leefmilieu.

Ook door middel van het scanningproject zet de Algemene Administratie Douane en Accijnzen (AAD&A) zet zijn strijd tegen de import van drugs verder, door ernaar te streven een maximaal aantal containers in de haven van Antwerpen te scannen om de precies inhoud hiervan te kunnen controleren.

3. SDG's as compass

We engageren ons om de SDG's zo veel mogelijk te integreren in onze werking.

Dankzij goede samenwerking tussen 'strategie' en 'duurzame ontwikkeling' worden de SDG's systematisch geïntegreerd in onze strategische en operationele plannen. Sinds 2025 werd ook de samenwerking en kennisdeling tussen de cellen duurzame ontwikkeling en milieu versterkt, daar waar beide diensten vroeger meer opgedeeld waren.

4. Duurzaam intern beheer van de FOD Financiën

Om haar milieu-engagementen concreet vorm te geven, volgt de Cel Milieu en Energie van de FOD Financiën de internationale norm ISO 14001 bij het beheer van drie gebouwen : het «North Galaxy»-gebouw die de centrale zetel in Brussel is, de «Toren van Luik» en het «Federaal Administratief Centrum» van Aalst. Sinds 2025 worden bepaalde goede milieupraktijken ook uitgebreid naar andere van onze gebouwen.

De circulaire economie en de uitdagingen van AI, inzonderheid voor wat betreft de maatschappelijke, ethische en milieu-impact, maken ook deel uit van onze uitdagingen tijdens deze 14001-cyclus 2024-2026.

Als FOD Financiën hechten we ook veel belang aan maatschappelijke verantwoordelijkheid, gendermainstreaming en diversiteit. De opvolging en coördinatie van deze verschillende domeinen werden in 2025 dan ook gecentraliseerd bij de Dienst van de Voorzitter.

De genderdimensie werd geïntegreerd in het beheerscontract van de FOD Financiën en in de jaarlijkse beheersplannen via de SDG's. Ook volgde de FOD in 2025 de richtlijnen in het kader van genderbudgetting.

We informeren burgers over hun sociale rechten en bevorderen de automatische toekenning van voordelen, onder meer door een doorgedreven vooraf invulling van de aangiften in de personenbelasting. Hierdoor wordt ook zo goed mogelijk gebruik gemaakt van de principes van unieke gegevensinzameling (Only Once) en investeren we in dataverzameling omtrent resterende non-take-up van rechten.

We verbeterden in 2025 de toegankelijkheid en leesbaarheid van onze website voor particulieren, waarbij we een groot User Centered Website-project realiseerden. Hierbij werd gebruik gemaakt van wetenschappelijk onderbouwde modellen om de informatie zo vlot mogelijk aan de burger ter beschikking te stellen, ook indien de vraagsteller niet over voorkennis beschikt over de specifieke fiscale materie. De opbouw van

de website is dan ook niet langer opgedeeld per dienst, maar wel herwerkt in functie van de concrete vraag van de burger en dit gerangschikt per onderwerp.

Op het vlak van mobiliteit is de wet van 25 november 2021 rond vergroening van mobiliteit belangrijk. België heeft al een belasting op vlieg- en treinreizen (TILEA), maar het stimuleren van andere landen valt buiten onze bevoegdheid.

Door de wet van 25 november 2021 houdende fiscale en sociale vergroening van de mobiliteit werden significante wijzigingen aangebracht aan de wet van 17 maart 2019 betreffende de invoering van een mobiliteitsbudget. De wijzigingen hadden tot doel de bestaande regeling van het mobiliteitsbudget te versterken op basis van de volgende principes: vereenvoudiging, flexibilisering, verruiming duurzame vervoersmodi en rechtszekerheid. In 2025 werden binnen de FOD Financiën eveneens concrete stappen gezet om de hybride-voertuigen waar mogelijk te kunnen vervangen door volledig elektrische voertuigen.

Voor de voertuigen van de Douane is er echter een uitzondering voorzien, omdat deze voertuigen gebruikt worden voor snelle interventies en bovendien aan specifieke veiligheidsvereisten dienen te beantwoorden.

Voor wat betreft de uitbreiding van het personeelseffectief voor de werkzaamheden inzake DO, waren er ook in 2025 strenge besparingsmaatregelen van kracht die niet toelieten om méér personeelsleden voor dit beleidsdomein aan te trekken. Daarentegen werd wel ingezet om de kennis bij de beschikbare resources te verbeteren door de medewerkers een gerichte opleiding te geven inzake DO. Ook de gids van de duurzame aankopen wordt nauwgezet opgevolgd door de dienst aankopen.

De FOD Financiën is een actieve partner voor de initiatieven rond telewerk. We hebben een actieplan dat medewerkers ondersteunt en proberen zo goed mogelijk bij te dragen aan een effectieve work/life-balance.

Om de sociale betrokkenheid te bewerkstelligen en de kennisdeling op de werk te verhogen, werd met ingang van 1 januari 2025 wel beslist dat de medewerkers minstens twee dagen per week op kantoor aanwezig moeten zijn.

De stafdienst Personeel en Organisatie (SD P&O) onderneemt ook meerdere initiatieven om het welzijn van de medewerkers en de inclusie te bevorderen.

Deze inspanningen zijn in 2025 niet onopgemerkt gebleven, want de FOD Financiën mocht hiervoor de «Federale Inclusieprijs - categorie Originaliteit» in ontvangst nemen voor de georganiseerde «Roadshow Handicap». Deze prijs belooft het meest innovatieve en creatieve project op het vlak van diversiteit en inclusie. De prijs wordt toegekend door een externe jury van vertegenwoordigers van federale organisaties en experts op het gebied van diversiteit en inclusie, die de projecten per categorie selecteren en beoordelen op basis van vaste criteria.

We nemen initiatieven om duurzaamheidscriteria op te nemen in overheidsopdrachten, maar wetgeving beperkt soms de mogelijkheden wegens concurrentie en budgettaire doelstellingen.

Op Europees niveau pleiten we voor geharmoniseerde fiscale behandelingen en duurzame investeringsstrategieën. Deze acties maken deel uit van de Belgische strategie voor duurzame financiering.

6.6. FOD Mobiliteit en Vervoer

(De heer Brecht Vercruyssen, lid van de ICDO)

1. De DO-cel in 2025

Samenstelling van de Cel DO en plaats in het organogram van de FOD Mobiliteit en Vervoer

De cel DO bestaat uit :

- 1° uit de vertegenwoordiger van het lid van de regering of de vertegenwoordigers van de leden van de regering in de ICDO die bevoegd zijn voor de dienst;
- 2° uit de expert die de dienst in de ICDO vertegenwoordigt;
- 3° uit de adviseur voor intern milieubeheer van de dienst;
- 4° uit een verantwoordelijke voor de begroting van de dienst;
- 5° uit een verantwoordelijke voor het aankoopbeleid van de dienst.

Een EMAS-verantwoordelijke, vertegenwoordigers van verschillende DG's en van Beliris, en coördinatoren op het gebied van duurzaamheid, gendergelijkheid, armoedebestrijding en sociale en milieuaspecten. De cel wordt door de afdeling Mobiliteit gecoördineerd.

Activiteiten in 2025

- 8/03: Intranetcommunicatie ter gelegenheid van Internationale Vrouwendag;
- 18/03: Lunch & Learn: «Vooruitziedheid en transversaal beleid» door de dienst klimaatverandering;
- 21/03: Communicatie over de Internationale Dag tegen Racisme en Discriminatie ;
- 8/04: Weergave van de EMAS-resultaten van het voorgaande jaar en aankondiging van de Milieuverklaring;

- 22/04: Communicatie over Internationale Dag van de Aarde;
- 5-8/05: 3 dagen externe EMAS-audits binnen de FOD Mobiliteit;
- 12/05: Communicatie- en groepsfoto met regenboogvlaggen voor de Internationale Dag tegen Homofobie en Transfobie;
- 22/05: Communicatie over de Werelddag voor Biodiversiteit;
- 27/05: Lunch & Learn: «Luchttransport en klimaatverandering»;
- 3/06 : Communicatie wereldfietsdag: Fietsgebruik in onze FOD aanmoedigen door FOD-fietsers in de kijker te zetten + webinar Let's Talk Mobility: uiteenzetting fietsvergoeding;
- 23/06: Accountantrapport EMAS wordt gecommuniceerd met opmerkingen op de milieuverklaring;
- 18/09: Een conferentie over deelmobiliteit in samenwerking met FRDO/CFDD en de FOD Mobiliteit;
- 7/10: Een tentoonstelling en lunch voor de Internationale Dag tegen Racisme en Discriminatie en Training «Naar een diverse en inclusieve organisatie»;
- 24/10: Action Sinterklaas: Collectie speelgoed voor kansarme kinderen. Donaties van medewerkers;
- 20-30/11: Eco-hoek: opening van een locatie om terugwinningsapparatuur aan te bieden en de Europese Week voor Afvalvermindering aan te kondigen;
- 27/11: Start van de Schoenendoosactiviteit: verzameling van houdbaar voedsel in samenwerking met de Samaritins en Restos du Cœur;
- 3/12: Wereld handicap dag: verzameling van plastic doppen voor projecten om mensen met beperkte mobiliteit te helpen;
- 12/8: Communicatie over Wereldklimaatdag.

2. Bijdrage van de FOD Mobiliteit en Vervoer aan de maatregelen en acties van het FPDO

Strategische aanpak van de dienst in termen van integratie en implementatie van het FPDO

Het FPDO heeft een prominente plaats in onze FOD omdat het alle thema's van de andere federale plannen behandelt. Het versterkt dan ook de transversale "duurzaamheidssamenwerking" die in onze FOD al verschillende jaren bestaat.

Beschrijving van maatregelen en acties van het FPDO geïmplementeerd in 2025

Om bij te dragen tot de PFDD's en de SDG's in het algemeen, volgt hier een niet-exhaustieve lijst van acties uitgevoerd door de FOD Mobiliteit:

- Acties om het gebruik van fietsen door federale ambtenaren te vergemakkelijken, werden geïntegreerd in het Be Cyclist Plan.
- De genderdimensie is geïntegreerd in de beheersplannen onder leiding van de voorzitter van het Managementcomité.
- In 2024 werd het mybike platform officieel online gelanceerd door de federale en gewestelijke ministers van mobiliteit met een persconferentie. In 2025 werd het platform uitgebreid met meer fietsen en een link met de politie door een protocol tussen de politie en de FOD Mobiliteit. In januari 2026 zijn er ondertussen 160.000 fietsen geregistreerd in de vrijwillige fietsdatabase mybike.belgium.be . Het terugvind percentage van gestolen fietsen is 14,2% waar dit voor mybike maar 5% was.
- Actieve betrokkenheid bij Belgische consultatie binnen de CCPIE en co-piloten (met de FOD Volksgezondheid) van dossiers met betrekking tot emissienormen binnen het kader van het werk van de technische werkgroepen van de Europese Commissie en de Raad van de EU.
- Aangenomen van de eerste 2 Euro 7-uitvoeringswetten op 17/06/2025, die binnenkort worden gepubliceerd (Belgische vertegenwoordiging in het Technisch Comité voor Motorvoertuigen geleverd door de FPS Mobiliteit). Ze zullen de eerste Euro 7-voertuigen laten homologeren. Het werk aan de nieuwe normen gaat door (normen voor remslijt, bandenafschuring en uitlaatgassen voor zware voertuigen).
- Berekening van de gemiddelde CO2-uitstoot voor lichte voertuigen over 3 jaar in plaats van 1 (co-piloten verzorgd door FOD Mobiliteit) via Verordening (EU) 2025/1214.
- Onze FOD is betrokken bij het monitoren van de uitvoering van vier maatregelen van het Federale Adaptatieplan voor de klimaatcrisis die binnen onze bevoegdheden vallen:
 - 1) Het in kaart brengen van de gevoeligheid van spoorinfrastructuur voor extreme weersomstandigheden voor langetermijnplanning.
 - 2) Aanpassing van de (interne) technische richtlijnen voor het ontwerp en de bouw van nieuwe spoorwegdrainageconstructies.
 - 3) Opname van klimaatadaptatie in het vierde managementcontract van Skeyes.
 - 4) Beheer van bijzondere klimatologische omstandigheden (SNCB). We namen deel aan de tussentijdse evaluatie van dit plan, gepubliceerd in 2025: 3 van de 4 doelstellingen werden behaald.

3. SDG's as a compass

- De door de FPS Mobiliteit geproduceerde, verzamelde en bestelde statistieken worden uitgesplitst naar geslacht, in overeenstemming met artikel 4 van de Gendermainstreaming-wet.
- De gelijkheid van vrouwen en mannen wordt in aanmerking genomen in de context van openbare aanbestedingen en subsidietoekenningsprocedures, overeenkomstig artikel 3, 3° van de Gendermainstreaming Act.
- Een geïntegreerde benadering van gendergelijkheid in het begrotingsproces wordt uitgevoerd, overeenkomstig artikel 2, §2 van de Gender Mainstreaming Act.
- Binnen elke administratie wordt een bijdrage aan de gendernoot opgesteld, indien gevraagd of nodig, met verwijzing naar de procedure vastgesteld in Titel 2, Hoofdstuk 2 van de Wet van 15 december 2013 over diverse bepalingen met betrekking tot administratieve vereenvoudiging, evenals de uitvoeringsdecreten daarvan, betreffende voorlopige wetsontwerpen en koninklijke en ministeriële decreten die de tussenkomst van de Ministerraad vereisen.

4. Duurzaam intern beheer in de FOD Mobiliteit en Vervoer

Mobiliteit: het wagenpark te vergroenen en te rationaliseren

- Om het wagenpark te vergroenen en te rationaliseren loopt er, in samenwerking met de eigenaar van het gebouw en de Regie der Gebouwen, een project voor de installatie van laadpalen in het City Atrium.
- In het AMCA-gebouw in Antwerpen werden 39 laadpalen geïnstalleerd die ter beschikking staan voor alle bezetters van het gebouw.
- Om het wagenpark verder te rationaliseren maken we gebruik van een pool van deelauto's die binnen de FOD Mobiliteit en Vervoer door verschillende personeelsleden kunnen worden gebruikt.

Milieubeheersysteem (EMAS-certificering):

De FOD Mobiliteit legt bijzondere nadruk op milieubeheer in de verschillende actieplannen van haar EMAS-registratie. Sommige plannen zijn erop gericht onze ecologische voetafdruk te verkleinen door ons verbruik van: gas, elektriciteit, brandstoffen, enzovoort te verminderen. Een ander plan is gebaseerd op het verhogen van duurzaamheidscriteria bij openbare aanbestedingen. Het doel is om meer milieu- en/of sociale clausules te integreren wanneer de aard van het contract dat toelaat. Dit project werd in 2024 uitgevoerd in samenwerking met Greensourcing. Het werd in 2025 afgerond met het voorstel van een duurzamere inkoopstrategie en actiebladen voor 6 inkoopcategorieën: ICT (kleine apparatuur), Werkkleding, Catering, Afvalbeheer, Schoonmaak en Voertuigen.

6.7. FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

(Mevrouw Haoua Ibra, lid van de ICDO)

1. De DO-cel in 2025

Samenstelling van de DO-cel en haar plaats in het organigram van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

Overeenkomstig het koninklijk besluit van 22 september 2004, waarin aan elke FOD en POD werd gevraagd om een eigen cel voor duurzame ontwikkeling op te richten, beschikt de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO) over een cel duurzame ontwikkeling binnen de Diensten van de voorzitter in de Directie van de kwaliteit en het crisisbeheer. De Cel bestaat uit leden van het netwerk van kwaliteitscoördinatoren, die instaan voor de continuïteit van de acties, enerzijds om informatie te verspreiden onder de personeelsleden en anderzijds om hun reacties door te geven aan de hogere niveaus.

Activiteiten in 2025

Coördinatie van het beleid inzake duurzame ontwikkeling en jaarlijks actieplan

De activiteiten van de Cel Duurzame ontwikkeling spitsen zich toe op twee gebieden: op interdepartementaal niveau, onze FOD vertegenwoordigen binnen het ICDO en elk jaar het uitgewerkte jaarlijks actieplan ten uitvoer leggen. Op departementaal niveau worden regelmatig sensibiliseringsactiviteiten georganiseerd binnen de FOD Werkgelegenheid om de personeelsleden ertoe aan te zetten om actief deel te nemen aan het uitgevoerde beleid. Bij de FOD Werkgelegenheid beheert het kwaliteitsnetwerk, samengesteld uit kwaliteitscoördinatoren die elke algemene directie en diensten van de FOD vertegenwoordigen, de kwesties en bijdragen betreffende ons duurzaam ontwikkelingsbeleid. Dit kwaliteitsnetwerk komt één keer per maand samen, zodat het kan zorgen voor de continuïteit van de activiteiten, de tenuitvoerlegging van het jaarlijks actieplan en de opvolging van ons duurzaam ontwikkelingsbeleid. Tegelijkertijd neemt de coördinatrice duurzame ontwikkeling van de FOD WASO deel aan de vergaderingen en werkgroepen van het ICDO, maar ook aan seminaries, colloquia en studiedagen in verband met duurzame ontwikkeling.

In het verlengde van het werk dat de voorbije jaren is verricht, zetten de federale administraties de uitvoering voort van het “Charter voor een

duurzame federale administratie”, dat in juni 2023 werd ondertekend door het College van Voorzitters en de minister van Ambtenarenzaken, en dat dient als gemeenschappelijk referentiekader om de duurzaamheid van het overheidsoptreden te versterken.

De ambities die in dit Handvest zijn vastgelegd, blijven de federale administraties richting geven bij het integreren van de essentiële duurzaamheidsuitdagingen in de kern van hun activiteiten. In 2025 sluit de FOD Werkgelegenheid zich volledig aan bij deze dynamiek door zijn strategische roadmap om te zetten in concrete operationele acties, terwijl tegelijkertijd het toezicht en de actualisering worden gewaarborgd van de prioriteiten die voortvloeien uit de materialiteitsanalyse.

Deze nieuwe fase stelt de FOD Werkgelegenheid in staat om de uitvoering van zijn strategische doelstellingen op het vlak van Milieu (E), Sociaal (S) en Goed bestuur (G) te consolideren, en om zowel de doeltreffendheid van zijn beleid inzake duurzame ontwikkeling als zijn milieumanagementsysteem, conform ISO 14001 en EMAS, verder te versterken. Door voort te bouwen op de fundamenteën die in 2024 zijn gelegd, treedt de organisatie toe tot een logica van continue verbetering, gericht op het meten van de geboekte vooruitgang, het vergroten van de betrokkenheid van stakeholders en het versterken van de synergiën met andere federale administraties, om zo gezamenlijk bij te dragen aan een steeds duurzamere, samenhangende en voorbeeldige overheid.

Communicatie/ sensibilisering

Goede communicatie over duurzame ontwikkeling en milieu is cruciaal voor een sterke en doelgerichte duurzaamheidsaanpak.

In samenwerking met de Cel Mobiliteit en de Cel Duurzame ontwikkeling stelt de Dienst communicatie een jaarlijks communicatieplan op zoals de EMAS-regelgeving en het KB van 22 september 2004 adviseren.

Hiervoor worden verschillende communicatiemiddelen ingezet:

Op het intranet - Een rubriek over Duurzame Ontwikkeling is beschikbaar op het intranet en interactieve blogs worden regelmatig bijgewerkt.

- De Green Blog – Deze blog bevat tips en praktische informatie over duurzame ontwikkeling binnen de FOD. De Directie Personeel en Organisatie informeert nieuwe medewerkers over het bestaan van deze blog en nodigt hen uit om deze regelmatig te raadplegen om op de hoogte te blijven van het laatste nieuws.
- De blog ‘Fietzers van de FOD’ – Deze blog richt zich tot alle medewerkers en biedt informatie en ervaringen over het gebruik van de fiets. Het doel is om iedereen te sensibiliseren en aan te moedigen de fiets te gebruiken, zowel voor professionele verplaatsingen als voor het woonwerkverkeer.

Ook via het intranet zijn aankondigingen over uitzonderlijke situaties die een impact hebben op de mobiliteit – zoals stakingen of pieken in luchtvervuiling – rechtstreeks toegankelijk voor alle medewerkers.

De informatieschermen - Op elke verdieping worden schermen gebruikt die voortdurend actualiteiten en sensibiliseringsacties weergeven. Deze dynamische displays, bedoeld voor zowel medewerkers als bezoekers, hebben als doel te informeren en te sensibiliseren door initiatieven binnen de FOD Werkgelegenheid onder de aandacht te brengen.

De rechtvaardige transitie in België

De rechtvaardige transitie in België verwijst naar een concept in verband met de transitie naar een duurzamere economie met respect voor het milieu, waarbij de sociale en economische aspecten worden in overweging genomen. Het onderliggende idee is ervoor te zorgen dat de transitie naar een duurzamere economie niemand uitsluit en dat zij billijk is voor alle belanghebbenden, in het bijzonder de werknemers en de gemeenschappen die gevolgen zouden kunnen ondervinden van de veranderingen. De Belgische autoriteiten werken beleidsvormen en programma's uit om de milieudoelstellingen te verzoenen met de sociale noden, onder meer door de belanghebbenden te betrekken bij het besluitvormingsproces.

Ook in 2025 werd de FOD Werkgelegenheid vertegenwoordigd in de federale taskforce energie en klimaat, die het nationaal plan energie en klimaat opvolgt, maar ook in de werkgroep «Sociaal Klimaatplan», die deel uitmaakt van de Task force, en die specifiek toezicht houdt op de werkzaamheden in verband met het Sociaal Klimaatplan (Aanbeveling van de Raad van 16 juni 2022 inzake het garanderen van een rechtvaardige transitie ([EUR-Lex - 32022H0627\(04\) - NL - EUR-Lex](#)). De EU-verordening inzake de governance van de Energie-unie en van de Klimaatactie (2018/1999) van 11 december 2018 legt de verplichting op aan de EU-lidstaten om tienjaarlijks een geïntegreerd Nationaal Energie- en Klimaatplan (NEKP) op te maken en tienjaarlijks te actualiseren. De Wet van 15 januari 2024: coördinatie federale klimaatbeleid voorziet in een governancemechanisme om de federale bijdrage aan het NEKP jaarlijks op te volgen (Wet van 15/01/2024 houdende de organisatie van het federale klimaatbeleid). Dat mechanisme omvat een beleidscyclus waarbij er jaarlijks routekaarten en voortgangsverslagen worden ingediend door de federale departementen. Hoewel we binnen onze bevoegdheden geen rechtstreekse impact hebben op de emissies als dusdanig, moet er binnen het luik adaptatie van het NEKP wel oog zijn voor de mogelijke effecten op werknemers. Daarom werd er aan onze FOD gevraagd om in de huidige beleidscyclus ook een routekaart bij te dragen.

In februari 2025 werd een routekaart goedgekeurd met twee luiken: enerzijds het opvolgen van de impact met het oog op het vaststellen van acties ter bescherming van het welzijn van de werknemers wanneer zij ingevolge de klimaatverandering blootgesteld zouden worden aan nieuwe risico's op het werk; en anderzijds het sensibiliseren van werkgevers, werknemers en preventiediensten voor de mogelijke gevolgen van de klimaatproblematiek op het welzijn van de werknemers, zodat ze daarvoor de nodige aandacht hebben en beschikken over voldoende kennis van de regelgeving.

De FOD Werkgelegenheid organiseerde op 19 november 2025 het Webinar “Veiligheid en gezondheid op het werk en klimaatverandering” in samenwerking met het Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.

De FOD Werkgelegenheid maakt nog steeds deel uit van het begeleidingscomité van de LAMARTRA-studie en zetelde in een panel tijdens de afsluitende studiedag.

2. Bijdrage van de FOD Werkgelegenheid aan de maatregelen en acties van het PFDD

Strategische benadering van de dienst op het gebied van integratie en uitvoering van het PFDD

De FOD Werkgelegenheid heeft het vorige [Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling](#) (FPDO) mee uitgewerkt, dat door de regering werd aangenomen in oktober 2021, zoals de [wet duurzame ontwikkeling \(art.6\)](#) bepaalt. Dit federaal plan wordt volledig en regelmatig geanalyseerd bij de Diensten van de voorzitter, op basis van een monitoringdocument dat wordt opgesteld en voorgelegd door de ICDO.

Dit monitoringdocument maakt het enerzijds mogelijk om de administraties van de FOD Werkgelegenheid te bepalen die bevoegd zijn voor elke maatregel opgenomen in het FPDO en anderzijds de FOD/POD en organisaties waarmee de FOD Werkgelegenheid kan samenwerken om deze maatregelen ten uitvoer te leggen.

Deze monitoring maakt het mogelijk om een stand van zaken op te maken van datgene wat al werd verwezenlijkt en vooral om de maatregelen te bepalen waaraan de experts mogen werken in de komende maanden. Concreet wordt voor de opvolging en de staat van voortgang van de maatregelen gezorgd door de experts van de FOD Werkgelegenheid, begeleid door de kwaliteitscoördinatoren, en vervolgens gevalideerd door elke directeur-generaal die bevoegd is voor de maatregel. Momenteel zijn de acties van het FPDO waartoe de FOD bijdraagt niet opgenomen in zijn strategisch en operationeel plan. Nochtans werd vastgesteld dat deze acties behoren tot het duurzaam ontwikkelingsbeleid van de FOD Werkgelegenheid

Beschrijving van maatregelen en acties van het PFDD uitgevoerd in 2025

Onder de talloze maatregelen van het FPDO waartoe de FOD Werkgelegenheid bijdraagt, werden talloze acties afgesloten in 2025. De acties waaraan prioriteit werd gegeven in 2025 met bijzonder grote vooruitgang zijn hieronder opgenomen.

Integratie van de SDG's in het strategisch plan 2025-2029

In het kader van de uitvoering van zijn nieuwe strategische plan versterkt de FOD Werkgelegenheid opnieuw de koppeling tussen zijn strategische en operationele doelstellingen en de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's), in overeenstemming met zijn opdrachten en bevoegdheidsdomeinen. Deze aanpak heeft tot doel de transversale integratie van duurzaamheidsuitdagingen in al zijn acties te waarborgen, de zichtbaarheid van zijn prioriteiten te vergroten en concreet bij te dragen aan de nationale en internationale engagementen op het vlak van duurzame ontwikkeling.

Een nieuwe cel diversiteit

De wet van 3 oktober 2022 houdende diverse arbeidsbepalingen bevat een hoofdstuk 11 betreffende de monitoring van de diversiteit in de bedrijfssectoren en de ondernemingen. Dit hoofdstuk is in werking getreden de dag van de publicatie ervan in het Belgisch Staatsblad, namelijk op 10 november 2022.

De cel diversiteit van de FOD WASO werd opgericht in 2022, binnen de Afdeling van de Internationale relaties en de socio-economische studies. Deze cel verzamelt gegevens over de diversiteit op de Belgische arbeidsmarkt (Socio-economische monitoring uitgebreid tot de verschillende discriminatiecriteria beschermd door de antidiscriminatiewet). Deze gegevens worden gepubliceerd in een tweejaarlijks verslag en doorgestuurd door middel van fiches per sector naar de verschillende paritaire comités, die worden verzocht om de moeilijkheden uit te leggen en voorstellen te doen om de situatie te verbeteren.

Het rapporteringsmechanisme werd ingevoerd in 2023. Het eerste volwaardig rapport over diversiteit werd eind 2024 gepubliceerd. Het werd opgesteld op basis van het rapport socio-economische monitoring arbeidsmarkt en origine, waarvan de 5de editie werd gepubliceerd in 2022 en is beschikbaar op de site van de FOD WASO: <https://werk.belgie.be/nl/publicaties/socio-economische-monitoring-2022-arbeidsmarkt-en-origine>. De rapporten socio-economische monitoring arbeidsmarkt en origine waren beperkt tot de cartografie van de diversiteit vanuit het oogpunt van de nationale origine van de personen die in België wonen, hoewel het verband met factoren zoals het geslacht en de leeftijd altijd werd gelegd. Het diversiteitsrapport heeft de ambitie om eveneens inzicht te geven in de andere aspecten van de diversiteit en dus ook in de andere criteria die zijn opgesomd in de antidiscriminatiewet zoals de handicap of ook de seksuele geaardheid. Dit rapport omvat eveneens een analyse over de impact van langdurige ziektes op de arbeidsmarkt. Een korte samenvatting van het rapport is reeds beschikbaar op de site van de FOD Werkgelegenheid ([Publicatie van het eerste Diversiteitsrapport / Fod Werkgelegenheid - Arbeid en Sociaal Overleg](#)).

De sectorale fiches per paritair (sub)comité werden eveneens bijgewerkt en zijn beschikbaar op de site van de FOD WASO: <https://werk.belgie.be/nl/statistieken#accordion8-collapse21>. Ze werden eveneens verstuurd naar de voorzitters van de paritaire (sub)comités.

3. SDG's as compass

Maatregel in het kader van de SDG 3: iedereen de mogelijkheid bieden in goede gezondheid te leven en het welzijn van iedereen bevorderen op eender welke leeftijd.

De Algemene Directie Humanisering van de arbeid voert reglementeringen in om ervoor te zorgen dat de werkgever maatregelen neemt die de gezondheid en de veiligheid van de werknemers moeten waarborgen. De AD HUA staat ook in voor de communicatie over haar reglementeringen met als doel alle actoren uit het werkmilieu te bereiken. Hiertoe werkt ze op Europees niveau samen met het agentschap EU-OSHA en organiseert ze de activiteiten van het Belgisch Focal Point. In het kader van de activiteiten van de AD HUA en in het kader van de samenwerking met EU-OSHA hebben een aantal evenementen plaats gehad en werden tools ontwikkeld.

Alle tools van de AD HUA van de FOD Werkgelegenheid zijn beschikbaar op de website beswic.be. Daar vindt men sensibiliseringstools (video's, affiches, kaartspellen, websites, ...), tools die hulp bieden bij de invoering van een preventiestrategie (brochures), tools voor risicoanalyse (methodes), tools die de mogelijkheid bieden de noden en de kennis inzake preventie te bepalen, enz.

De AD HUA heeft verscheidene evenementen georganiseerd op het vlak van welzijn op het werk (studiedagen, Webinars, opleidingen, ...). Het programma van de sensibiliseringssessies en de presentaties zijn beschikbaar op de webpagina «Evenementen van de FOD»: www.evenementen.werk.belgie.be. De Webinars kunnen herbekeken worden op het YouTube-kanaal van de FOD Werkgelegenheid: [FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg - You Tube](https://www.youtube.com/channel/UC...)

Maatregel in het kader van de strategische doelstelling 11

Om de SDG's in te voeren bij de Algemene Directie Ondersteunende diensten werd ervoor gekozen een strategische doelstelling op te nemen in het strategisch plan 2022-2024: "Strategische doelstelling 11: Werken aan de vereenvoudiging, de modernisering en de digitalisering van de dienstverlening en tegelijk zorgen voor een duurzame, inclusieve en mensgerichte omkadering van de personeelsleden." De ondersteunende diensten zorgen voor een performante uitrusting en infrastructuur, efficiënt beheerde budgetten, duidelijke en interactieve interne communicatie en informatie en een duurzaam, inclusief en mensgericht HR-beleid. Enkel als de medewerkers van de FOD over de nodige tools, budgetten, informatie en competenties en werkomgeving beschikken, kunnen ze zich ten volle kunnen inzetten om hun individuele en teamdoelstellingen te halen en zo bij te dragen tot de realisatie van de missie van de FOD met respect voor de SDG's. Dankzij de digitalisering van de processen/archieven en de digitalisering van de tools die de medewerkers gebruiken, kan minder energie verbruikt worden en minder ruimte ingenomen worden. Deze strategische doelstelling werd onderverdeeld in verscheidene operationele doelstellingen, bijvoorbeeld de digitale competenties van het personeel ontwikkelen, het beleid inzake telewerk uitvoeren en aanpassen, regelmatig gebruik maken van de e-box, specifieke applicaties ontwikkelen (bv. sociale verkiezingen), ...

Maatregel in het kader van SDG 5: de gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes

Het actieplan «harmonieuze eindeloopbanen» van 17 februari 2023 dat tot stand kwam in het kader van de werkgelegenheidsconferentie 2021 voorziet in de sectorale penibiliteitsfondsen. Het kan gaan om een specifiek penibiliteitsfonds of om een intersectoraal penibiliteitsfonds, waartoe de sector toetreedt. De doelstelling bestaat erin -geheel of gedeeltelijk en via deze penibiliteitsfondsen op sectoraal niveau maatregelen te financieren die de werklast beperken en de penibiliteit van de beroepen verlichten (preventieve benadering) op sectoraal of ondernemingsniveau (vooral in kleine en middelgrote ondernemingen). Deze maatregelen omvatten extra vakantiedagen, collectieve arbeidsduurvermindering, coaching en investeringen in tools om het beroeps- en privéleven beter op elkaar af te stemmen (bijv. kinderopvang), de herverdeling van taken, de aanpassing van werkposten, het gebruik van tools, het herinrichten van werkzones, het participatief opstellen van uurroosters, job crafting, enz.

In totaal zijn er 15 paritaire (sub)comités die het thema besproken hebben tijdens de sectorale onderhandelingen 2023-2024. In twee paritaire subcomités van de groeven (102.06 en 102.09) bleef dit beperkt tot de vermelding ervan in het sociaal akkoord, zodat het grondiger zou

worden onderzocht (in een werkgroep). Eénzelfde geluid bij het PC 129 en PC221 van de papierproductie in de cao's 181677 en 181678 van 26 juni 2023: "De sociale partners verbinden zich ertoe de werkgroep 'werkbaar werk' te hervatten door een studie over full continu-arbeid uit te voeren. Hiervoor zal een budget worden vrijgemaakt in het fonds voor bestaanszekerheid. Na bestudering zullen de sociale partners de besprekingen over een penibiliteitsfonds hervatten ..."

Een aantal «groene» sectoren (het PC 132 voor de ondernemingen van technische land- en tuinbouwwerken; het PC 133 van het tabaksbedrijf, het PC 144 van de landbouw en het PC 145 van de tuinbouw) voorzien in een aantal specifieke voordelen die worden toegekend door het bestaande fonds dat dan optreedt als 'penibiliteitsfonds' en waarvoor de werkgeversbijdrage al dan niet kan worden verhoogd (0,10% bijdrage in PC 132 en 0,5 tot 1% in PC 133).

Uit bestaande middelen wordt ook geput binnen het gemeenschappelijk fonds voor bestaanszekerheid van PC 136 en PC 222 (papier en kartonbewerking), het Fonds voor de Rijn- en binnenscheepvaart (PC 139), het Compensatiefonds van de kusthavens (PC 301.05), MediarTE – het Sociaal Fonds voor de audiovisuele sector (PC 227) en het fonds voor bestaanszekerheid van de bewakingsdiensten (PC317). Bovendien wordt in het PC 303.01 een nieuwe specifieke bijdrage van 0,04% voorbehouden voor een penibiliteitsfonds binnen het Sociaal fonds voor de filmproductie.

Maatregel over de responsabiliseringsbijdrage

[KB van 1 oktober 2023](#) houdende uitvoering van artikel 147, § 4 en § 5, van de programmawet van [27 december 2021 betreffende de responsabiliseringsbijdrage](#) (BS van 23/10/2023)

Een trimestriële responsabiliseringsbijdrage is verschuldigd door de werkgevers die onder het toepassingsgebied vallen van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités die een bovenmaatse instroom van werknemers in invaliditeit hebben. De werkgevers van de beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de maatwerkbedrijven worden vrijgesteld van deze bijdrage om de werkgevers niet te ontmoedigen om kwetsbare personen in dienst te nemen. De RSZ informeert jaarlijks de bevoegde paritaire comités en paritaire subcomités waaronder de werkgevers ressorteren die de bijdrage hebben betaald, over de beschikbare opbrengst van deze bijdrage. Als een ontvankelijke aanvraag tot storting van de beschikbare opbrengst van de bijdrage werd gedaan door het fonds voor bestaanszekerheid binnen 3 jaar na de informatie meegedeeld door de RSZ of als de voorwaarden en verplichtingen die uit voormelde wet en koninklijk besluit voortvloeien zijn nageleefd, zal de opbrengst van de bijdrage worden gestort de fondsen voor bestaanszekerheid (FBZ). In het tegenovergestelde geval wordt de opbrengst van de bijdrage gestort aan de Algemene Directie Humanisering van de arbeid van de FOD WASO. In ieder geval is de opbrengst uitsluitend bestemd voor preventieve maatregelen inzake gezondheid en veiligheid op het werk en/of maatregelen die de duurzame re-integratie van langdurig zieken ondersteunen. Deze maatregel was voor het eerst van toepassing in 2024. Op 21 januari 2025 tellen we 12 collectieve arbeidsovereenkomsten die gesloten werden met uitvoering van deze maatregel.

Evaluatiecriteria: om rekenschap af te leggen over de toekenning en het gebruik van de bijdrage moet het fonds voor de bestaanszekerheid verplicht [het verslagmodel \(DOCX, 39.74 Ko\)](#) gebruiken.

Samen met het verslag dat bedoeld wordt in artikel 13 van de wet van 7 januari 1958 betreffende de fondsen voor bestaanszekerheid, bezorgt het beheersorgaan van het fonds voor bestaanszekerheid jaarlijks het verslag over de responsabiliseringsbijdrage, dit uiterlijk op 1 juli van het jaar dat volgt op elk jaar waarin de collectieve arbeidsovereenkomst van kracht is. Deze verslagen worden bezorgd aan de voorzitter van het bevoegde paritair (sub)comité die ze dadelijk voorlegt aan het paritair (sub)comité. Het verslag wordt digitaal overgemaakt via het e-mailadres: hua@werk.belgie.be.

Conclusies van de bestaande evaluaties: aangezien de maatregel pas voor het eerst vanaf 2024 van toepassing is, moeten de eerste verslagen pas ten vroegste vanaf dit jaar tegen 1 juli 2025 ingediend worden; deze datum hangt ook af van de inwerkingtreding van de collectieve arbeidsovereenkomst zelf. In dit stadium is er dus geen enkele evaluatie beschikbaar.

Maatregel in het kader van de SDG 8: Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen.

De wet houdende diverse arbeidsbepalingen van 3 oktober 2022 die tot doel heeft werknemers ertoe aan te zetten hun hele loopbaan lang te leren.

De opleiding wordt beschouwd als een motor die de werknemers de mogelijkheid biedt hun werk te behouden en mobieler te worden op de arbeidsmarkt. Opgeleide werknemers dragen ook bij aan de uitbreiding van de onderneming waarin ze werken op het vlak van ontwikkeling, innovatie, nieuwe technologieën. Een opgeleide werknemer is een belangrijke hulpbron voor de werkgever en verhoogt zijn kansen om waardig werk te vinden op de arbeidsmarkt. De wet houdende diverse arbeidsbepalingen van 3 oktober 2022 heeft het «luik opleiding» dat was opgenomen in de wet van 5 maart 2017 betreffende werkbaar en wendbaar werk opgeheven en vervangen door hoofdstuk 12 dat de titel «Investeren in opleiding» draagt en gewijd is aan deze materie. De wet van 3 oktober 2022 heeft ook een nieuwe verplichting ingevoerd ten laste van de werkgever wat betreft de opmaak van opleidingsplannen die is opgenomen in hoofdstuk 9 met de titel «Opleidingsplannen». De wet is van toepassing op alle werknemers en de werkgevers die vallen onder het toepassingsgebied van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités.

- Opmaak van een opleidingsplan door de werkgever: de werkgevers die beschikken over 20 werknemers of meer moeten voortaan één keer per jaar een opleidingsplan opmaken voor hun werknemers en dit vóór 31 maart. In dit plan voorzien ze in twee soorten opleiding:
 - formele opleidingen: cursussen en stages die opgesteld worden door opleiders of leraars, goed georganiseerd zijn en buiten het werksmilieu worden gegeven; en
 - informele opleidingen: activiteiten die rechtstreeks verband houden met het werk, die zelf en goed georganiseerd zijn en op de werkplek worden gegeven.

Bij de opmaak van het opleidingsplan besteden de werkgevers bijzondere aandacht aan de risicogroepen onder hun werknemers, vooral diegenen die ouder zijn dan 50 jaar en ook aan de genderdimensie.

Het plan wordt gesloten voor een minimumduur van een jaar, maar kan ook over verscheidene jaren lopen of van onbepaalde duur zijn. Het opleidingsplan wordt in de onderneming bewaard. De werknemers en hun vertegenwoordigers hebben op eenvoudige aanvraag toegang tot het opleidingsplan.

De paritaire (sub)comités kunnen ook bepaalde minimumvereisten vaststellen waaraan een opleidingsplan moet voldoen. Deze moeten opgenomen worden in een cao die wordt neergelegd uiterlijk op 30 september van het jaar dat voorafgaat aan datgene waarin de voorwaarden betreffende de opmaak van het plan moeten worden toegepast.

Evaluatiecriteria: sinds 2 september 2024 bezorgt de werkgever in de maand waarin het opleidingsplan in werking treedt, een kopie ervan aan het bestuur. Dit gebeurt aan de hand van een applicatie die ter beschikking wordt gesteld op de website van de FOD Werkgelegenheid: <https://transfer.werk.belgie.be/>

Conclusies van de bestaande evaluaties: hieronder volgt een overzicht van de opleidingsplannen die eind 2024 werden ingediend:

Deposit Year ▲		Totaal	Subtotaal: 2024
IC ▲			
Countries ▲	Regions ▲	Number of documents	Number of documents
Totaal		4.836,00	4.414,00
Subtotaal: Belgique		4.608,00	4.208,00
< Belgique	Region De Bruxelles-Cap. / Brussels Hoofdst. Gewest >	470,00	428,00
	Region Wallonne >	437,00	374,00
	Vlaams Gewest >	3.701,00	3.406,00
Etranger >		228,00	206,00

➤ *Individueel recht op opleiding voor de werknemer:*

Vervolgens voorziet de wet van 3 oktober 2022 in een individueel recht op opleiding voor elke werknemer, waarvan deze zijn hele loopbaan gebruik kan maken. Zoals reeds gezegd, vervangt deze maatregel de vroegere bepalingen van de wet van 5 maart 2017 betreffende werkbaar en wendbaar werk.

De volgende principes zijn van toepassing:

- o een voltijdse werknemer heeft vanaf 1 januari 2024 een individueel recht (niet verplicht) op 5 opleidingsdagen per jaar (tenzij hiervan wordt afgeweken door een sectorale cao die algemeen verbindend werd verklaard door de Koning);
- o het individuele recht op opleiding wordt concreet vastgelegd hetzij in een sectorale cao (die algemeen verbindend werd verklaard door de Koning), hetzij aan de hand van een individuele opleidingsrekening;
- o de ongebruikte opleidingsdagen wordt overgedragen naar het volgende jaar;
- o voor de werknemers in ondernemingen met minder dan 10 werknemers is het recht op opleiding niet van toepassing; voor de werknemers in ondernemingen met tussen 10 en minder dan 20 werknemers voorziet de wet slechts in één dag opleiding per jaar;
- o de werknemer kan de opleiding volgen tijdens zijn gewone werktijden (met behoud van zijn normale loon) of buiten zijn gewone werktijden (de opleidingsuren buiten de gewone werktijden worden betaald, maar geven geen recht op overloon);
- o de werknemer die ontslagen wordt (behalve om dringende redenen) moet de mogelijkheid hebben om alle opleidingsdagen waarop hij recht heeft, op te nemen vóór het einde van zijn arbeidsovereenkomst;
- o de werknemer die zijn ontslag heeft gegeven, verliest zijn recht op opleidingskrediet;
- o momenteel voorziet de wet niet in de overdraagbaarheid van de opleidingsdagen tussen de werkgevers.

De werkgevers die minder dan 10 werknemers in dienst hebben, worden uitgesloten van de toepassing van de wet. De wet van 3 oktober 2022 bepaalt dat elke voltijdse werknemer een individueel opleidingsrecht heeft. Dit recht bedraagt 4 dagen in 2023 en 5 dagen vanaf 2024. Deze wet stelt een voordeel voor ten opzichte van de vorige reglementering, want ze globaliseert de rechten op ondernemingsniveau niet meer met gemiddelden, maar kent iedere werknemer afzonderlijk een individueel recht toe. Elke werknemer heeft voortaan het recht 5 dagen opleiding te volgen vanaf het jaar 2024 (behalve wanneer hiervan afgeweken wordt aan de hand van een collectieve arbeidsovereenkomst die algemeen verbindend werd verklaard bij koninklijk besluit).

Het recht op opleiding wordt pro rata toegepast in functie van de tewerkstelling van de werknemer en diens arbeidsregeling volgens de bepalingen die zijn opgenomen in artikel 50 van de wet.

De wet bedoelt zowel de formele opleidingen als de informele opleidingen (diegene die rechtstreeks in verband staan met het werk). De opleiding kan ook verband houden met de materies inzake het welzijnsbeleid zoals bedoeld in de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk. De wet verplicht de werkgevers die ten minste 20 werknemers of meer in dienst hebben om opleidingsplannen op te maken. De werkgever moet -na overleg op ondernemingsvlak- de inhoud van het opleidingsplan voor het jaar 2023 vastleggen in de loop van het eerste trimester 2023. De inhoud van het plan wordt één keer per kalenderjaar vastgelegd en blijft een jaar geldig. Het ontwerp van plan wordt door de werkgever voor advies bezorgd aan de ondernemingsraad of bij ontstentenis aan de vakbondsafvaardiging of bij ontstentenis rechtstreeks aan de werknemers. De werkgever mag vrij de opleidingen kiezen die deel uitmaken van zijn opleidingsplan. Dit plan moet echter ten minste formele en informele opleidingen omvatten en toelichten op welke manier deze opleidingen bijdragen aan de investering in de globale inspanning voor de opleiding die op sectoraal niveau werd bepaald. De werkgever moet bijzondere aandacht schenken aan de personen die deel uitmaken van risicogroepen en die ten minste 50 jaar oud zijn. De werkgever moet in zijn opleidingsaanbod ook rekening houden met de werknemers van vreemde origine en personen met een handicap.

Evaluatiecriteria : De wet van 3 oktober 2022 bepaalt niet meer dat de werkgever rekenschap moet afleggen van de inspanningen die werden geleverd in de rubriek over de inlichtingen betreffende de opleidingen in de sociale balans van de neerlegging van de jaarrekeningen van zijn onderneming bij de bevoegde onderneming, nl. de Nationale Bank van België. Dit neemt niet weg dat -aangezien het schema van de jaarrekeningen niet gewijzigd werd- de werkgever deze rubriek nog steeds moet invullen zoals vroeger op basis van andere reglementaire verplichtingen.

Sinds 20 oktober 2023 beschikt België over een wet die de ontwikkeling mogelijk maakt van een informaticatoepassing voor een individueel opleidingsrekening.

Het is [de wet van 20 oktober betreffende de oprichting en het beheer van de «Federal Learning Account»](#). Deze wet is ondertussen evenwel afgeschaft. Het experiment met een Federal learning account waarbij werkgevers alle gevolgde opleidingen door hun werknemers dienden te registreren is dus niet gelukt. Een probleem van administratieve last was de voornaamste reden. Ondertussen werkt de Federale overheid via RSZ en Sigedis wel verder aan een individuele leerrekening, waarbij de burger al zijn opleidingen zal kunnen registreren met behulp van automatische invoer door authentieke bronnen.

Conclusies van de bestaande evaluaties: Op het vlak van de sectorale uitvoering van de maatregel op 31 december 2023, telden we 98 paritaire comités en 64 paritaire sub-comités. Op dit totaal van 162 paritaire organen hebben er dus 88 een collectieve arbeidsovereenkomst gesloten in verband met de wet opleiding. Dit cijfer vertegenwoordigt 54% van de paritaire comités die bijzondere bepalingen ter zake hebben vastgesteld. Deze collectieve arbeidsovereenkomsten bevatten informatie over het aantal dagen opleiding waar de werknemers recht op hebben maar ook (wanneer er wordt afgeweken van het algemeen beginsel) de datum waarop de werknemers uit deze sector aanspraak zullen kunnen maken op 5 dagen opleiding. In de sectoren die geen collectieve arbeidsovereenkomst inzake

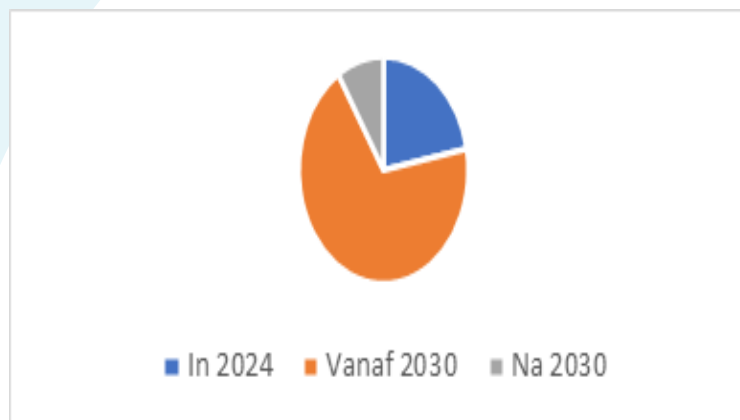
opleiding zouden hebben neergelegd tegen 30 september 2023 (limietdatum voor de sectoren om eventueel af te wijken van de regeling bepaald door de wet), hebben de werknemers het recht om bij hun werkgever aanspraak te maken op 4 dagen opleiding in 2023 en 5 dagen met ingang van 2024.

Figuur 1. Aandeel van de paritaire (sub) - comités die een CAO-opleiding hebben gesloten op het totaal van de paritaire (sub) - comités

Onderstaande grafiek schetst de verhouding van de paritaire (sub) - comités die al 5 dagen opleiding toekennen in 2024 en de paritaire organen die dit recht hebben uitgesteld tot later.

Figuur 2. Percentage paritaire (sub) - comités die 5 dagen opleiding toekennen en de datum van de toekenning.

Het aantal paritaire (sub) - comités (die een CAO-opleiding hebben gesloten) die al 5 dagen opleiding plannen en dit overeenkomstig de wet, bedraagt 22%.

In nominale termen vertegenwoordigt dit quasi 352.129 werknemers uit de betreffende sectoren (op grond van de RSZ-cijfers, 1ste kwartaal van het jaar 2024), hetzij 62.001 arbeiders en 290.121 bedienden die al recht hebben op 5 dagen individuele opleiding in 2024 en 4 dagen opleiding hebben genoten in 2023.

De meeste paritaire (sub) – comités, nl. 69%, voorzien in een groeipad voor de jaren 2023 – 2030, met tegen 2030 de realisatie van 5 dagen opleiding, door middel van een verhoging van het aantal opleidingsdagen en dit minstens eenmaal per periode van twee jaar overeenkomstig een interprofessioneel akkoord. Slechts 9% van de paritaire (sub) - comités plannen dat hun werknemers na 2031 5 dagen opleiding zullen genieten ten gevolge van een uitgebreider groeipad.

4. Duurzaam intern beheer van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

Duurzame mobiliteit

Om zijn werking duurzamer te maken en te voldoen aan de reglementaire verplichting, past de FOD Werkgelegenheid een beleid voor duurzame mobiliteit toe. Conform het besluit van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 07/04/2011 heeft de FOD Werkgelegenheid, die meer dan 100 medewerkers tewerkstelt op zijn Brusselse site, een nieuw bedrijfsvervoerplan (PDE) opgesteld. Een nieuwe enquête werd uitgevoerd in het najaar van 2024. Het nieuwe plan werd in elektronische versie bezorgd aan Leefmilieu Brussel op 31/01/2025.

De werkplek: naast de hoofdzetel bestaan er alternatieven om te werken: telewerk is mogelijk, maar medewerkers kunnen ook gebruikmaken van satellietkantoren.

De vervoersmiddelen: dankzij de ligging tegenover het station Brussel-Zuid is de site zeer gemakkelijk bereikbaar voor medewerkers die met het openbaar vervoer komen en niet in Brussel wonen. Het wagenpark: de vergroening van het wagenpark wordt voortgezet in overeenstemming met de visie van de regering inzake het beheer van dienstvoertuigen.

In 2025 reden er 8 thermische voertuigen. Echter:

- 1 werd overgenomen door FINSHOP
- 1 benzinevoertuig in leasing reed 2 maanden en werd vervangen door een elektrische wagen
- de 6 overige plug-in hybride benzinewagens bleven het hele jaar 2025 in gebruik. Van deze voertuigen werden er 2 overgenomen door FINSHOP, loopt voor 1 leasingcontract binnenkort af en is 1 uitgeleend aan een kabinet. Er blijven dus 2 hybride over vanaf mei 2026.

Het gebruik van de fiets: de promotie van het gebruik van de fiets binnen de FOD als vervoersmiddel voor dienstverplaatsingen wordt ondersteund door de aankoop van 8 bijkomende elektrische fietsen in 2024. Andere fietsen zijn ter beschikking gesteld van de buitendiensten (inspectiediensten) om ook daar zachte mobiliteit te garanderen. De meeste gebouwen die door de FOD Werkgelegenheid worden gehuurd of gebruikt, beschikken bovendien over beveiligde fietsstallingen en/of douches voor fietsgebruikers.

Fietsleasing: de FOD Werkgelegenheid heeft een sensibiliseringscampagne gevoerd om het systeem van fietsleasing te promoten. Vanaf 2026 kunnen federale ambtenaren kiezen voor fietsleasing via een “all-in”-formule.

Gekozen duurzaam managementsysteem

De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg heeft een milieumanagementsysteem (EMAS) ingevoerd dat beantwoordt aan de vereisten van de Europese verordening EMAS nr. 1550/2017 en de ISO-norm 14001. De FOD WASO is sinds 2009 EMAS en sinds 2023 ISO geregistreerd. Meer informatie over dit thema vind je terug op onze website onder de rubriek EMAS: <https://werk.belgie.be/nl/over-de-fod/emas>.

Sinds 2023 wordt de FOD WASO geregeld doorgelicht in functie van de certificering van zijn geïntegreerd managementsysteem gebaseerd op de normen 9001, 14001, 45001 en EMAS. Voortaan is de FOD WASO ISO 9001, ISO 14001, ISO 45001 gecertificeerd en EMAS geregistreerd. Het dynamisch milieumanagementsysteem EMAS houdt verband met alle activiteiten van het hoofdbestuur in Brussel en de ISO-normen 900 en 14001, ISO-norm 45001 heeft betrekking op alle activiteiten op alle sites in Brussel, Vlaanderen en Wallonië.

Duurzame human resources en welzijnsbeleid

Het thema welzijn op het werk in al zijn aspecten is voor de FOD WASO van het allerhoogste belang en essentieel voor het volledig welslagen van het beleid en de doeltreffende werking van de FOD WASO.

Het beleid inzake welzijn op het werk sluit aan bij de visie en de missie van de FOD WASO. De voorzitter en het directiecomité willen dat het welzijnsbeleid, vastgesteld door de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn op het werk en de codex over het welzijn op het werk, binnen de organisatie worden uitgerold en nageleefd voor de volgende 7 domeinen: veiligheid op het werk, bescherming van de gezondheid van de medewerkers, psychosociale belasting, ergonomie, arbeidshygiëne, verfraaiing van de arbeidsplaatsen, en de milieumaatregelen die een impact hebben op het welzijn op het werk.

De Algemene Directie Humanisering van de arbeid van de FOD WASO heeft voorzien in sectorale overleggidsen Déparis van de «SO-BANE-strategie». Deze gidsen houden elk verband met een sector in het bijzonder. De SOBANE-strategie is gericht op de preventie van risico's op het werk. De strategie werd ontwikkeld om de ondernemingen te helpen bij de invoering van een dynamisch en doeltreffend risicobeleid. Deze strategie omvat vier interventieniveaus: opsporing, observatie, analyse en expertise. In december 2023 heeft het Directiecomité van de FOD WASO besloten om geregeld een Sobane-analyse uit te voeren voor de FOD, toegespitst op 4 categorieën: het laboratorium, de inspecties TWW en TSW samen, de catering/schoonmaak/logistiek, een analyse voor het administratief personeel (alle administraties inclusief de SIOD). De resultaten van deze 4 analyses werden geïntegreerd in een actieplan 2024-2028.

Ook de resultaten van de enquête welzijn/ psychosociaal AG Health, uitgevoerd in 2023, werden in dit actieplan opgenomen. Er werd een project uitgewerkt over de maatregelen die moeten worden getroffen bij agressie ten aanzien van de inspecteurs. Er werden ook opleidingen/ Webinars rond het thema welzijn georganiseerd.

In 2024 heeft de Algemene Directie Ondersteunende diensten een systeem voor maandelijkse opvolging van de kernindicatoren ingevoerd (KPI schermen). Daaronder vinden we indicatoren die specifiek verband houden met duurzaamheid zoals:

- het inclusiepercentage personen met een handicap;
- het percentage duurzame aankopen in de overheidsopdrachten 2025.

In verband met de diverse maatregelen die sinds 2024 werden genomen, vermelden we onder andere:

- de vermindering van de ruimte ingenomen door het hoofdbestuur (vermindering van 5 naar 3 verdiepingen) die eind 2024 mogelijk werd gemaakt door de algemene invoering van het structureel telewerk. Door die vermindering kan het energieverbruik van de FOD worden afgebouwd (elektriciteit en gas).
- de exclusieve aankoop van ecologische producten maakt het mogelijk de risico's te verminderen die verbonden zijn aan het gebruik van producten die niet alleen schadelijk zijn voor de gezondheid van de werknemers, maar ook voor het milieu (water- en luchtverontreiniging).
- elke schoonmaakkar is uitgerust met de veiligheidsfiches van elk schoonmaakproduct en met eerstehulpinstructies voor het schoonmaakpersoneel.
- de opleiding Eco-driving voor de chauffeurs van de FOD biedt hen de mogelijkheid om dagelijks tijdens het rijden de juiste acties te ondernemen om hun impact op het milieu te verminderen en tegelijkertijd het brandstof- en energieverbruik te verminderen. Deze opleiding zal ook worden georganiseerd voor de inspecteurs van de FOD WASO.
- op het vlak van inclusie kunnen de personeelsleden met een handicap sinds 2024 een gratis upgrade naar 1ste klasse genieten voor het woon-werkverkeer.
- aan de keuken van de FOD werd een tabel opgehangen met informatie over voedseloverschotten. De voedseloverschotten worden in de eerste plaats uitgedeeld aan de personeelsleden van de keuken om zoveel mogelijk voedselverspilling tegen te gaan. De bestelde hoeveelheden werden aangepast om beter aan de reële behoeften te voldoen.

6.8. FOD Sociale Zekerheid

(Mevrouw Géraldine Elfathi, lid van de ICDO)

1. De DO-cel in 2025

Samenstelling van de cel DO en plaats in het organogram van de FOD Sociale Zekerheid

De cel bestaat uit een coördinatrice duurzame ontwikkeling (Géraldine Elfathi), die wordt ondersteund door een experte beleidsondersteuning (Julie Delforge), een adviseur milieubeheer (Peter Baeke), een experte van de dienst Communicatie (Stéphanie Vieren) en experten op het vlak van budget en aankoopbeleid (Nathalie Orban en Pieter Van Den Bussche). De verantwoordelijken voor Welzijn, Inclusie en Mobiliteit worden ook uitgenodigd op de vergaderingen van de cel DO. Andere experten worden soms ook uitgenodigd.

Deze cel is opgenomen in de SD Ondersteunende diensten.

Activiteiten in 2025

Algemeen:

- De activiteiten van de cel Duurzame Ontwikkeling worden jaarlijks gepland in het operationeel plan van de ondersteunende diensten, in overeenstemming met het strategisch plan van de FOD, en worden driemaandelijks opgevolgd. De waarde 'duurzaamheid' werd geïntegreerd in de waarden van onze FOD.
- De cel DO is actief blijven deelnemen aan netwerken met betrekking tot DO, waaronder het netwerk van de ICDO (plenaire vergaderingen en verschillende werkgroepen die hoofdzakelijk betrekking hebben op het Federaal Plan voor duurzame ontwikkeling, het leer-netwerk, enz.), het EMAS-netwerk, het netwerk van Mobility Managers, evenals aan verschillende evenementen zoals het SDG Forum.
- Een regelmatige samenwerking met andere FOD's werd opgezet (hoofdzakelijk: FOD Volksgezondheid, FOD Werkgelegenheid, FOD Binnenlandse Zaken) wat een 'coherentie/harmonisering' en een rationalisering/verdeling van het werk mogelijk maakt, net als het delen van goede praktijken.
- De cel heeft opnieuw gecommuniceerd over het beleid en de procedure op het vlak van het organiseren van duurzame evenementen (uitgewerkt en gevalideerd door het Directiecomité eind 2023). Een algemene procedure voor het organiseren van evenementen wordt momenteel opgesteld bij de dienst Communicatie, teneinde het beleid/de procedure inzake duurzame evenementen te kunnen ondersteunen.
- Duurzaamheid werd geïntegreerd in het beleid inzake teambuildings.
- Het project Milieumanagementsysteem (MMS) werd gerealiseerd. Het ging om het analyseren van de opportuniteit van het gebruik van een milieumanagementsysteem (theoretische analyse + benchmark bij andere administraties). Er werd gekozen voor het Eco-dyn-systeem. Een kandidatuur moet worden ingediend in 2026.
- Het project 'Duurzame human resources' werd gerealiseerd met het in aanmerking nemen van DO in het HR-beleid.
- Het project 'Analyse en perspectieven voor acties op het gebied van duurzame ontwikkeling binnen de FOD' werd gelanceerd.
 - De reeds gerealiseerde stappen: enquête DO bij alle medewerkers, stand van zaken van DO bij de FOD (die ook een bewustmaking van de diensten en het in aanmerking nemen van hun verwachtingen mogelijk maakt), voorstellen van strategische krachtlijnen.
 - De lopende/nog te realiseren stappen: algemene strategie, aanpassing van het beleid met betrekking tot DO, project duurzame aankopen, netwerk DO, actieplan (zie operationeel plan).

Wat de bewustmaking betreft: het communicatieplan DO 2025 werd nageleefd en geëvalueerd teneinde een nog beter afgestemd plan voor 2026 op te stellen. De cel DO heeft ook haar werkzaamheden voortgezet:

- kennisdeling op het vlak van DO via haar SharePoint-ruimte binnen de organisatie (algemene informatie, toepasselijke wetgeving, beleid inzake DO van de FOD, voorstel van opleidingen/conferenties, links naar interessante websites, links naar studies/adviezen, ecologische adviezen, enz.);
- bewustmaking van de medewerkers op verschillende kanalen (intranet, SharePoint (DDO, enz.), news van de FOD Sociale Zekerheid/publicaties op Huddle) en in verschillende formaten (video, reportage, informatie, infografie, quiz, wedstrijden, informatiesessies, activiteiten, enz.). Meer in het bijzonder:
 - heeft de cel DO speciale activiteiten georganiseerd:
 - Lunch&Clean (lunch en opruimen van afval);
 - de digitale fresco;
 - film 'Demain' (voor de week van de DO).
 - werden verschillende informatiesessies over DO georganiseerd bij de FOD Sociale Zekerheid voor nieuwe medewerkers.

Wat meer in het bijzonder mobiliteit betreft: de cel DO beheert het proefproject Mobiliteitsbudget voor de mandatarissen (eind 2023 gelanceerd en waarin de FOD de lead neemt). Dit project beoogt een meer duurzame/milieuvriendelijke mobiliteit door het voor de houders van een managementfunctie mogelijk te maken hun budget voor professionele verplaatsingen flexibeler te beheren. Het gaat om een voorstel voor een alternatief voor de dienstwagen voor privégebruik. Het proefproject wordt gevolgd door de FOD Volksgezondheid en Belspo. De eerste fase van behoefteanalyse (zoeken naar de meest geschikte mobiliteit) is afgerond en de tweede fase van concrete implementatie van het budget werd gelanceerd. De mandatarissen die hiervoor gekozen hebben, kunnen hun mobiliteitsbudget dus gebruiken. Er werd ook een bestek opgemaakt voor de selectie van een applicatie om het gebruik van dit budget te vergemakkelijken, maar jammer genoeg werd ons gevraagd te wachten tot de denkoefening over de opdrachten van de administraties en de potentiële fusies die momenteel aan de gang is, is afgelopen, voordat de lancering ervan wordt overwogen.

2. Bijdrage van de FOD Sociale Zekerheid aan de maatregelen en acties van het FPDO

Strategische aanpak van de dienst in termen van integratie en implementatie van het FPDO

De cel DO werkt aan de opvolging van het FPDO op basis van de volgende werkmethode: een samenvattend Excel-bestand met daarin de richtlijnen en de interdepartementale acties met betrekking tot onze FOD werd opgesteld. Hierover wordt eind van het jaar gerapporteerd, maar het opvolgingsbestand is het ganse jaar vrij toegankelijk. Dit intern Excel-bestand (toegankelijk voor iedereen en beheerd door de coör-

dinatrice DO) werd gecreëerd teneinde de opvolging te vereenvoudigen (voor de experts van onze FOD, maar ook voor de cel DO bij het monitoren) en gemakkelijker te kunnen communiceren met de verantwoordelijken voor de acties van dit plan.

Een rapportering 2024 werd ter informatie voorgelegd aan het Directiecomité in maart 2025, teneinde de impact van het FPDO op de FOD naar voren te brengen, een stand van zaken op te maken, problemen te identificeren en hiervoor oplossingen te zoeken.

In het nieuwe strategisch plan dat momenteel wordt opgesteld, is een verband gelegd met de SDG's en het FPDO. Het is de bedoeling om de acties van het volgende FPDO op te nemen in de operationele plannen (die momenteel worden aangepast met betrekking tot het nieuwe strategisch plan) en om de noodzakelijke verbanden te leggen met de andere thematische plannen. Daartoe zal de FOD Sociale Zekerheid ook, op verzoek van het College van voorzitters, een werkgroep over de rationalisering, de consolidering en de optimalisering van de federale plannen op het vlak van duurzame ontwikkeling coördineren.

Beschrijving van maatregelen en acties van het FPDO geïmplementeerd in 2025

Wat de richtlijnen betreft die van toepassing zijn op de ganse FOD, worden momenteel een aantal maatregelen voorbereid, zelfs reeds uitgevoerd (bijvoorbeeld: rationalisering van het wagenpark, communicatie over de SDG's, integratie van DO in de overheidsopdrachten, enz.).

Wat interdepartementale acties betreft, heeft de opvolging/monitoring het ons mogelijk gemaakt na te denken over de prioritaire acties, te proberen begrijpen waarom bepaalde acties nog niet werden uitgevoerd, en zodoende, na te denken over de concrete haalbaarheid ervan.

Focus op de volgende acties:

1) «Een proces van structurele dialoog met de belanghebbenden organiseren: richtlijnen om stakeholdersraadplegingen te organiseren»

De dialoog en het netwerken zijn noodzakelijk voor een holistische visie van de sociale bescherming. Daartoe had de FOD Sociale Zekerheid, tijdens de rapportering 2024, gewezen op het belang van deze actie en de structurele samenwerkingen naar voren gebracht tussen zijn verschillende directies-generaal en andere federale en regionale overheidsdiensten, maar ook met andere belanghebbenden waaronder, onder meer, verenigingen, experts, vertegenwoordigers van de academische wereld en leden van het maatschappelijk middenveld.

In het verlengde van deze raadpleging van de belanghebbenden en de hervorming van de wet van 27 februari 1987 inzake de tegemoetkomingen aan personen met een handicap (hierna Wet 87) heeft eind 2025 een raadpleging van de (externe) belanghebbenden plaatsgehad. De raadpleging van het maatschappelijk middenveld is een belangrijke actielijn van deze hervorming.

Een visienota met daarin de grote principes die de hervorming zou moeten volgen (opgesteld door de beleidscel met de ondersteuning van de FOD Sociale Zekerheid) werd het maatschappelijk middenveld voorgelegd. Deze raadpleging gebeurde in twee fasen:

- in een eerste tijd werd gedurende twee weken een online vragenlijst ter beschikking gesteld van de geïdentificeerde belanghebbenden

den. Deze vragenlijst was gestructureerd volgens de in de visienota vastgestelde actielijnen. De idee was om een eerste input van de belanghebbenden te verzamelen, over zowel de bestaande situatie als de overwogen mogelijkheden tot verbetering, teneinde de vervolgens georganiseerde conferentie te voeden;

- in een tweede tijd werd een tweedaagse conferentie georganiseerd, opgedeeld in 4 halve dagen, teneinde de belanghebbenden bijeen te brengen en samen na te denken over de in de visienota vastgestelde thema's. Het was de bedoeling om ervaringen, goede praktijken, aandachtspunten bestemd voor het voeden van de hervorming en concrete voorstellen hiervoor te delen.

Tussen de betrokken belanghebbenden bevinden zich: de leden van de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, de vertegenwoordigers van verenigingen voor personen met een handicap, evenals federale en regionale instellingen (Bv. regionale diensten voor personen met een handicap, RIZIV, ziekenfondsen, regionale tewerkstellingskantoren, enz.).

Het strategisch plan dat momenteel wordt opgesteld, wijst op het belang van de dialoog en het overleg met de belanghebbenden. Wat de toekomstige hervorming van de Wet 87 betreft, wordt de aandacht gevestigd op de noodzaak van de dialoog met de sector, de belanghebbenden en uiteraard personen met een handicap en hun vertegenwoordigers (zie Hoofdstuk 6 van het strategisch plan dat momenteel wordt opgesteld). De FOD Sociale Zekerheid houdt ook rekening met het principe 'nothing about us without us' dat met name door de Verenigde Naties en SDG's 16 en 17 werd bevorderd.

2) «Evaluatie van de regelgeving inzake occasionele activiteiten: vanaf 2021 zal de FOD Sociale Zekerheid, in het bijzonder met de NAR en de betrokken FOD's, verder nadenken over de nieuwe wetgeving die in werking is getreden na het vernietigingsarrest van het Grondwettelijk Hof in voorkomend geval op basis van de aanbevelingen die voortvloeien uit de evaluatie van de reglementering inzake occasionele activiteiten (wet betreffende de economische relance)»

In 2025 heeft de FOD Sociale Zekerheid zijn inspanningen opgevoerd om te beantwoorden aan de sociale uitdagingen met betrekking tot de platformeconomie, door een geïntegreerde aanpak op nationaal, Europees en internationaal niveau aan te nemen.

Op nationaal niveau heeft de FOD Sociale Zekerheid:

- in februari een strategisch rapport over het sociaal statuut van platformwerkers, bestemd voor de beleidscellen, afgerond teneinde de uitdagingen met betrekking tot deze economie te identificeren en aanbevelingen voor te stellen;
- werkzaamheden gelanceerd voor het omzetten van de Europese richtlijn betreffende de verbetering van de arbeidsvoorwaarden bij platformwerk (termijn: december 2026), door deel te nemen aan expertengroepen van de Europese Commissie en door samen te werken met de FOD Werkgelegenheid om een concordantietabel op te stellen;
- nota's opgesteld ter attentie van de beleidscellen om hun aandacht te vestigen op de meer gevoelige punten van de omzetting en

beleidsoriëntaties te bekomen;

- bijgedragen aan de werkzaamheden van de NAR en het ABC opdat ze een verkennend advies kunnen voorbereiden.

Op internationaal niveau heeft de FOD Sociale Zekerheid:

- deelgenomen aan de eerste fase van besprekingen bij de IAO over waardig werk in de platformeconomie, met het oog op het aannemen van een verdrag en een aanbeveling in 2026;
- deelgenomen aan de Conferentie op hoog niveau EU-China in Peking over de sociale bescherming van platformwerkers: de zeer rijke uitwisselingen hebben geleid tot de Europese richtlijn, nationale benaderingen (België, Spanje, Italië), Chinese maatregelen (arbeidsongevallenverzekering) en de integratie van de werknemers in de pensioenstelsels.

2025 was een belangrijke stap in het opbouwen van een sociaal kader dat is aangepast aan de evoluties op de arbeidsmarkt en aan de platformeconomie.

3. SDG's as compass

Strategische aanpak en verband tussen de SDG's en de opdrachten van de FOD: onze FOD heeft een specifiek hoofdstuk over de SDG's geïntegreerd in het strategisch plan dat momenteel wordt opgesteld. Een samenvattend document van onze opdrachten en het verband met de verschillende SDG's werd ook voor het laatste strategisch plan opgesteld. Dit document maakt het mogelijk naar voren te brengen dat de kernactiviteiten van de FOD Sociale Zekerheid zeer vaak rechtstreeks verband houden met de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.

Hierna volgen verschillende concrete acties in die zin:

Deelname van de FOD Sociale Zekerheid aan de werkgroep [Social Impact Crises](#) (WG SIC)

De WG SIC is verantwoordelijk voor de opvolging en evaluatie van de impact van maatregelen met betrekking tot de arbeidsmarkt (bv. tijdelijke werkloosheid, overbruggingsrecht voor zelfstandigen), de sociale zekerheid (bv. uitstel van sociale zekerheidsbijdragen) en de sociale bijstand/inclusie. De WG SIC heeft de volgende prioriteiten: opvolging van de sociaaleconomische impact van opeenvolgende crisissen, evaluatie van de impact op korte termijn van de reeds genomen maatregelen (opvolging), simulatie van de impact van de nieuwe maatregelen die moeten worden genomen (evaluatie 'ex-ante') en identificatie van de risicogroepen. De WG SIC bestaat uit vertegenwoordigers van de FOD Sociale Zekerheid, de FOD Werkgelegenheid en de POD Maatschappelijke Integratie, evenals vertegenwoordigers van de openbare instellingen van sociale zekerheid (OISZ), Sigedis, Statbel, de Nationale Bank van België en het Federaal Planbureau. In 2025 heeft de WG SIC haar activiteiten voortgezet teneinde een bijgewerkt beeld van de evolutie van de sociaaleconomische situatie in België te bekomen, ook buiten acute crisissituaties.

Er werden korte maandelijkse updates inzake de evolutie van de tewerkstellings- en sociale situatie geproduceerd en uitgebreidere trimestriële updates. De updates werden ter beschikking gesteld van de beleidscellen en werden publiek toegankelijk gemaakt via een website: <https://socialsecurity.belgium.be/nl/sociaal-beleid-mee-vorm-geven/impact-assessment-research/sociale-impact-covid-19>

→ Verband met SDG 1, 3, 8, 10, 17 (onder andere)

PRETS-project

In 2024 heeft de FOD Sociale Zekerheid het project 'PRETS: PRotections Et risques sociaux-écologiques en TransitionS' (Beschermingen en sociaalecologische risico's in transities) opgezet met een consortium van universiteiten onder leiding van professor Pascale Vielle, bestaande uit de Katholieke Universiteit van Leuven, de Université libre de Bruxelles en professor Eloi Laurent van Sciences Po Paris. Het doel van dit project was om de sociaalecologische risico's waaraan de sociale bescherming het hoofd moet bieden en het noodzakelijke beleid om deze risico's te beantwoorden onder de aandacht te brengen. In het kader van dit project heeft onze FOD in november 2024 een seminarie 'A Climate-Proofed Social Protection : How to face social-ecological risks?' georganiseerd. Dit evenement had enerzijds tot doel nationale, Europese (Europese Commissie, Europees Economisch en Sociaal Comité) en internationale experts (NAR, ISSA) samen te brengen om de sociaalecologische risico's met betrekking tot klimaatgerelateerde schokken en het beleid inzake ecologische transitie te bespreken, en anderzijds, oplossingen op het vlak van het overheidsbeleid te verkennen die het mogelijk maken deze sociaalecologische risico's te beperken en de veerkracht van onze sociale beschermingssystemen te waarborgen.

Het PRETS-project liep begin 2025 ten einde met de publicatie van een studie van het consortium van universiteiten over de thema's die werden besproken tijdens het seminarie. Dit rapport moet de denkoefening voeden over de komst van een sociaalecologische bescherming in België door middel van de volgende drie voornaamste bijdragen:

- een 'sociaalecologische risicomatrix', een origineel instrument dat het mogelijk maakt om deze risico's te karakteriseren en de ontwikkeling van beleid inzake sociaalecologische bescherming te ondersteunen;
- perspectieven voor het omvormen van de sociale zekerheid in een sociaalecologische bescherming die beantwoordt aan de eisen van rechtvaardige transitie;
- de definitie van governanceprincipes en concrete instrumenten voor de uitvoering van deze sociaalecologische bescherming.

Link naar het rapport dat gepubliceerd is op de website van de ULB: [PRETS: Beschermingen en sociaalecologische risico's in transities - So-nya](#)

In 2025 werd dit rapport meermaals voorgesteld, met name aan een afvaardiging van 80 leerlingen van de EN3S op 2 december 2025.

→ Verband met SDG 1, 3, 8, 10, 13, 17 (onder andere)

Federale taskforce Energie en Klimaat en sociaal klimaatplan: voortgang van de werkzaamheden

In 2025 heeft de federale taskforce Energie en Klimaat (TFEK) haar werkzaamheden voortgezet in het kader van de wet van 15 januari 2024 houdende de organisatie van het federale klimaatbeleid en van de cyclus inzake klimaatgovernance. Er werden drie plenaire vergaderingen gehouden:

- Vergadering van 24/4/2025 gewijd aan de voortgang van het Federaal Energie- en Klimaatplan (FEKP) en het Nationaal Energie- en Klimaatplan (NEKP 2021-2030): in een context van Europese inbreukprocedure voor het niet indienen van het NEKP heeft de taskforce akte genomen van de noodzaak om het FEKP bij te werken, teneinde daarin het voornaamste beleid en de voornaamste maatregelen uit het federaal regeerakkoord te integreren. De administraties werden verzocht, tegen uiterlijk 7 mei 2025, de prioritaire maatregelen waarvoor zij bevoegd zijn door te geven.
- Vergadering van 4/11/2025 over de opvolging en de analyse van het federaal klimaat- en energiebeleid (voorstelling van het jaarverslag voor opvolging van het federaal klimaatbeleid 2025, voortgang van het NEKP, barometer van de transitie 2025, studie DeepIN met betrekking tot het verminderen van de CO₂-uitstoot van de industriële sectoren): er werd herinnerd aan de aanstaande vervaldata in het kader van de volgende cyclus inzake klimaatgovernance en het belang van het voorbereiden van de roadmaps.
- Vergadering van 18/12/2025 gewijd aan de lancering van de federale beleidscyclus 2026: vereenvoudiging en herclassificatie van de roadmaps (vermindering van 52 naar 33, gehergroepeerd in 11 domeinen) + uiterste datum van 15 februari 2026 die is vastgelegd voor het bezorgen van de roadmaps, voortgangsverslagen en financieringsaanvragen, teneinde de wettelijke vervaldatum van 1/3/2026 na te leven.

Concreet: de FOD Sociale Zekerheid heeft aan de verschillende vergaderingen deelgenomen. Mogelijkheden om een roadmap uit te werken werden begin 2025 geanalyseerd en daartoe hebben besprekingen met de FOD Werkgelegenheid en de POD Maatschappelijke Integratie plaatsgehad, maar zonder te komen tot het opstellen van een roadmap. Er hebben ook informele gesprekken plaatsgehad met CERAC teneinde uit te wisselen over onze respectieve werkzaamheden en om eventuele gemeenschappelijke punten of mogelijke vormen van samenwerking te identificeren.

→ Verband met SDG 1, 7, 13, 17 (onder andere)

Zelfstandigen: armoede, transparantie en sociale fraude

Studies:

- De FOD Sociale Zekerheid heeft in 2025 een [studie](#) van het armoederisico van zelfstandigen in België gedaan, door middel van een gedetailleerde tabel. Uit deze analyse konden drie belangrijke conclusies worden getrokken: zelfstandigen worden meer blootgesteld aan een monetair armoederisico dan werknemers, de sociale bescherming vormt een essentiële schokdemper, maar de manier waarop de

armoede wordt gemeten vereist een genuanceerde aanpak.

- De FOD Sociale Zekerheid heeft de verschillende informatie over arbeidsongeschiktheid voor zelfstandigen gepubliceerd op de websites van, onder andere, de ziekenfondsen en de sociale verzekeringsfondsen. Het is de bedoeling om de transparantie op het vlak van arbeidsongeschiktheid voor zelfstandigen te verbeteren. Sommige vaststellingen werden uit deze studie getrokken. Ze zullen met de bevoegde minister worden besproken in 2026.

Europese Conferentie over zelfstandigen: samen sterker tegen sociale fraude van 11/12/2025: de FOD Sociale Zekerheid heeft een Europese conferentie op hoog niveau georganiseerd, samen met de École Nationale Supérieure de Sécurité Sociale (EN3S) en de Europese Arbeidsautoriteit (ELA), en met de steun van het Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen (RSVZ). Dit event ging over de mobiliteit en sociale bescherming van zelfstandigen binnen de EU, met een sterke focus op samenwerking en het aanpakken van grensoverschrijdende sociale fraude.

→ Verband met SDG 1, 8, 10, 16 (onder andere)

Handicap: conferentie ‘Elk talent telt’ en voorbereiding van het federaal actieplan Handicap

Conferentie ‘Elk talent telt’ naar aanleiding van de internationale dag van personen met een handicap op 3/1/2025: de bedoeling van deze conferentie was om, via panels, getuigenissen en ervaringsuitwisselingen na te denken over hoe ondernemingen ervan kunnen worden overtuigd om bij te dragen aan het verhaal rond inclusie op de werkplek en dus te bouwen aan een inclusieve arbeidsmarkt in België.

Uit de besprekingen en uitwisselingen kwamen verschillende belangrijke aandachtspunten naar voren:

- redelijke aanpassingen als hefboom: ze zijn geen luxe, maar een noodzakelijke voorwaarde voor duurzame tewerkstelling;
- meer duidelijkheid nodig over werk en tegemoetkomingen: onzekerheid over de combinatie vormt nog steeds een belangrijke drempel;
- de overheid als voorbeeld: onze FOD overschreed opnieuw het wettelijke quotum en blijft investeren in een inclusieve organisatiecultuur;
- het belang van de dialoog ‘Niets over ons zonder ons’: door in dialoog te gaan met personen met een handicap komen de beste oplossingen tot stand.

De conclusies van de conferentie konden als waardevolle basis dienen voor het opstellen van het federaal actieplan Handicap.

In samenwerking met de beleidscel van minister Beenders hebben verschillende DG's van de FOD actief bijgedragen aan het opstellen van het federaal actieplan Handicap 2025-2029, dat concrete maatregelen omvat met het oog op het versterken van de participatie van personen met een handicap op de arbeidsmarkt.

→ Verband met SDG 8, 10, 16 (onder andere)

4. Duurzaam intern beheer van de FOD Sociale Zekerheid

Gelet op het feit dat de overheidsdiensten drijvende krachten zijn achter de duurzame transitie heeft de FOD Sociale Zekerheid zich als algemeen doel gesteld de toevertrouwde taken uit te voeren, zijn diensten te verlenen en gebruik te maken van processen met een minimale impact op sociaal en milieuvlak.

Daarnaast heeft de FOD in 2024 het Charter voor een duurzame federale overheid ondertekend, waarin onze FOD zich ertoe heeft verbonden een voorbeeldrol te vervullen op het vlak van beheer inzake milieu, diversiteit, welzijn van de medewerkers en integriteit. Daartoe heeft onze FOD in 2025 een interne stand van zaken over dit charter afgerond (zie hierboven, project 'Analyse en perspectieven voor acties op het gebied van duurzame ontwikkeling binnen de FOD').

Op milieuvlak heeft de FOD zich ertoe verbonden zijn impact op het milieu te verminderen, en derhalve zijn milieubeheer te verbeteren, duurzame vervoerswijzen te bevorderen, duurzaamheidscriteria in zijn aankopen/overheidsopdrachten te integreren en duurzame voeding te bevorderen en aan te bieden, zijn evenementen op een duurzame manier te organiseren en de doelstellingen op het vlak van duurzame ontwikkeling te integreren in de managementplannen.

Concreet:

- In het kader van de duurzame aankopen: een denkoefening over de wijziging van het huidige duurzaam aankoopbeleid werd op gang gebracht. Sinds begin 2025 kopen we enkel 100 % gerecycleerd en CO2-neutraal papier.
- Wat duurzame voeding en duurzame evenementen betreft: de medewerkers werden in 2025 herinnerd aan het beleid inzake duurzame evenementen en de procedure voor duurzame evenementen (die in 2023 werd opgesteld en gevalideerd en waarover in 2025 werd gecommuniceerd). Het is de bedoeling duurzame vervoerswijzen te bevorderen, duurzaamheidscriteria in onze aankopen te integreren, gezonde en duurzame voeding te bevorderen en aan te bieden. Een algemene evenementenprocedure wordt momenteel uitgewerkt.
- Wat mobiliteit en hoofdzakelijk duurzaam vervoer betreft:
 - Fiets: actieve promotie van de fiets door middel van het federaal plan BE CYCLIST en concrete acties (fietsleasing, fietsvergoeding van € 0,36/km sinds juni 2025); organisatie van een fietsworkshop en informatiesessies om actieve mobiliteit aan te moedigen; verbeteren van de infrastructuur: bewaakte fietsparkings en communicatie over de regels (bv. onmogelijkheid om Flex-abonnement en fietsvergoeding op dezelfde dag te cumuleren); denkoefening over een park met deelfietsen.
 - Evaluatie van de abonnementen voor het openbaar vervoer: evaluatiecampagne voor de Flex-abonnementen van de NMBS vóór hernieuwing eind 2025 om verspilling te voorkomen (vragenlijst verstuurd naar de medewerkers); informatiesessies over het aanbod van openbaar vervoer en de alternatieven (Flex-6/10 voor tijdelijke behoeften).

- Mobiliteit voor moeilijk toegankelijke plaatsen: invoeren van specifieke oplossingen voor de regionale centra (CEH) en herinnering aan de terugbetalingsregels voor verplaatsingen in geval van tijdelijke ontoegankelijkheid (bv. werkzaamheden NMBS); beheer van aanvragen voor plaatsen voor PBM (personen met beperkte mobiliteit) in samenwerking met de lokale overheden (bv. Charleroi).
 - Onboarding PersoExpenses: organisatie van vergaderingen gewijd aan PersoExpenses om de terugbetalingsprocedure en de integratie van de mobiliteitskosten in het interne systeem toe te lichten; opheldering van de regels voor de terugbetaling van tickets en abonnementen via de cel Mobility.
 - Andere realisaties: deelname aan de Week van de Mobiliteit (16-22 september) met acties rond bewustmaking en verspreiding van QR-codes van TEC voor gratis trajecten; het proefproject inzake het Mobiliteitsbudget van de mandatarissen dat momenteel nog aan de gang is (zie hierboven).
- Wat de milieumanagementsystemen betreft: de FOD Sociale Zekerheid heeft, na analyse van de verschillende bestaande systemen, beslist zijn kandidatuur in te dienen bij Ecodyn (zie hierboven, analyseproject).
 - Wat het gebouwenbeheer betreft: de FOD Sociale Zekerheid is in de programmatiefase van PLAGE gegaan, een 'EPB-certificaat openbaar gebouw' voor de lokalen van de Wetstraat 23 werd bekomen.
 - Wat ICT betreft: gedeelde datacenters (migratie naar het datacenter van Smals die er verschillende beheert) wat het heeft mogelijk gemaakt een deel van onze interne machines en hun airco uit te schakelen en dus minder energie te verbruiken; rationalisering van het gebruik van bepaalde tools; uniformering; hergebruik van functioneel materiaal; precieze inventaris van het materiaal wordt momenteel opgesteld.

Op sociaal vlak heeft de FOD zich ook ertoe verbonden om, op het vlak van duurzaamheid, het welzijn van het personeel te bevorderen, collaboratieve en solidaire projecten binnen de FOD zelf aan te moedigen en een diversiteits- en inclusiebeleid in te voeren dat toelaat van de beroepswereld de weerspiegeling van de diversiteit in de samenleving te maken en te strijden tegen discriminatie.

Concreet kunnen, wat het duurzaam beheer van human resources en het welzijn op het werk betreft, de volgende HR-realisaties naar voren worden gebracht:

- De opvatting van welzijn geïntegreerd in de duurzame HR-visie werd gedefinieerd in een nota 'Welzijnsbeleid'. De FOD wenst zijn medewerkers zo goed mogelijk te begeleiden en hen te ondersteunen doorheen de Employee Life Cycle. Onze FOD ziet de investering in het welzijn van de medewerkers immers als een hefboom voor het dynamiseren van de teams en het vasthouden van talenten.
- Ingevolge de resultaten van de analyse van de psychosociale risico's uitgevoerd door Epreva in 2024 hebben de cel Welzijn en het management samen met de medewerkers een actieplan 'preventie van psychosociale risico's' uitgewerkt.

- De cel Welzijn beheert de aanpassingen van posten van medewerkers. In 2025 waren er 32 aanvragen voor afwijkingen voor telewerk, 20 aanvragen voor materiële aanpassingen (voorbeelden: ergonomische muizen, 2de scherm, beeldschermloep, enz.) en werden er 28 ergonomische stoelen geleverd voor telewerk. Daartoe werd een procedure voor de aanpassing van de werkposten voor personen met een handicap of personen met gezondheidsproblemen uitgeschreven in samenwerking met de PAPA, de cel Welzijn en de coördinator Inclusie.
- De cel Welzijn begeleidt de re-integratie van de medewerkers die afwezig waren wegens ziekte. In 2025 werden 28 medewerkers informeel begeleid en waren er 6 formele re-integratietrajecten. De dienst HR en de cel Welzijn werken aan het verbeteren van onze re-integratieprocedures en volgen aandachtig de evolutie van de regelgeving ter zake op.
- Er werden nieuwe vertrouwenspersonen aangesteld binnen de FOD: 3 NL en 4 FR. Door het uitbreiden van het aanbod van beschikbare psychosociale contactpersonen kunnen problemen vroeger worden aangepakt en opgelost.
- Onthaal- en integratieproces voor alle nieuwe personeelsleden, met verschillende workshops en e-learnings (zoals welzijn, waarden en talenten, feedback, doeltreffende communicatie, terugkomdag met het welzijnspel, enz.), evenals de toewijzing van een buddy voor iedere nieuwe medewerker en het opstellen van een persoonlijk ontwikkelingsplan voor elke nieuwkomer.
- Verschillende opleidingen/werkgroepen/workshops werden georganiseerd: opleiding «Klantgericht communiceren»; opleiding «Feedback en doeltreffende communicatie»; flash-opleiding «Ontwikkel je veerkracht»; workshops «My Energy»; opleiding «Omgaan met conflicten» voor evaluatoren, maatschappelijke werkers en artsen van de DG HAN; opleiding «Beheer van het onthaal» voor klantenbeheerders van de DG HAN; workshop «Welzijnspel» tijdens de Handiday; begeleidingstraject «Welzijn en stress» bij de DG Analyse en Monitoring (in samenwerking met de dienst IDPBW; leiderschapstraject voor het middenmanagement; leiderschapstraject voor de coördinatoren en stafmedewerkers van de DG HAN; workshops «Pensioen in zicht» voor collega's die de komende 2 jaar met pensioen gaan; opleiding «coachingvaardigheden» en intervisie voor de kwaliteitscoaches bij de DG HAN.
- Werkgroep «Baanbrekende werkgever». Dit jaar werd er gewerkt rond de waarden van de FOD. De 5 waarden werden opgefrist, de waarde duurzaamheid werd als 6de waarde toegevoegd. Alle teams stellen op basis van de waarden en het charter You Never Work Alone een document met teamafspraken op, dat jaarlijks geactualiseerd zal worden.
- Loopbaanbegeleidingen, stress- en burn-outcoaching, coaching van leidinggevendenden, competentiebilans, steeds in samenwerking met de federale netwerken Lumen en TalentPlus van de FOD BOSA.
- Integratie van de dimensie van duurzame ontwikkeling in ieder HR-beleid dat werd uitgewerkt in 2025 in overleg met de coördinatrice Duurzame Ontwikkeling.
- Ondersteuning van de kennisoverdracht door de beschrijving van de HR-werkprocessen uit te werken en door samen te werken met een netwerk voor procesbeheer op het niveau van de ondersteunende diensten.

Concreet, voor wat meer in het bijzonder inclusie betreft:

- opvolging en begeleiding van personen met een handicap, met name op het vlak van hun werkwijze en de redelijke aanpassingen in samenwerking met de preventieadviseur en de cel Welzijn (waardoor onze FOD een tewerkstellingsgraad van personen met een handicap van meer dan 4 % kon behouden).
- opgenomen mandaat voor het voorzitterschap van de CIPH (Commissie voor de inclusie van personen met een handicap).
- een beroep gedaan op regionale middelen om de inclusie binnen onze FOD te begunstigen (coach, budget voor de aanpassingen, enz.).
- actieve participatie aan het Federale Diversiteitsnetwerk, dat met name erin bestaat expertise en tools te delen om de inclusie in de federale administratie in zijn geheel te begunstigen.
- de aanzet tot een HR-proces werd gegeven teneinde het thema van inclusieve opleidingen in het traject van interne opleiders te integreren. De bedoeling was om een praktisch instrument te ontwikkelen, in de vorm van adviezen of een miniprocedure, om het voor de opleiders mogelijk te maken beter rekening te houden met de specifieke behoeften van de deelnemers. Deze stap ligt in het verlengde van de reeds ondernomen acties, zoals de workshop over inclusieve communicatie, en uitwisselingen werden gepland in augustus om de uitvoeringsmodaliteiten te definiëren.
- coördinatie met de diensten HR, Welzijn, Communicatie en IT teneinde de coherentie van de inclusieacties te verzekeren, in verband met de overwogen reglementaire evoluties (KB van 6 oktober 2005).
- anticiperen op de impact van de hervorming inzake de HR-processen (quotum 3 %, opleiding, redelijke aanpassingen) teneinde een beheerste operationele uitvoering voor te bereiden.
- afronden van het traject voor de Trends Impact Awards en valorisatie van de benoeming in de interne en externe communicatie. De FOD Sociale Zekerheid eindigt op het podium en is de enige overheidsorganisatie die erin voorkomt.
- volledige sturing van de organisatie en het houden van de Nationale Dag van de tewerkstelling van personen met een handicap, waarbij het standpunt van de FOD als drijvende kracht achter inclusieve tewerkstelling wordt versterkt. In totaal waren 172 personen ingeschreven, goed voor de vertegenwoordiging van 105 verschillende organisaties.

De FOD Sociale Zekerheid heeft zijn inspanningen inzake maturiteit van zijn organisatie op het vlak van beheer (risicoanalyse, opvolging van de plannen, sociaal overleg, enz.) verdergezet teneinde zijn organisatiebeheersing te versterken.

Concreet:

- Op het gebied van doelstellingenbeheer werd een nieuw strategisch plan voorgesteld aan de beleidscellen van de bevoegde ministers. Voor het opstellen en opvolgen van het operationeel plan werd een marktonderzoek uitgevoerd met het oog op de informatisering van het proces. Ondertussen werd een geïntegreerde SharePoint-tabel in gebruik genomen, die een overzicht per doelstelling biedt en zo de samenwerking tussen diensten, de opvolging van audits, het artikel 7-verslag en de rapportage per minister vergemakkelijkt.
- Op het gebied van projectbeheer werd de ondersteuning van de projectleiders versterkt door middel van opleidingen, een online toolbox, de oprichting van een community voor het uitwisselen van praktijken en de invoering van een mentorsysteem. Er werd ook een projectbarometer ontwikkeld om tweemaal per jaar de organisatorische maturiteit van elk project te meten.
- Op het gebied van risicobeheer heeft de FOD een crisisplan en een procedure voor het beheer van ICT-incidenten opgesteld. Er werd een programma opgezet om de maturiteit van de FOD op het vlak van cyberbeveiliging te verhogen. Er is een specifieke organisatie ingevoerd voor de behandeling van individuele dossiers met juridische/integriteitsrisico's, en er zijn risicoanalyses uitgevoerd met betrekking tot nieuwe organisatorische trends (telewerk in het buitenland, gebruik van generatieve artificiële intelligentie). Een methodologie voor het analyseren en behandelen van risico's en het identificeren van kritieke processen wordt momenteel afgerond.
- Op het gebied van integriteit zijn preventieve maatregelen genomen met betrekking tot belangenconflicten bij overheidsopdrachten en risico's met betrekking tot het fenomeen van 'revolving doors'. Er zijn workshops gestart om integriteitsrisico's in kaart te brengen voor opdrachten die verband houden met dienstverlening aan personen met een handicap, alsook voor de financiële domeinen en human resources. Een voorstel voor individuele doelstellingen voor mandatarissen en middenmanagers is goedgekeurd door het Directiecomité. Een methodologie voor het identificeren van processen en functies die gevoelig zijn voor integriteitskwesaties wordt momenteel afgerond.
- Op het gebied van procesbeheer werd een eerste algemene procescartografie ontwikkeld, die vervolgens werd besproken in het Directiecomité met het oog op goedkeuring in 2026. De generieke rollen werden gevalideerd en een methodologie voor de beschrijving van processen op drie niveaus wordt momenteel afgerond.
- Op het gebied van kwaliteit werd een klachtenbehandelingsprocedure ingevoerd, gekoppeld aan een rapportage aan het Directiecomité in het kader van de business reviews. De FOD heeft een programma opgestart om de ISO 9001-certificering te verkrijgen voor de dienstverlening aan personen met een handicap. Op transversaal niveau werden drie projecten opgestart om de kwaliteit te ondersteunen: procesbeheer, competentiebeheer en informatie- en kennisbeheer. De auditaanbevelingen werden ook geïntegreerd opgevolgd.

Het is ten slotte belangrijk te benadrukken dat de FOD Sociale Zekerheid voor het tweede jaar op rij het label '[Baanbrekende werkgever](#)' heeft gekregen, hoofdzakelijk wegens zijn collectieve verbintenis om onze zes fundamentele waarden te doen leven: duurzaamheid, solidariteit, respect, vertrouwen, ontwikkeling en resultaatgerichtheid.

6.9. FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

(Mevrouw Inês Cabrita Andrade Dos Santos, lid van de ICDO)

1. Het DDO-netwerk in 2025

Samenstelling van het DDO-netwerk en plaats in het organogram van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

De coördinator/coördinatrice duurzame ontwikkeling behoort tot de dienst Beheersing van de organisatie binnen de Algemene Directie Ondersteunende Diensten en leidt een transversaal DDO-netwerk.

In onze FOD wordt de functie die gewoonlijk aan de cel Duurzame Ontwikkeling wordt toegewezen, opgenomen door het DDO-netwerk, dat als opdracht heeft de acties op het vlak van duurzame ontwikkeling binnen de organisatie te coördineren en te integreren. Het netwerk functioneert als een interne 'denktank': het analyseert en formuleert voorstellen voor het Directiecomité, het zorgt ervoor dat de huidige uitdagingen proactief worden aangepakt, terwijl er wordt geanticipeerd op toekomstige uitdagingen. Daarnaast zorgt het voor een nauwgezette opvolging van de geboekte vooruitgang. Het netwerk vergadert gemiddeld zesmaal per jaar, waardoor een regelmatige opvolging van de initiatieven wordt verzekerd en een samenwerkingsgerichte dynamiek tussen de verschillende actoren behouden blijft.

De samenstelling van het DDO-netwerk beantwoordt aan de minimale wettelijke vereisten en omvat: de coördinator/coördinatrice duurzame ontwikkeling en diens plaatsvervanger, de verantwoordelijke voor milieubeheer, een budgetverantwoordelijke, een verantwoordelijke voor het aankoopbeleid en een verantwoordelijke voor het communicatiebeleid. Om de transversaliteit te versterken, omvat het netwerk ook een vertegenwoordiger van elk Directoraat-Generaal, een verantwoordelijke van de ICT-dienst, een verantwoordelijke van de logistieke diensten, een preventieadviseur, de PLAGEcoördinator, de verantwoordelijke voor het mobiliteitsbeleid en een HR-vertegenwoordiger.

Activiteiten in 2025

Strategische Ondersteuning

- Bijdrage aan de opstelling van het strategisch plan 20252029 van de FOD om daarin de aspecten met betrekking tot duurzaamheid te integreren.
- Ondersteuning voor de integratie van de SDG's in de algemene beleidsnota's.

Opvolging & ondersteuning van het milieubeheer

- Opvolging van het milieubeheersysteem: opvolging van de resultaten van het systeem en identificatie van de verbetermogelijkheden.
- Evaluatie van het huidige milieubeheersysteem (EMAS) en formulering van een aanbeveling met betrekking tot het meest geschikte type externe erkenning voor onze organisatie.

Duurzame aankopen

- Start van een project om de integratie van duurzaamheid in de overheidsopdrachten van de FOD te versterken. Na een afbakeningsfase werd een benchmark van best practices uitgevoerd en werd een governancestructuur opgezet om de betrokkenheid van de stakeholders te waarborgen.

Deelname aan het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling

- Via de ICDO bijdragen aan de uitwerking van het nieuwe Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling en aan de opvolging van het FPDO 20212026.

Samenwerking & netwerken

- Actieve bijdrage aan de ICDO (plenaire vergaderingen en werkgroepen), in het bijzonder in het kader van de uitwerking van het nieuwe FPDO.
- Aanwezigheid op diverse evenementen, zoals het SDGForum.

Communicatie & sensibilisatie

- Opstelling en opvolging van een intern communicatieplan, met regelmatige publicaties en acties rond thema's die verband houden met duurzame ontwikkeling.
- Animatie van de duurzaamheidscorner: deze bevindt zich in het restaurant, biedt informatie over duurzaamheid en maakt permanente inzamelacties mogelijk.

- Organisatie van een workshop over ‘10 jaar Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen’ voor het DDOnetwerk, met een presentatie door het Federaal Planbureau en het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling, gevolgd door een gezamenlijke discussie.
- Deelname van het DDOnetwerk aan de workshop ‘Fresque du Numérique’ die wordt georganiseerd door de FOD Sociale Zekerheid (workshop om mensen bewust te maken van digitale uitdagingen).

2. De bijdrage van de FOD Volksgezondheid aan de maatregelen en acties van het FPDO

Strategische aanpak van de dienst op het vlak van integratie en uitvoering van het FPDO

- De opvolging en de reporting van de FPDO en SDGacties gebeurt via het DDOnetwerk. De DDOcoördinator/coördinatrice werkt rechtstreeks samen met de strategische adviseurs van de verschillende DG’s. De resultaten worden elk jaar in januari aan het Directiecomité voorgelegd.
- Ons strategisch plan 20252029 plaatst duurzaamheid tussen de vijf fundamentele waarden die de leidraad vormen voor al onze acties. Concreet vertaalt dit zich in:
 - Een geïntegreerde One World, One Health-visie: wij werken op het kruispunt van het gezondheids-, milieu- en sociaal beleid. Hierbij streven we naar een zo geïntegreerd mogelijke aanpak, rekening houdende met de onderlinge afhankelijkheden tussen mensen, dieren, planten en het milieu, door met één stem te spreken.
 - Beleid afgestemd op de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG’s): ons beleid draagt rechtstreeks bij aan de SDG’s, onder meer op het vlak van gezondheid (SDG 3), voeding (SDG 2), klimaat (SDG 13), verantwoorde consumptie en productie (SDG 12) en de bescherming van de ecosystemen (SDG 14 en 15).
 - Een voorbeeldig intern beheer: we verkleinen onze ecologische voetafdruk (duurzame mobiliteit, energie-efficiëntie, duurzame aankopen, ...) en bevorderen het welzijn, de autonomie en de talentontwikkeling, voor een veerkrachtige en inclusieve organisatie.

Beschrijving van de maatregelen en acties van het FPDO die werden uitgevoerd in 2025

Controles ter bescherming van de volksgezondheid en het milieu

Bedoeling van de controles door de inspecteurs van het DG Leefmilieu is de bescherming van de volksgezondheid en het milieu. De inspectiedienst controleert onder meer het op de markt brengen van chemische stoffen, biociden en producten; hij voert verschillende soorten controles uit op dier- en plantensoorten, hout en houtproducten en houdt toezicht op het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen voor particulieren en op begassing. Met zijn acties waarborgt de dienst bovendien een ‘level playing field’ voor de Belgische econo-

mische sector. De federale milieu-inspectie voert talrijke controles uit. Het gaat om routinecontroles die bedoeld zijn om de verpakking en etikettering van in België verkochte producten te controleren, maar ook om meer gerichte controles die worden georganiseerd in het kader van campagnes die door onze FOD of op Europees niveau worden gevoerd. In 2025 werden verschillende gerichte campagnes gevoerd, waaronder: [Operatie Thunder](#) (een wereldwijde actie tegen de illegale handel in beschermde soorten, waaraan België actief heeft deelgenomen), campagnes voor het [controleren van fantasiejuwelen](#) (de controles in 2025 hebben aangetoond dat bijna drie op de tien juwelen te veel lood of cadmium bevatten, stoffen die toxisch kunnen zijn bij langdurig contact met de huid of wanneer ze in de mond worden gestoken, gekauwd of ingeslikt) of nog campagnes voor het controleren van partijen ingevoerd tropisch hout (CITES-, EUTR- en EUDR-regelgeving) die werden uitgevoerd in samenwerking met het expertisecentrum ENFORCE van het Afrikamuseum in Tervuren om de betrokken soorten te identificeren, hun herkomst vast te stellen en te controleren of ze afkomstig zijn van duurzame exploitatie. De inspecteurs werken ook nauw samen met de douanediensten om ervoor te zorgen dat de ingevoerde producten die op de markt zullen worden gebracht, voldoen aan de Belgische en Europese normen. Al verschillende jaren wordt er ook meer aandacht besteed aan de conformiteit van producten die via e-commerce worden verkocht.

Hervorming van het ziekenhuislandschap voor meer efficiëntie en transparantie

De FOD Volksgezondheid organiseert en ondersteunt de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid. In maart 2025 heeft de ICM Volksgezondheid aan een onafhankelijke expertengroep de opdracht gegeven om aanbevelingen te formuleren over de hervorming van het ziekenhuislandschap, met als doel kwaliteitsvolle zorg voor de patiënt waarbij zowel de budgettaire middelen als het zorgpersoneel op een zo goed mogelijke manier worden ingezet. [De expertengroep heeft het verslag in december 2025 voorgesteld.](#)

Verbetering van de kwaliteit en de efficiëntie van de zorg

In 2025 heeft de FOD Volksgezondheid de financiering van projecten voortgezet via het Evikeyprogramma (het Belgische netwerk voor evidencebased practice), waardoor de ontwikkeling en implementatie van klinische, evidence-based richtlijnen mogelijk werd gemaakt. Verschillende projecten werden afgerond, waaronder: de vermindering van antibiotica-voorschriften voor veelvoorkomende luchtweginfecties, de behandeling van slaapstoornissen, de opstelling van richtlijnen voor de oncologische opvolging in de eerstelijnszorg en voedingsaanbevelingen voor verschillende chronische aandoeningen. Er werden ook kwaliteitsindicatoren voor vroedvrouwen ontwikkeld. Daarnaast werden twee projecten die in 2024 werden opgestart in 2025 uitgevoerd (conservatieve behandeling van artrose en aanpak van ondervoeding bij ouderen) en werden nieuwe projectoproepen gepubliceerd voor thema's zoals de vermindering van antidepressiva en het behoud van de functionaliteit van senioren.

Digitaal BITS-programma voor het registreren van personen in noodsituaties

In 2025 werd het BITS-programma verder uitgerold om het beheer van noodsituaties in België te verbeteren. Alle Belgische ziekenhuizen werden opgeleid via het principe 'train the trainer' en het systeem wordt inmiddels gebruikt tijdens oefeningen en in echte situaties. De interoperabiliteit werd versterkt door succesvolle tests met de ziekenhuissystemen, waardoor informatie sneller kan worden uitgewisseld. Het

platform voor zelfregistratie werd afgerond en biedt de mogelijkheid om tijdens een crisis naar familieleden te zoeken. Op internationaal vlak werd BITS als een good practice voorgesteld aan verschillende Europese landen en getest tijdens grootschalige oefeningen met NAVOpartners en in grensgebieden, waardoor de civielmilitaire samenwerking verder werd versterkt.

3. SDG's as compass

Nieuw One Healthactieplan tegen antimicrobiële resistentie 20262030

In 2025 coördineerde de FOD Volksgezondheid de uitwerking van [het nationale actieplan 'One Health' 20262030 om antimicrobiële resistentie](#), een grote bedreiging voor de volksgezondheid, te bestrijden. Dit plan heeft als doel de bestaande inspanningen te versterken en tegen 2030 concrete doelstellingen te bereiken, in samenhang met de nationale prioriteiten en de Europese ambities. Dit plan voorziet o.m. in meer ondersteuning voor de artsen, aangepaste voorschriften om de hoeveelheid resterende antibiotica te verminderen, betere gegevens over infecties en antibioticaresistentie in woonzorgcentra, de uitbreiding van de registratie van het antibioticagebruik naar alle diersoorten en een evaluatie van de impact van ziekenhuisafvalwater op de verspreiding van antimicrobiële resistentie in het milieu. Begin 2026 vindt [een openbare raadpleging](#) plaats om burgers en stakeholders de mogelijkheid te geven bij te dragen aan de definitieve versie van het plan (SDG 3.2).

Duurzame financiering: een stand van zaken van de klimaattransitieplannen van de bankensector

Duurzame financiering heeft als doel de kapitaalstromen te heroriënteren naar duurzame investeringen om zo duurzame en inclusieve groei mogelijk te maken; financiële risico's te voorkomen en te beheersen die voortvloeien uit milieu en sociale uitdagingen, zoals klimaatverandering, aantasting van het milieu of uitputting van de hulpbronnen; transparantie en een langetermijnvisie op het vlak van financiële en economische activiteiten te bevorderen. De financiële sector is in dit verband een belangrijke speler, hoe banken hun kapitaal inzetten, heeft een rechtstreekse impact op het halen van de Belgische en internationale klimaatdoelstellingen. In 2025 werd een [eerste stand van zaken](#) opge maakt van de klimaattransitieplannen van de in België actieve banken. Deze studie heeft aangetoond dat de Belgische banksector evolueert naar meer duurzaamheid, maar dat er nog belangrijke stappen moeten worden gezet. Deze studie zal regelmatig opgevolgd worden, zodat de voortgang van de financiële sector in de klimaattransitie systematisch kan worden gemonitord. [Meer informatie](#) (duurzame financiering is een belangrijke hefboom voor het halen van de SDG's, in het bijzonder SDG's 13 en 17).

De milieu-impact van ziekenhuizen verminderen

In 2025 bleef de FOD Volksgezondheid zich inzetten voor milieuvriendelijkere ziekenhuizen via de volgende initiatieven (SDG's 12.5 en 13.2 en onrechtstreeks 3.4):

- [Lancering van de projectoproep « Reducing Single-Use in Hospitals \(ReSUH\) »](#) om ziekenhuizen te ondersteunen bij de implementatie van oplossingen die het gebruik van medische wegwerpproducten verminderen.

- [Publicatie van het verslag Operation Zero](#) dat de uitstoot van broeikasgassen in het Belgische gezondheidszorgsysteem analyseert en aanbevelingen doet om koolstofneutraliteit te bereiken.

Integratie van rookstop in de oncologische zorg

In 2025 heeft de FOD Volksgezondheid in samenwerking met de Stichting tegen Kanker een [nationale enquête bij gezondheidszorgbeoefenaars](#) georganiseerd. De resultaten bevestigen dat rookstop wordt erkend als essentieel in de behandeling van kankerpatiënten, maar dat structurele obstakels (gebrek aan opleiding, middelen en coördinatie) de integratie ervan belemmeren. Tegelijkertijd werd het proefproject dat in 2024 in verschillende ziekenhuizen werd opgestart, in 2025 voortgezet en loopt het verder in 2026. Het project heeft als doel rookstop systematisch bespreekbaar te maken bij elk contact en ziekenhuisopname, met opvolging na ontslag, om de preventie en de zorgkwaliteit te verbeteren (SDG 3.4 en SDG 3.a).

Verstrenge wetgeving en controles op tabaksproducten

In 2025 werd de [regelgeving over de verkoop van tabaksproducten](#) versterkt om consumenten, en in het bijzonder jongeren, beter te beschermen. Sinds 1 april 2025 mogen voedingswinkels van meer dan 400 m² geen tabaksproducten meer verkopen en geldt er een verbod op het uitstallen van tabaksproducten in alle toegestane verkooppunten. Bovendien zijn het verbod op wegwerpesigaretten en de nieuwe bepalingen inzake de etikettering, de presentatie en de inhoud van rooktabaksproducten allemaal op 1 januari 2025 in werking getreden. Tegelijkertijd werden in samenwerking met de politiediensten en de douane verscherpte controleacties uitgevoerd tegen de illegale verkoop van elektronische sigaretten en [vapes](#). Zo heeft de bevoegde inspectiedienst van de FOD Volksgezondheid in 2025 meer dan 140.000 illegale elektronische sigaretten in beslag genomen en duizenden illegale online advertenties verwijderd (*SDG 3.4 en 3a*).

Lancering van een interfederaal crisiscommunicatieplan

In 2025 is de FOD Volksgezondheid gestart met de ontwikkeling van een interfederaal crisiscommunicatieplan, in samenwerking met 27 institutionele partners en met ondersteuning van de WGO. Dit project heeft als doel de coördinatie en de coherentie van de communicatie bij een gezondheids crisis in België te versterken, door over te stappen van een reactieve naar een proactieve aanpak. Het project voorziet in de uitbouw van duurzame structuren, systemen en competenties om:

- een snelle en gecoördineerde respons te garanderen,
- desinformatie te bestrijden en het vertrouwen tussen overheden en burgers te versterken,
- gemeenschapsbetrokkenheid en het beheer van de infodemie in alle fasen (preventie, paraatheid, interventie en herstel) te integreren.

Met een deadline in 2028 is dit plan een belangrijke stap in de institutionalisering van de crisiscommunicatie en het waarborgen van doelge-

richte, op data gebaseerde interventies om levens te redden en de collectieve veerkracht te versterken (*SDG 3.d en 16.6*).

Verkeers en luchtvaartveiligheid: publicatie van de trends in de medische expertises

Onze FOD speelt een belangrijke rol op het gebied van verkeers en luchtvaartveiligheid. De artsen van Medex zijn immers bevoegd om medische expertises bij piloten en bepaalde chauffeurs uit te voeren. In 2025 hebben we [trends en cijfers van medische onderzoeken voor piloten en beroepschauffeurs in 2023 en 2024](#) gepubliceerd. In 2026 zal Medex de uniformisering van de medische onderzoeken voor chauffeurs bestuderen, onder meer om de preventie van ongevallen gerelateerd aan drugsgebruik te versterken (*SDG 3.5 en 8.8*).

4. Duurzaam intern beheer van de FOD Volksgezondheid

Milieumanagement

De FOD Volksgezondheid beschikt voor zijn hoofdzetel (Galilee) over een EMASgeregistreerd milieubeheersysteem waarmee de milieuprestaties kunnen worden opgevolgd en verbeterd. De uitgevoerde acties worden [in de milieuverklaring](#) in detail toegelicht. Hieronder staan enkele belangrijke acties die in 2025 zijn uitgevoerd.

Afval/Circulaire economie:

- Voorlichting en sensibilisering in het kader van de Europese Week van de Afvalvermindering (onder meer via de verspreiding van een quiz over de meest voorkomende sorteerfouten).
- Herziening van de procedure voor afvalbeheer en invoering van een systematischere opvolging van de sorteerkwaliteit.
- Organisatie van een Lunch & Clean Kayak (sensibilisering) in samenwerking met de FOD Sociale Zekerheid, het RIZIV en het FAGG.
- Implementatie van een proefproject om gebruikte papieren handdoeken te recyclen tot toiletpapier.
- Overdracht van meubilair met Sciensano om bepaalde meubels een tweede leven te geven.

Mobiliteit:

- Deelname aan de Week van de Mobiliteit met de organisatie van een fietstest van 3 weken (in het kader van het Bike Project, zie hieronder) en de promotie van het STOPprincipe (waarbij collega's die te voet, met de fiets of met het openbaar vervoer komen, in de kijker worden gezet).
- Organisatie van twee fietsreparatieworkshops in april en september
- Deelname aan het Bike Project: uitwerking van een actieplan om het gebruik van de fiets aan te moedigen (met verschillende pijlers:

infrastructuur en uitrusting, sensibilisering, informatie en incentives), organisatie van een begeleide wandeling 'Brussels Street Art' en organisatie van een fietstest gedurende 3 weken.

- Uitwerking en validatie van het bestek voor de invoering van een systeem voor gedeelde wagens, met als doel de dienstverplaatsingen te optimaliseren (meer flexibiliteit voor het afhalen, gebruiken en terugbrengen van de voertuigen, terwijl onnodige heen en terugritten van of naar Brussel worden vermeden).
- Uitvoering van een audit van de beveiligde fietsparking met het oog op een uitbreiding en de installatie van een oplaadkast.
- In de kijker zetten van dienstfietsen bij de ingang van het Galileegebouw.

Duurzame aankopen:

- Start van een project om de integratie van duurzaamheid in de overheidsopdrachten van de FOD te versterken. Na een afbakeningsfase werd een benchmark van best practices uitgevoerd en werd een governancestructuur opgezet om de betrokkenheid van de stakeholders te waarborgen.

Netwerken:

- Deelname aan de EMAS en Mobiliteitsnetwerken om goede praktijken uit te wisselen met de andere administraties.

Duurzaam personeelsbeleid

De FOD Volksgezondheid voert acties uit om respect, inclusie en veiligheid op het werk te bevorderen. Een van deze initiatieven is het project «Respect op het werk». Bedoeling is een positieve benadering te hanteren die gericht is op het bevorderen van respectvol gedrag, om zo de risico's op grensoverschrijdend, discriminerend of racistisch gedrag te voorkomen en te verminderen. De directies van het FAGG, de FOD Volksgezondheid en het RIZIV hebben dit initiatief in oktober 2025 gevalideerd en ondersteund. Er is een interorganisationele werkgroep opgericht en er wordt een actieplan opgesteld dat zal worden geïmplementeerd in het diversiteitsplan van de FOD voor 2026. Tot de geplande acties behoren bijvoorbeeld de invoering van een 'Serenity toolbox', de Week van het Respect, teamcharters die het engagement tegen racisme en discriminatie versterken, alsook opleidingen over assertiviteit en conflicthantering.

6.10. FOD Justitie

(Mevrouw Vicky Van der Linden, lid van de ICDO)

Niet gecommuniceerd.

6.11. FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie

(Mevrouw Catherine Grimonpont, lid van de ICDO)

1. De DO-cel in 2025

Samenstelling van de Cel DO en plaats in het organigram van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie

De Cel Duurzame Ontwikkeling (DO) van de FOD Economie werd opgericht in overeenstemming met het koninklijk besluit van 22 september 2004 houdende oprichting van cellen duurzame ontwikkeling in de federale overheidsdiensten, de programmatorische federale overheidsdiensten en het Ministerie Defensie.

De interne Cel DO coördineert het beleid van de FOD Economie op het vlak van duurzame ontwikkeling. Ze bestaat uit de volgende leden:

- de coördinatrice Duurzame Ontwikkeling, die de FOD Economie vertegenwoordigt in de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling (ICDO), en haar plaatsvervanger;
- een vertegenwoordiger van elke algemene directie of stafdienst;
- een vertegenwoordiger van de Stafdienst Budget & Beheerscontrole.

De coördinatrice Duurzame Ontwikkeling ressorteert onder het Bureau van de Voorzitter en is ook verantwoordelijk voor de coördinatie van het EMAS-netwerk. [Milieubeheersysteem bij de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie \(Emas\) | FOD Economie](#). Sinds 2023 kwamen er dan ook nauwere banden tussen beide netwerken tot stand.

Activiteiten in 2025

Strategische coördinatie

In 2025 was het tijd voor een nieuw strategisch plan. Dat plan bracht een verandering teweeg in onze visie op en aanpak van duurzame ontwikkeling. Duurzaamheid staat nu centraal in onze opdracht en visie, waarbij we streven naar een koolstofarme economie.

Als inclusieve organisatie koos de FOD Economie voor een aanpak die sociale, ecologische en economische impact combineert. Decarbonisatie is zowel een grote uitdaging als een kans: we dragen bij aan een koolstofarme economie die banen en welvaart creëert. Door te investeren in de circulaire economie, hernieuwbare energie en koolstofneutrale technologieën banen we de weg voor de industrie van morgen. Zo wordt duurzaamheid concreet en tastbaar: niet langer een op zichzelf staande waarde, maar een essentieel onderdeel van onze strategie, onze manier van functioneren en onze toekomst.

Sensibilisering, opleiding en networking

Er werd een netwerk van interne opleiders op het gebied van energie- en klimaatkwesities opgezet om opleidingssessies te organiseren met drie kerndoelstellingen:

1. Medewerkers sensibiliseren voor energie- en klimaatuitdagingen en de economische impact ervan: alle personeelsleden vertrouwd maken met de huidige uitdagingen en de impact ervan op het werk en de opdrachten van de FOD Economie.
2. Een participatieve aanpak aanmoedigen: ideeën, initiatieven en concrete feedback van medewerkers valoriseren om de acties van de FOD Economie te intensiveren.
3. Een strategisch debat stimuleren: ruimtes voor reflectie creëren om verbanden te leggen tussen concrete initiatieven, de strategie van de organisatie en de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling. Die uitwisselingen moeten de nadruk leggen op de onderlinge afhankelijkheid van de uitdagingen en een coherente langetermijnvisie bevorderen. De opleidingen dragen bij tot een sterkere gemeenschappelijke en proactieve cultuur op het vlak van duurzame ontwikkeling binnen de economie van de FOD.

In 2025 werden 7 interne opleidingssessies over het thema “Energie en Klimaat” gegeven (4 groepen FR en 3 groepen NL), met in totaal 83 deelnemers. Die opleidingen resulteerden ook in de oprichting van een netwerk van geëngageerde medewerkers, die als taak hebben een top 3 voor duurzame ontwikkeling voor te stellen aan het Directiecomité.

De interne Cel Duurzame Ontwikkeling zette haar expertise in voor verschillende strategische projecten en voor de uitwerking van een nieuw strategisch plan.

In het kader van de EMAS-certificering werd de samenwerking met de Directie Algemene Diensten en de IDPBW geïntensiveerd, wat garant stond voor een doeltreffende uitvoering van de acties.

Tot slot droeg de Dienst Communicatie bij aan interne sensibiliseringscampagnes via verschillende communicatiekanalen (EcoNews, InsideEco, enz.) over uiteenlopende onderwerpen zoals energie-efficiëntie en maatschappelijk ondernemen. Die inspanningen getuigen van het engagement van de FOD Economie om een proactieve, inclusieve en participatieve aanpak te hanteren en duurzame ontwikkeling volledig te integreren in zijn activiteiten en prioriteiten.

Bijdrage aan het nieuwe FPDO

De FOD Economie nam actief deel aan de vergaderingen van de interfederale werkgroepen van de ICDO en bevorderde zo de coördinatie van initiatieven voor duurzame ontwikkeling.

Om de bevoegdheden kracht bij te zetten, werd het FIDO op de vergadering van 3 juni 2025 van de interne Cel DO van de FOD Economie uitgenodigd om de opdrachten van de duurzame ontwikkelingscellen en het proces voor de uitwerking van het toekomstige Federaal Plan DO voor te stellen.

In de loop van 2025 werkte de interne Cel Duurzame Ontwikkeling mee aan het nieuwe Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO). De werkzaamheden berusten op de prioritaire uitdagingen die zijn vastgesteld door de minister bevoegd voor duurzame ontwikkeling, om ervoor te zorgen dat de strategische richtlijnen beantwoorden aan de politieke prioriteiten en de federale verbintenissen, rekening houdend met de economische, sociale en ecologische aspecten.

De interne Cel Duurzame Ontwikkeling van de FOD Economie werd ingeschakeld om de werkzaamheden van de werkgroepen van de ICDO te ondersteunen.

De documenten van elke thematische vergadering van de werkgroepen van de ICDO (notulen van de vergadering, beleidsnota's, enz.) werden geüpload naar de collaboratieve tool Sharepoint voor duurzame ontwikkeling, zodat de informatie beschikbaar was voor de leden van de cel. Er werden verschillende fiches voorgesteld, waaronder transversale fiches. Gezien de veelheid aan andere federale plannen, die soms ook door de FOD Economie worden aangestuurd, ondersteunde de FOD Economie de gecoördineerde en transversale aanpak voor alles wat betrekking heeft op de duurzaamheid van de federale overheidssector.

De interne Cel Duurzame Ontwikkeling benadrukt de noodzaak van een sterkere samenhang en structurering van de voorgestelde acties. Het is ook absoluut noodzakelijk dat de acties aansluiten bij het bestaande beleid, om te voorkomen dat er extra taken bijkomen. De gekozen strategische koers bestaat erin duurzaamheid te integreren als een essentieel onderdeel van de kernactiviteiten, en niet als een bijkomstig element.

2. Bijdrage van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie aan de maatregelen en acties van het FPDO

Strategische aanpak van de dienst op het vlak van integratie en implementatie van het FPDO

De implementatie van de acties van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO) worden opgevolgd en gecoördineerd door de coördinator voor Duurzame Ontwikkeling.

Na de wijziging in de coördinatie in de loop van 2025 zorgden de leden van de cel voor de continuïteit van de werkzaamheden. Ze analyseerden de maatregelen en identificeerden deskundigen binnen de verschillende departementen van de FOD om de reporting van de acties van de FOD Economie in het kader van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling 2021-2026 te coördineren.

Beschrijving van maatregelen en acties van het FPDO geïmplementeerd in 2025

- Het in 2023 ontwikkelde “Case Management System” EASY vereenvoudigde het administratieve werk voor het opvolgen van dossiers inzake het toezicht op de markt voor energieproducten. Dat leidde tot een vermindering van het papierverbruik en een optimalisering van de controles. Bovendien maakte die optimalisatie het in 2024 mogelijk om een groot aantal nieuwe controles uit te voeren, met name op producten die via e-commerceplatforms worden verkocht. Hierdoor werd de toegang tot niet-conforme producten beperkt, die doorgaans rechtstreeks door landen buiten de EU worden verkocht. Dat leidde dan weer tot het uit de handel nemen van niet-duurzame, energieverslindende producten.
- Digitalisering van de processen binnen het Energietransitiefonds: alle projectdossiers (met tal van certificaten en bijlagen) worden nu digitaal ingediend via de ETF-mailbox, terwijl voorheen alles aangetekend (in tweevoud) werd verstuurd. Gemiddeld worden er 60 grondige projectdossiers per jaar ingediend. Alle verslagen over de 132 projecten (zowel technisch als financieel) worden digitaal verstuurd. Voorheen gebeurde dat vaak per post. Alle schadeaangiften, facturen etc. worden digitaal verzonden. Voorheen gebeurde dat vaak per post. Alle correspondentie wordt per e-mail verstuurd. Voorheen gebeurde dat vaak per post. Het ETF aanvaardt gekwalificeerde digitale handtekeningen.
- De nieuwe energie-etikettering invoeren: het toezicht op de naleving van de nieuwe energie-etikettering (rescaling A-G) draagt rechtstreeks bij aan de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling door te zorgen voor duidelijke en betrouwbare informatie voor de consument. Dankzij de in 2024 uitgevoerde controles konden niet-conformiteiten worden opgespoord en gecorrigeerd die consumenten misleidden over de werkelijke energieprestaties van producten. Die controlemaatregel moedigt marktdeelnemers aan om daadwerkelijk efficiënte producten op de markt te brengen en stimuleert consumenten om duurzamere aankoopkeuzes te maken. Op die manier streven we naar een afname van het totale energieverbruik en het halen van de Europese klimaatdoelstellingen.
- Ervoor zorgen dat alle stroomverslindende producten op de markt worden bijgewerkt in een Europese database: de systematische controle van de registratie van energieverslindende producten in de Europese database EPREL (European Product Registry for Energy Labelling) vergroot de transparantie van de markt en vergemakkelijkt toezicht op grote schaal. In 2024 resulteerden inspecties in de identificatie van niet-geregistreerde of onjuist geregistreerde producten, waardoor marktdeelnemers gedwongen werden om hun verplichtingen na te komen. Die gecentraliseerde database zorgt niet alleen voor een betere traceerbaarheid van de op de markt gebrachte producten, maar ook voor een efficiënter toezicht op de opgegeven energieprestaties. De toegankelijkheid van die informatie voor het grote publiek bevordert eerlijke concurrentie op basis van de werkelijke energieprestaties en ondersteunt consumenten bij hun keuze voor duurzamere producten.
- Het bestaande regelgevingskader aanpassen voor een betere begeleiding van nieuwe technieken voor klantenwerving (e-mails, tele-

foon, internet) in het kader van kredietaanbiedingen. De omzetting van Richtlijn (EU) 2023/2225 van het Europees Parlement en de Raad van 18 oktober 2023 betreffende kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van Richtlijn 2008/48/EG is nog steeds aan de gang. Eind 2025 werd het voorontwerp van wet voor advies voorgelegd aan de Raad van State en de Gegevensbeschermingsautoriteit.

- De campagne voor jonge consumenten over de gevaren van nieuwe uitgestelde betalingsmethoden van het type “BNPL” (Buy Now, Pay Later - Nu kopen, later betalen) liep van 5 mei 2025 tot 2 juni 2025 via verschillende kanalen die voornamelijk gericht zijn op een “jong” publiek (Facebook, YouTube, TikTok, Instagram, Snapchat, Online tv, enz.).
- De uitwerking van een reeks federale maatregelen om zich aan te passen aan de klimaatcrisis is nog steeds aan de gang en wordt in het regeerakkoord als volgt omschreven: *“We zullen zorgen voor een duidelijk juridisch kader voor verzekeringen tegen natuurrampen, waarin de aansprakelijkheid en de dekking van de verschillende partijen worden geregeld.”*
- De prioritaire sector(en) definiëren waarvoor op nationaal niveau economische instrumenten kunnen worden ontwikkeld om het gebruik van bepaalde stoffen te verminderen en de vervanging ervan op een duurzame manier te bevorderen. De prioritaire sectoren werden na een gedetailleerde studie [Chemische stoffen en duurzame productie | FOD Economie vastgelegd in het bestek van de projectoproep BBBC/substitutie. In het kader van de tweede projectoproep “BBBC-Substitutie van gevaarlijke stoffen” werden 9 projecten geselecteerd, voor een budget van 8,986 miljoen. De projecten gingen in augustus/september 2024 van start en lopen tot medio mei 2026.](#) <https://economie.fgov.be/nl/nieuws/bijna-9-miljoen-euro-voor-de>
- Er werd een nieuw federaal plan voor een circulaire economie opgesteld. Dat ontwerpplan zal vanaf het eerste kwartaal van 2026 als basis dienen voor overleg met andere bevoegde federale overheidsdiensten, na contacten op politiek niveau tussen de betrokken ministers.
- Een economische analyse uitvoeren van de functionele economie om de sterke en zwakke punten ervan in detail te beschrijven en eventuele beleidsmaatregelen voor te stellen om bepaalde bedrijven aan te moedigen dat type model meer toe te passen. De studie bevindt zich momenteel in de revisiefase.
- Samen met de andere bevoegde FOD's (FOD Financiën, FOD Sociale Zekerheid, FOD Werkgelegenheid) de federale werkzaamheden met betrekking tot de deeleconomie coördineren, enerzijds door een evaluatie van de wetgevende en regelgevende maatregelen die in voorbereiding zijn/van kracht zijn, en anderzijds door het delen van informatie en goede praktijken tussen alle inspectiediensten.
- De deelname aan de vergaderingen van de groep van deskundigen van de Commissie voor de sociale economie voorbereiden en coördineren en bijdragen tot een ambitieus en coherent Belgisch standpunt op het vlak van de sociale economie op Europees niveau.

- Coördinatie in het kader van vragen van de OESO naar gegevens over de sociale economie in België. Niet alle acties die oorspronkelijk in het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling waren voorzien met betrekking tot de sociale economie, konden worden uitgevoerd aangezien de materie in 2015 werd geregionaliseerd en afhankelijk is van de goedkeuring van de gewesten en/of gemeenschappen.
- In het kader van het PlasticTrace-project, deelname aan interlaboratorium vergelijkende metingen op monsters van nanoplastics (polypropyleen) in 2025 door middel van Field Flow Fractionation (FFF). De analyse van die metingen zal in 2026 worden uitgevoerd. In 2025 nam het laboratorium zowel deel aan de uitwerking van het protocol als aan de metingen door middel van Field Flow Fractionation - Multi Angle Light Scattering (FFF-MALS).
- Zorgen voor de voortdurende validatie van de metingen van nanodeeltjes en de resultaten presenteren op internationale conferenties, zoals in 2025 een presentatie op het PromOptica-symposium.
- De ontwikkeling van een ISO-norm voor atoomkrachtmicroscopie (AFM) ging in 2025 van start met de oprichting van een groep van deskundigen.
- Beleidsopties voor zandwinning op zee voorbereiden om de duurzame consumptie van mineralen te beïnvloeden en de gekozen opties implementeren. De wetgeving werd dienovereenkomstig gewijzigd en de nieuwe royaltybedragen zijn van toepassing sinds 01/01/2025.
- De controles op de naleving van de informatie- en adviesplicht bij het toekennen van een krediet zijn terugkerende controles die jaarlijks plaatsvinden: in 2025 (-december) vonden 75 controles plaats, waarbij 2 waarschuwingen en 2 verslagen werden opgesteld.

3. SDGs as compass

Dankzij zijn specifieke bevoegdheden levert de FOD Economie een bijzondere bijdrage aan de implementatie van de volgende duurzame ontwikkelingsdoelen (SDGs):

- SDG 01: Geen armoede: armoede uitbannen in al haar vormen, overal ter wereld, ...
- SDG 02: Geen honger: honger stoppen, zorgen voor voedselzekerheid, voeding verbeteren en duurzame landbouw bevorderen, ...
- SDG 07: Schone en betaalbare energie: iedereen toegang garanderen tot betrouwbare, duurzame en moderne energiediensten tegen betaalbare kosten, ...
- SDG 08: Fatsoenlijk werk en economische groei: aanhoudende, gedeelde en duurzame economische groei, volledige en productieve werkgelegenheid en fatsoenlijk werk voor iedereen bevorderen, ...

- SDG 12: Verantwoord consumeren en produceren: duurzame consumptie- en productiepatronen tot stand brengen, ...
- SDG 13: Acties tegen klimaatverandering: veerkracht en aanpassingsvermogen opbouwen in het licht van klimaatgerelateerde gevaren, ...

4. Duurzaam intern beheer van de FOD Economie, KMO, Middenstand, Energie

Milieubeheer

Duurzaamheid is een economische uitdaging en maakt integraal deel uit van de opdrachten en verbintenissen van de FOD Economie. Gezien de klimaat-, energie- en geopolitieke vraagstukken als gevolg van de energietransitie is het essentieel dat onze organisatie zich steeds actiever inzet voor het milieu. Als overheidsinstantie is het van cruciaal belang dat de FOD Economie het goede voorbeeld geeft.

Al meer dan vijftien jaar volgt de FOD Economie een gestructureerde aanpak op het vlak van milieubeheer. De FOD Economie is ISO 14001-gecertificeerd en sinds 2008 EMAS-geregistreerd en heeft gekozen voor een strikte en transparante aanpak. Die aanpak, die wordt gedragen door ons Directiecomité, komt elke dag tot uiting in de acties van onze teams en in de verlenging van de certificering in 2025.

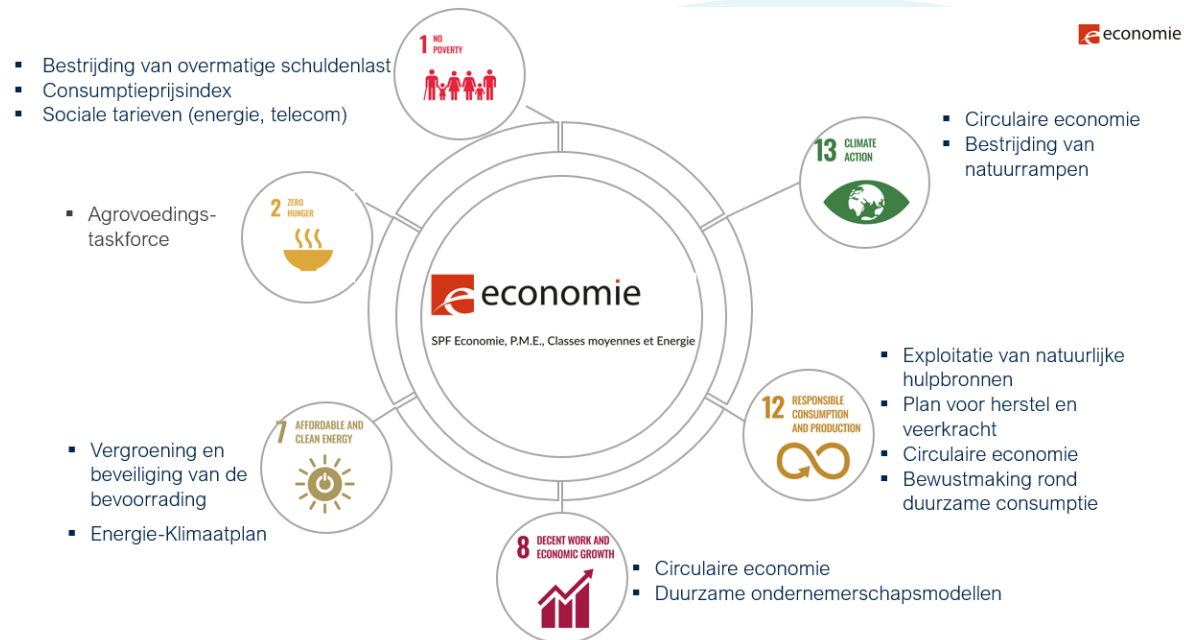
De rol van de FOD Economie gaat verder dan het geven van het goede voorbeeld. Als facilitator begeleiden en informeren we bedrijven bij hun duurzame en circulaire transitie en garanderen we consumenten betrouwbare en veilige producten en diensten. De digitale en duurzame transitie staat centraal in zijn overwegingen.

Duurzaamheidsdoelstellingen nastreven maakt deel uit van het milieubeleid van de FOD Economie, in het kader van eco-management. De maatregelen uit het actieplan voor duurzame ontwikkeling zijn toegevoegd aan de projecten in de milieuverklaring die op de website van de FOD Economie is gepubliceerd.

Energiebeheer

Het Plan voor Lokale Actie voor het Gebruik van Energie (PLAGE) is een Brussels wetgevend initiatief dat tot doel heeft de energie-efficiëntie van gebouwen in het Brussels Gewest te verbeteren. PLAGE is opgezet om een antwoord te bieden op de huidige milieu- en energie-uitdagingen en verplicht grote publieke en private entiteiten om actieplannen op te stellen en uit te voeren om hun energieverbruik te verminderen. Dat wetgevend initiatief bevordert een proactief energiebeheer en biedt deelnemende instellingen een beheersinstrument waarmee ze de energiekosten voor hun organisaties kunnen verlagen. Het zorgt voor een goed imago, maar ook voor reputatieschade als de doelstellingen niet worden gehaald. Tot slot is PLAGE een wettelijke verplichting. Als de doelstellingen van het Plan voor Lokale Actie voor het Gebruik van Energie niet worden gehaald, zijn er wettelijke sancties en boetes van toepassing.

Op basis van een energiekadaster van onze gebouwen heeft de FOD Economie een actieprogramma opgesteld om een gekwantificeerde doelstelling voor de vermindering van het energieverbruik te bereiken. PLAGE is dus een belangrijke hefboom om energiebesparingen te realiseren.

Duurzame mobiliteit

Omdat we met heel wat personeelsleden zijn, hebben onze verplaatsingen (woon-werkverkeer en dienstreizen) een aanzienlijk milieueffect in termen van uitstoot van deeltjes en verontreinigende stoffen en verbruik van hulpbronnen. Om een duurzaam mobiliteitsbeleid te voeren, heeft de FOD Economie verschillende acties ondernomen: een telewerkbeleid, de mogelijkheid om in een satellietkantoor te werken, gratis woon-werkverkeer met het openbaar vervoer, een ticketing-systeem voor dienstverplaatsingen met het openbaar vervoer, het voorzien van fietsenstallingen en douches voor fietsers, en de vergroening van het wagenpark.

De overgrote meerderheid van het personeel gebruikt de trein voor het woon-werkverkeer. Dat is te danken aan het feit dat de kantoren dicht bij het station liggen en aan het gemak waarmee de medewerkers een treinabonnement kunnen krijgen dat volledig door de FOD Economie wordt betaald. Bovendien woont het merendeel van de personeelsleden niet in de buurt van de gebouwen van de FOD.

Faciliteiten voor videoconferentie zijn beschikbaar voor alle personeelsleden en het gebruik ervan wordt aangemoedigd om langeafstandsverplaatsingen te verminderen. Medewerkers beschikken over de nodige informatie op intranet of via handleidingen. Ze kunnen ook door de FOD BOSA georganiseerde opleidingen volgen over digitale tools.

Duurzame aankopen en afvalbeheer

Het beste afval is afval dat er niet is. Daarom is een duurzaam aankoopbeleid belangrijk.

Bij de aankoopprocedure wordt systematisch het advies van EMAS gevraagd, net als dat van de IDPBW (Interne Dienst voor Preventie en Veiligheid op het Werk) en de DPO (Data Protection Officer).

Kantoorbenodigdheden worden beheerd via de elektronische catalogus ECOMAG. Alle medewerkers van de FOD Economie hebben toegang tot de catalogus en kunnen de kantoorartikelen die ze nodig hebben eenvoudig online bestellen. De volledige procedure voor de bevoorrading van de medewerker met bureauartikelen werd geïnformatiseerd om zo het verbruik beter op te volgen. Kantoorbenodigdheden omvatten ook kleine papierwaren en papier, maar geen IT-materiaal.

We zorgen ervoor dat artikelen worden vervangen door duurzame alternatieven. De via ECOMAG bestelde kantoorbenodigdheden zijn milieuvriendelijk of voorzien van een milieukeurmerk, voor zover er een alternatief bestaat.

Om onze negatieve impact op het milieu en de productie van afval zoveel mogelijk te beperken, voert de FOD Economie een beleid van vermindering, recycling en hergebruik. Dat geldt voor alle kantoorbenodigdheden en meubilair. Zo voorkomen we verspilling van natuurlijke hulpbronnen en energie, en verkleinen we onze impact op het milieu.

Het project “tweedehands donaties aan scholen en verenigingen” zag het levenslicht in 2024. Dat initiatief heeft niet alleen tot doel afval te verminderen door voorwerpen een tweede leven te geven, maar ook scholen en verenigingen te ondersteunen bij hun educatieve en sociale activiteiten. Het kan zeer gunstig zijn voor lokale gemeenschappen. Er kan materiaal worden ingezameld zoals mappen, ordners, kantoorbenodigdheden, tijdschriftenhouders, woordenboeken en rekenmachines. De organisaties verbinden zich ertoe het ontvangen materiaal niet door te verkopen.

Communicatie

Interne communicatie is een essentieel instrument om medewerkers bewust te maken van en te mobiliseren rond de uitdagingen van duurzame ontwikkeling. Binnen de FOD Economie is EcoNews, de interne nieuwsbrief over milieu- en maatschappelijke thema's, het belangrijkste kanaal hiervoor. Die regelmatige publicatie informeert de medewerkers over lopende initiatieven, goede praktijken en strategische projecten op het gebied van duurzaamheid. De nieuwsbrief speelt een centrale rol in de verspreiding van duidelijke en toegankelijke informatie, waardoor alle teams zich de doelstellingen eigen kunnen maken.

Naast de regelmatige publicaties onderscheidt EcoNews zich door het onder de aandacht brengen van specifieke artikelen op belangrijke momenten in het jaar. Zo wordt tijdens de Mobiliteitsweek gerichte inhoud aangeboden om duurzame vervoerswijzen aan te moedigen, zoals carpoolen, het gebruik van het openbaar vervoer of fietsen. Die artikelen bevatten vaak getuigenissen, praktische tips en informatie over concrete acties die de administratie onderneemt.

Ook tijdens de Europese Week van de Afvalvermindering wijdt de nieuwsbrief verschillende rubrieken aan afvalpreventie en verantwoord

afvalbeheer. Medewerkers vinden er aanbevelingen om hun ecologische voetafdruk op kantoor te verkleinen, inspirerende initiatieven en soms collectieve uitdagingen om hun engagement te versterken. Die thematische publicaties zorgen voor een participatieve dynamiek en herinneren eraan dat elk gebaar telt in de transitie naar een duurzamer model.

Door informatie, sensibilisering en valorisatie van acties te combineren, helpt EcoNews een interne cultuur creëren die gericht is op duurzaamheid. De nieuwsbrief beperkt zich niet tot het verstrekken van informatie: hij zet aan tot actie door collectieve inspanningen zichtbaar te maken en iedereen de middelen te geven om zich in te zetten. Die proactieve aanpak versterkt de samenhang rond de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen en positioneert interne communicatie als een strategische pijler van de ecologische transitie binnen de FOD Economie.

Duurzaam HR-beleid

De FOD Economie wil een duurzaam HR-beleid voeren om de huidige en toekomstige uitdagingen aan te gaan. Het welzijn van ons personeel staat altijd voorop. De FOD Economie baseert zijn engagement op drie pijlers:

- **Pijler 1: Kwaliteit van het werk**
Geschikte medewerkers aantrekken is het doel van een globaal aanwervingsbeleid. Om aan hun behoeften tegemoet te komen, leggen we de nadruk op doorgroeimogelijkheden, de ontwikkeling van talenten en vaardigheden, jobcrafting en opleiding. Die begeleiding gebeurt gedurende de hele loopbaan in een context van verlenging van de loopbaan. We bouwen een langetermijnrelatie op met onze medewerkers om hun loyaliteit te versterken. Een tweede factor die van invloed is op de betrokkenheid van het personeel is leiderschap en managementstijl. We investeren in coaching, begeleiding en het opzetten van leadershipopleidingen.
- **Pijler 2: Aandacht voor de werkomgeving**
We leggen de nadruk op diversiteit, inclusie en integriteit. Er wordt bijzondere aandacht besteed aan laaggeschoolde werknemers, co-creatie en de ontwikkeling van netwerken, met als doel een inclusief en verbindend HR-beleid op te bouwen.
- **Pijler 3: Continuïteit**
De Stafdienst Personeel en Organisatie legt de nadruk op duurzame inzetbaarheid, langetermijnvisie en evenwicht tussen werk en privéleven. Continuïteit wordt ook ondersteund door digitalisering. Een goede werkomgeving wordt steeds meer een bepalende factor voor het welzijn van medewerkers en voor het waarborgen van een efficiënte dienstverlening aan consumenten, bedrijven en andere belanghebbenden. We hebben dus een modern en energiezuiniger gebouw nodig. Onze medewerkers vormen het hart van de organisatie en zijn daarmee de belangrijkste factor bij het realiseren van onze strategische doelstellingen. Ons menselijk kapitaal is bepalend voor het vervullen van onze opdracht en het creëren van duurzame waarde voor de samenleving en onze partners. De kennis, vaardigheden en betrokkenheid van onze medewerkers zijn van grote invloed op ons succes en onze continuïteit. De afgelopen jaren lag de nadruk op het verzamelen, structureren en consolideren van gegevens op zoveel mogelijk HR-gebieden. Daarnaast werd er in samenwerking met interne en externe partners een duidelijk kader gecreëerd voor een efficiënt beheer van HR-gegevens (kwaliteit van gegevens, gegevensbeveiliging, GDPR, architectuur, gegevensintegratie).

6.12. Ministerie van Defensie

(De heer Hannes De Reu, lid van de ICDO)

1. De DO-cel in 2025

Samenstelling van de DO-cel en plaats in het organigram van de Ministerie van Defensie

De Cel Duurzame Ontwikkeling maakt deel uit van de divisie Governance Support binnen het Stafdepartement Strategie. Sinds 2025 bestaat de cel uit twee medewerkers. Afhankelijk van de behandelde thema's werkt de cel nauw samen met verantwoordelijken van de relevante afdelingen die instaan voor de beleidsimplementatie.

Activiteiten in 2025

De Cel Duurzame Ontwikkeling ondersteunt de ambitie van Defensie om een meer duurzame organisatie te worden, coördineert binnen Defensie de uitvoering van het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling (FPDO) en coördineert de bijdrage van Defensie aan het Nationaal Energie- en Klimaatplan (NEKP).

Dankzij hun inbedding in de Divisie Governance Support dragen de coördinatoren Duurzame Ontwikkeling rechtstreeks bij aan de strategische navigatie van Defensie. De Divisie Governance Support staat binnen Defensie in voor het opstellen van het strategisch navigatieplan van Defensie, de opvolging van het besliste beleid en de steun aan het hoogste niveau van Commando. In 2025 werd in dit kader het Plan voor de reconstructie van Defensie – FOCUS 2030 ontwikkeld, dat op het einde van het jaar werd gepubliceerd en waarin Duurzame Ontwikkeling is geïntegreerd als onderdeel van de strategische navigatie van Defensie.

In 2025 vertegenwoordigden de coördinatoren Duurzame Ontwikkeling Defensie in diverse overlegorganen, waaronder het Interdepartementaal Comité Duurzame Ontwikkeling (ICDO), de Task Force voor het Federaal Energie- en Klimaatplan en het Climate and Defence Network, onder leiding van de European External Action Service (EEAS) en het European Defence Agency (EDA). Daarnaast namen zij deel aan nationale en internationale conferenties.

De ecologische aspecten van duurzame ontwikkeling worden gecoördineerd binnen het MEKD-Forum (Milieu, Energie, Klimaat en Duurzaamheid). Dankzij de aanwerving van een expert op het gebied van 'people' zijn in 2025 stappen gezet die moeten uitmonden in een strategische visie en een geïntegreerde aanpak van deze belangrijke materie.

2. Bijdrage van de Ministerie van Defensie aan de maatregelen en acties van het FPDO

Strategische aanpak van de dienst in termen van integratie en implementatie van het FPDO

Defensie speelt een actieve rol in het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling (FPDO) door bij te dragen aan diverse acties. Het FPDO en de opvolging van deze acties zijn verankerd in het Plan voor de reconstructie van Defensie – FOCUS 2030 (vroegere CHOD-plan). Deze aanpak garandeert dat Defensie, rekening houdend met haar specifieke kenmerken, doeltreffend bijdraagt aan de realisatie van het FPDO. De coördinator Duurzame Ontwikkeling is verantwoordelijk voor de coördinatie en opvolging van de betrokken initiatieven.

Beschrijving van maatregelen en acties van het FPDO geïmplementeerd in 2025

In 2025 heeft Defensie verder gebouwd op haar verantwoordelijkheden in het kader van het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling (FPDO) door een reeks acties te implementeren of voort te zetten. Enkele voorbeelden:

Een initiatief ontwikkelen in verband met de sociale verantwoordelijkheid van de Ministerie

In 2025 nam Defensie verschillende initiatieven om haar maatschappelijke verantwoordelijkheid te benadrukken, zowel op nationaal als lokaal niveau:

- Belgian Pride en Antwerp Pride, waarmee het engagement voor een inclusieve werkomgeving voor iedereen, ongeacht seksuele oriëntatie of gender, werd onderstreept.
- De 3e graad "Defensie en Veiligheid" in het secundair onderwijs, die jongeren de kans biedt om kennis te maken met functies bij publieke diensten en het belang van deze actoren in de samenleving.
- Het project 'Dienst van het collectieve nut', waarbij jaarlijks twee groepen (ongeveer 120 jongeren van 18 tot 25 jaar) deelnemen aan een ontdekkings- en trainingsstage in samenwerking met Defensiepartners. Het doel is hun potentieel te ontdekken en hen de mogelijkheid te bieden om nadien te solliciteren bij Defensie of partnerorganisaties.
- Op lokaal niveau werden verschillende initiatieven genomen die de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de korpsen in hun omgeving benadrukken.

Capaciteit en tijd vrij te maken voor de opdrachten van de diversiteitscoördinatoren

- In 2025 werd een voltijds subject matter expert Diversiteit en Inclusie aangeworven bij de dienst HR Policy. Deze expert draagt de verantwoordelijkheid voor het diversiteits- en inclusiebeleid van Defensie.

De federale domeinen beheren op een manier die een voorbeeld stelt op het vlak van biodiversiteit

- Begin 2025 werden de werken in het kader van BiodiversiScape op de Koninklijke Militaire School (KMS) afgerond.
- Het lastenboek voor de Koninklijke School voor Onderofficieren (KSOO) werd gepubliceerd in november 2025; de gunning volgt binnenkort, met start van de werken in het voorjaar van 2026.
- Voor de militaire vliegbasis Beauvechain bevindt het project zich in de studiefase; een eerste rapport met mogelijke acties werd opgesteld.
- De site van het Militair Hospitaal in Neder-Over-Heembeek (NOH) werd toegevoegd als pilootproject.
- Daarnaast werden circa tien kwartieren geselecteerd om aangepast maaibeheer te onderzoeken ter bevordering van biodiversiteit.
- Het lastenboek voor de bouw van twee zonneparken werd eind 2025 gepubliceerd, waarbij bijzondere aandacht gaat naar biodiversiteit als structureel onderdeel van ontwerp en uitvoering.
- Voor het masterplan van het kwartier in Peutie werd een studie opgenomen om ecologische meerwaarde en vergroening te realiseren. Deze omvat:
 - Inventarisatie van de huidige toestand (biodiversiteit en landschappelijke kwaliteiten) in november 2025.
 - In kaart brengen van kansen voor natuur-inclusieve maatregelen.
- Het team BiodiversiScape ontwikkelde in 2025 15 e-learningmodules, gericht op stakeholders en het brede publiek.

Acties organiseren op internationale dag van de rechten van de vrouw, de internationale dag tegen racisme en discriminatie, de internationale dag tegen homo- en transfobie en de internationale dag tegen geweld op vrouwen

- 8 maart – Internationale dag van de rechten van de vrouw: uitgebreide communicatie over het jubileumjaar “50 jaar vrouwen bij Defensie”, met diverse acties doorheen 2025 en een afsluitend symposium op 16 oktober met internationale sprekers en panelgesprekken. Dit thema kreeg ook aandacht tijdens het 21 juli-defilé.
- 17 mei – Internationale dag tegen homo- en transfobie: deelname aan de federale Regenboogactie 2025, hijsen van de regenboogvlag in militaire kwartieren, CHOD-communicatie over respect en inclusie, en deelname aan Belgian Pride en Antwerp Pride samen met vzw BELDEFAC.

- 25 november – Internationale dag tegen geweld op vrouwen: communicatiecampagne verzorgd door de dienst Health & Well-being.

Een genderperspectief opnemen in het federale overheidsbeleid zodat rekening gehouden wordt met de verschillen in situatie tussen vrouwen en mannen (federaal plan gendermainstreaming)

Defensie blijft zich inzetten voor gendermainstreaming en het inzetten van gender focal points bij operationele detacheringen om het commando te adviseren. Daarnaast neemt Defensie actief deel aan de interdepartementale coördinatiegroep Gendermainstreaming. In overleg met het IGVM werden in 2025 nieuwe engagementen vastgelegd voor opname in het Federaal Plan Gendermainstreaming 2026–2029, dat vanaf volgend jaar van kracht wordt.

3. SDG's as compass

Naast haar betrokkenheid bij het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling Defensie draagt Defensie met haar beleid en werking ook bij aan de realisatie van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's – Sustainable Development Goals) van de Verenigde Naties. Defensie levert bijdragen aan SDG 3 door de bevordering van veiligheid, gezondheid en welzijn van het personeel. Via kwaliteitsvolle vormingen en levenslang leren ondersteunt zij SDG 4, terwijl SDG 5 en SDG 10 worden versterkt door het diversiteits- en inclusiebeleid. Op het vlak van milieu en energie draagt Defensie bij aan SDG 6, SDG 7, SDG 12 en SDG 13, onder meer via een milieubeleid dat waterbeheer en -kwaliteit bevordert, de bouw en renovatie van gebouwen volgens energie- en milieunormen, de uitrol van laadpalen en elektrische voertuigen, en innovaties in energiebeheer op operationele locaties (zoals off-grid camps, hybride generatoren, smart grids en onderzoek naar waterstofopslag). Daarnaast ondersteunt zij SDG 8 door de voortzetting van de sociale dialoog, investeringen in personeel en welzijn, en de ontwikkeling van vorming en loopbanen ter bevordering van duurzame inzetbaarheid. Door duurzame overheidsopdrachten en energie-efficiënte infrastructuurprojecten draagt Defensie verder bij aan SDG 9 en SDG 11. Het milieubeleid ter bescherming van lucht, water en bodem, en de ontwikkeling van biodiversiteit op militaire domeinen versterken SDG 14 en SDG 15. De kernopdracht van Defensie sluit rechtstreeks aan bij SDG 16 – Vrede, justitie en sterke publieke diensten: bijdragen aan vrede, veiligheid, veerkracht en hulpverlening, zowel nationaal als internationaal. Samenwerking met federale en internationale partners draagt tot slot bij aan SDG 17 – Partnerschappen om doelstellingen te bereiken.

Uit de nationale gap-analyse blijkt dat met name SDG 16, en specifiek target 16.1 (het terugdringen van alle vormen van geweld en de daaraan gekoppelde sterftecijfers wereldwijd), nog niet op schema zit richting 2030. Helaas kunnen we vrede en stabiliteit vandaag niet als vanzelfsprekend beschouwen. Daarom is het belangrijk dat Defensie haar capaciteit versterkt om hieraan bij te dragen en zo haar inzet voor duurzame vrede en veiligheid in een steeds complexere geostrategische omgeving vergroot.

4. Duurzaam intern beheer van de Ministerie van Defensie

Duurzame Ontwikkeling is een onderdeel van de Strategische Visie 2025 en de doelstellingen en acties rond duurzame ontwikkeling zijn geïntegreerd in het Policy Handbook en het Plan voor de reconstructie van Defensie – Focus 2030 , die de strategische koers van de organisatie bepalen.

Defensie stimuleert duurzame mobiliteit op verschillende manieren:

- Gratis abonnementen voor het openbaar vervoer.
- Het bevorderen van fietsgebruik en andere duurzame vervoersmodi.
- De aanleg van aangepaste infrastructuur ter ondersteuning van deze initiatieven.

Daarnaast zet Defensie in op de verduurzaming van het wagenpark. Voor niet-militaire voertuigen wordt systematisch de voorkeur gegeven aan meer ecologische modellen, binnen de beschikbare budgettaire middelen. Hierbij volgt Defensie de richtlijnen van omzendbrief 307septies.

6.13. POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid

(Mevrouw Manon Dewever, lid van de ICDO)

1. De DO-cel in 2025

Samenstelling van de DO-cel en plaats in het organigram van de POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid

In 2025 bestaat de DO-cel van de POD uit acht leden, naast de DO-coördinator. Ze zijn afkomstig uit de inhoudelijke (armoedebestrijding) en ondersteunende (communicatie, onderzoek, subsidies en overheidsopdrachten, juridisch en logistiek) diensten. De cel staat onder het directe gezag van de voorzitter.

Dit jaar was een overgangsjaar voor de POD-MI, aangezien de DO-coördinator, Jean-Marc Dubois, in september 2025 met pensioen is gegaan. Manon Dewever nam het over.

Activiteiten in 2025

- Actie voor zachte mobiliteit DO (22 april 2025): Op 22 oktober 2025 werd door de WG DO een actie georganiseerd om zachte mobiliteit onder de aandacht te brengen. De actie was vooraf aangekondigd om deze te promoten. Iedereen die op de dag met de fiets, step, te voet, enzovoort naar de Finto kwam, kreeg gratis koekjes. Ondanks de regen was de actie een succes.
- Vergaderingen van de WG DO: Er hebben verschillende vergaderingen plaatsgevonden met de WG DO om de overgang van de coördinatie voor te bereiden, de verschillende evenementen van 2025 te organiseren en de evenementen van 2026 te plannen.
- Opstellen van het actieplan voor duurzame ontwikkeling 2026.
- Samenwerking met onze collega van de logistieke dienst voor het monitoren van het verbruik van elektriciteit, verwarmingsgas, water en papier.

2. Maatregelen en acties van de POD Maatschappelijke Integratie die bijdragen tot de duurzame ontwikkeling

Strategische aanpak van de dienst in termen van integratie en implementatie van het FPDO

De acties van het FPDO waaraan de POD bijdraagt, zijn niet opgenomen in zijn strategisch of operationeel plan. De opvolging van deze acties wordt verzorgd door de DO-coördinator, in samenwerking met de experts van de POD die betrokken zijn bij de implementatie ervan. Het wordt ter goedkeuring voorgelegd aan het Directiecomité en vervolgens jaarlijks gemonitord aan de hand van een door het FIDO opgestelde tabel.

De POD Maatschappelijke Integratie heeft ook een thematisch plan: het Federaal Plan Armoedebestrijding. Het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling (FPDO) en het Federaal Plan Armoedebestrijding (FPA) hebben een vergelijkbare looptijd. Het eerste wordt gecoördineerd door het FIDO, het tweede door de POD-MI. Beide zijn interdepartementale initiatieven. Elk van deze acties wordt gecontroleerd en gecoördineerd door de administratie die het in eerste instantie heeft opgesteld.

De gelijkenis in timing – en in grote mate ook in methoden – en het feit dat de acties van het FPDO die onder de POD vallen en de acties van het FPA worden gevolgd door de dienst SCUBA, bevorderen de uitwisseling van inhoud tussen beide plannen aanzienlijk.

Beschrijving van maatregelen en acties van het FPDO geïmplementeerd in 2025

In 2025 neemt de POD deel aan 27 acties van het FPDO. Bij 12 daarvan heeft de Dienst de leiding.

In 2025 heeft hij prioriteit gegeven aan de volgende acties: nieuwe omzendbrief over het referentieadres, versterking van de samenwerking tussen de FOD's in het kader van het Federaal Plan Armoedebestrijding, invoering van een strategie ter bestrijding van dakloosheid.

Hier publiceren we de omzendbrief over het referentieadres voor daklozen.

Het mechanisme van het referentieadres is van groot belang voor daklozen, omdat het hen in staat stelt een administratieve verankering te behouden.

In zijn vonnis van 23 mei 2025 heeft de Raad van State de omzendbrief van 07/07/2023 over referentieadressen voor daklozen nietig verklaard. De Raad van State heeft geoordeeld dat de omzendbrief nieuwe regels toevoegt aan de toepasselijke regelgeving en dat de daarin opgenomen regels verplicht zijn. Ze moesten daarom ter advies worden voorgelegd aan de afdeling Wetgeving van de Raad van State.

Bijgevolg wordt de omzendbrief van 7 juli 2023, na de nietigverklaring ervan, geacht nooit te hebben bestaan. De omzendbrief had echter als groot voordeel dat ze gemeenten, OCMW's en burgers duidelijke en nauwkeurige uitleg gaf over het thema van het referentieadres voor daklozen, een procedure die niet eenvoudig is. Het aantal referentieadressen is overigens toegenomen na de publicatie van deze omzendbrief. Dit heeft geleid tot een aanzienlijke verandering in de manier waarop dit mechanisme wordt gebruikt.

Naar aanleiding van deze nietigverklaring hebben er talrijke vergaderingen plaatsgevonden tussen de POD Maatschappelijke Integratie en de FOD Binnenlandse Zaken om de werkzaamheden te hervatten en duidelijke en gecoördineerde uitleg te verstrekken aan zowel de OCMW's als de gemeenten en de burgers. De werkzaamheden zijn nog steeds aan de gang. Er wordt met name nagedacht over een wetswijziging.

Deze actie draagt bij aan de verwezenlijking van SDG 1 (1.2 en 1.b) en 10 (10.4).

3. SDG's as compass

Betreft: het tegengaan van de digitale kloof; SDG 1.4, 4.3, 4.4, 4.5, 5.b, 5.c, 10.2.

Sinds 2022 heeft de POD-MI een duurzame verbintenis aangegaan met het Europese herstelplan om de digitale kloof te bestrijden door de oprichting van de dienst Digilab (Laboratory for Digital Inclusion), een dienst met 8 medewerkers die 80 projecten voor digitale inclusie van kwetsbare personen begeleiden.

Deze projecten worden uitgevoerd door OCMW's of vzw's, die zorgvuldig worden geselecteerd op basis van projectoproepen. Ze hebben tot doel de digitale inclusie van kwetsbare personen te bevorderen, ongelijkheden op het gebied van digitale vaardigheden of het gebruik van essentiële digitale diensten weg te werken en digitale diensten voor iedereen toegankelijker te maken.

Dankzij deze projecten kregen 11.069 personen in de eerste zes maanden van 2024 gepersonaliseerde digitale ondersteuning en/of namen ze deel aan diverse activiteiten en opleidingen, waardoor hun digitale autonomie in een voortdurend veranderende samenleving werd versterkt.

Bij de selectie van projecten werd bijzondere aandacht besteed aan de digitale inclusie van vrouwen, in overeenstemming met de Europese strategie "Women in Digital". Verschillende projecten zijn specifiek gericht op vrouwen. Bovendien is elke projectbeheerder verplicht om het aantal deelnemers dat steun heeft ontvangen, op te geven op basis van hun gender: uit deze rapporten blijkt dat het merendeel van de begunstigden vrouwen zijn.

Digilab heeft ook een interfederaal platform met meerdere partijen opgezet om de uitwisseling van praktijken tussen actoren in het veld te organiseren en gezamenlijk na te denken over een Belgisch beleid voor digitale inclusie. Na de eerste bijeenkomst werden verschillende aanbevelingen gedaan, waarvan een van de belangrijkste de coördinatie van het federale beleid op het gebied van digitale inclusie was. Deze en andere aanbevelingen zijn opgenomen in een memorandum aan de volgende regering.

De dienst heeft deze reflectie ook op Europees niveau gestimuleerd door twee dagen rond digitale inclusie te organiseren in het kader van het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie. Dankzij het verrichte werk is digitale inclusie opnieuw een topprioriteit geworden, zowel op Belgisch als op Europees niveau. Een van de belangrijkste verwezenlijkingen was de lancering van het «Click-Call-Connect»-principe. Dit concept moedigt bedrijven en overheden aan om via verschillende kanalen toegankelijk te zijn, waarbij het belang van digitale toegankelijkheid wordt onderstreept en tegelijkertijd telefonische en gepersonaliseerde ondersteuning wordt gegarandeerd voor mensen met beperkte digitale vaardigheden of beperkte toegang tot technologie. De conferentie benadrukte ook het belang van digitale vaardigheden en inclusieve digitale diensten.

4. Duurzaam intern beheer van de POD Maatschappelijke Integratie

Sinds zijn bestaan heeft de POD aandacht voor duurzame aankopen: gerecycleerd papier, koelkasten/diepvriezers en vaatwassers A++, multifunctionele apparaten (die de functies van kopieermachine, printer, fax en scanner integreren), platte schermen, ecologische schoonmaakproducten, flessen met statiegeld, enz. De afgelopen jaren heeft de POD een procedure hervat om de omzendbrief Duurzame overheidsopdrachten van 16/05/2014 toe te passen.

Tussen 2010 en 2017 was de POD EMAS-gecertificeerd. In 2018, na de verhuizing van WTC II naar de Financietoren, besloot de directie om de bewustmakingsacties rond ecologisch verantwoord gedrag voort te zetten, zonder echter het beheersysteem te verlengen. Vanaf 2023 kon dankzij een samenwerking tussen de POD-MI en de FOD Sociale Zekerheid echter informatie worden verzameld over het verbruik van elektriciteit, verwarmingsgas, water en papier voor de verdiepingen die zij delen in de Financietoren. Aanvankelijk hadden deze verbruikscijfers betrekking op de periode 2018-2022. Sindsdien zijn ze elk jaar bijgewerkt. De communicatie gaat gepaard met bewustmakingsacties om deze te verlagen.

In het kader van een duurzaam personeelsbeleid heeft de POD in 2025 interessante initiatieven genomen. We vermelden o.a. :

- op het gebied van diversiteit en gendergelijkheid, activiteiten geleid door de groep Diversiteit: een lunchworkshop over het thema gendergelijkheid;
- ter ondersteuning van kwetsbare personen en alleenstaande ouders onder het personeel: eenmalige financiële steun, voorschotten op het loon en renteloze leningen door de sociale dienst;
- ter ondersteuning van medewerkers met een handicap: een actieplan ter bevordering van de aanwerving van personen met een handicap, met onder meer het raadplegen van specifieke lijsten, inclusieve jobaanbiedingen, een selectieprocedure met inbegrip van aanpassingen op de werkplek (wordt momenteel afgerond); Het percentage personen met een handicap bij de POD-MI werd in 2025 bereikt (meer dan 3 % in 2025);
- ter verbetering van het psychosociale welzijn van het personeel: psychotherapiesessies (vergoed door BOSA), coaching en loopbaanbegeleiding (door BOSA, Lumen en Talent+), de psychosociale preventieadviseur die te allen tijde geraadpleegd kan worden.

Betreffende het algemeen mobiliteitsbeleid van de POD MI:

- Er is niets meer voorzien voor het wagenpark. Mandatarissen beschikken over een mobiliteitsbudget, maar er is geen chauffeur of iets dergelijks meer.
- De kosten voor het openbaar vervoer worden gedragen door de POD MI (woon-werkverkeer en professionele verplaatsingen).
- Voor de fiets zijn een fietsvergoeding en fietsleasing voordelen die de POD MI aanbiedt.
- Er is ook het Blue Bike-aanbod: fietsverhuur ten laste van de POD MI voor een deel van het traject na of voor een trein/bus/andere.
- Tot slot is er ook een fiets ter beschikking gesteld door de POD MI. Die wordt helemaal niet meer gebruikt, dus waarschijnlijk niet meer in topconditie, maar hij bestaat wel.

6.14. POD Wetenschapsbeleid

(De heer Raphaël Devooght, lid van de ICDO)

1. De DO-cel in 2025

Samenstelling van de cel DO en plaats in het organogram van de POD Wetenschapsbeleid

De werking van de cel Duurzame Ontwikkeling wordt geregeld door het besluit van de voorzitter tot vastlegging van het reglement van de cel DO d.d. 18/09/2019, waarvan art. 1 bepaalt dat “De cel Duurzame Ontwikkeling van de programmatorische federale overheidsdienst Wetenschapsbeleid, hierna te noemen “cel”, bestaat uit de vertegenwoordiger van het regeringslid bij de ICDO belast met de dienst, de vertegenwoordiger bij de ICDO, de adviseur milieumanagement, de budgetverantwoordelijke en de verantwoordelijke van het aankoopbeleid. Ook andere personeelsleden die hun interesse hebben getoond om aan de vergaderingen van de cel deel te nemen, worden als lid aan de cel toegevoegd. »

Daar de coördinatrice duurzame ontwikkeling lange tijd afwezig is gebleven, is de cel DO de laatste twee jaren niet operationeel geweest. In 2026 wordt wel werk gemaakt van een nieuwe dynamiek. Belspo heeft voor een nieuwe impuls en nieuwe middelen gezorgd door voorlopig een nieuwe DO-verantwoordelijke aan te wijzen om die cel op een krachtige en enthousiaste manier nieuw leven in te blazen, met de bedoeling enerzijds te voldoen aan de opdrachten en de reglementaire eisen en anderzijds aan het collectieve en maatschappelijke belang van de cel DO.

Activiteiten in 2025

De aan DO gelinkte activiteiten van Belspo (centrale administratie van de POD Wetenschapsbeleid) in 2025:

- Opstelling van een bedrijfsvervoersplan (BVP). In dat plan wordt een diagnose gesteld van de mobiliteit bij Belspo en een actieplan ontvouwd om ze te verbeteren.
- Een bijgewerkte milieuverklaring. Hier wordt de impact van de activiteiten van Belspo op het milieu herzien en worden zijn milieudoelstellingen geherdefinieerd met de bedoeling zijn prestaties op het vlak van duurzame ontwikkeling te verbeteren en helder en transparant te communiceren over zijn milieuprestaties.

- Tijdens de week van de mobiliteit werden duurzame mobiliteitsinitiatieven opgezet. Belspo heeft verschillende fiches verspreid voor het personeel om hem de gepaste fietsreflexen bij te brengen en ook preventiemateriaal ter beschikking gesteld. Belspo heeft ter herinnering ook het zilveren certificaat “Cycle Friendly Employer (CFE)” ontvangen in februari 2025 als beloning voor zijn inspanningen en zijn inzet voor zijn personeelsgerichte fietsbeleid.
- Tijdens de Europese week van de afvalvermindering werd het personeel warm gemaakt voor de juiste te verrichten handelingen ter zake en het belang van die doelstelling.
- Intern werd geregeld gecommuniceerd over ozonpieken, hittegolven en vervuilingspieken en de eraan gelinkte te volgen aanbevelingen.
- Belspo heeft sommige van die acties ook op zijn sociale netwerken verspreid. Onze POD heeft in 2025 ook verschillende federale initiatieven op het vlak van DO overgenomen, zoals de mogelijkheid om een fiets te leasen (vanaf 2026) of aan te sluiten bij het federale loopteam ('Be Team') in het kader van de 20 km door Brussel.

2. De bijdrage van de POD Wetenschapsbeleid aan de maatregelen en acties van het FPDO

Strategische aanpak van de dienst op het vlak van integratie en uitvoering van het FPDO

De POD Wetenschapsbeleid is een hoofdrolspeler van het wetenschapsbeleid in België. Samen met de AD Onderzoek en Ruimtevaart, de 10 erkende federale wetenschappelijke instellingen en [Belnet](#), is het onze opdracht wetenschappelijk onderzoek en innovatie te ondersteunen en te stimuleren op verschillende gebieden.

Het FPDO wordt binnen de POD ingepast en uitgevoerd via in zijn strategisch plan opgenomen prioritaire hoofdlijnen. Die laatste worden omgezet in strategische doelstellingen die afgestemd zijn op duurzame ontwikkeling (DO) en de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDGs).

Die strategische beleidsoriëntaties worden nadien jaarlijks in een operationeel plan gegoten, dat de doelstellingen van het [strategisch plan](#) omzet in concrete acties en maatregelen. De duurzame ontwikkeling en de SDGs worden erin opgenomen in de vorm van transversale doelstellingen, waardoor de aangegane verbintenissen van elke organisatie effectief en meetbaar kunnen worden uitgevoerd.

Die inpassing weerspiegelt zich ook in de beleidsnota Wetenschapsbeleid 2025 die uitdrukkelijk de bijdrage van de POD en van zijn programma's en opdrachten aan de SDGs op de voorgrond plaatst.

Beschrijving van de in 2025 uitgevoerde maatregelen en acties uit het FPDO

Thema 1 - “Niemand uitsluiten”

Belspo beschikt sinds verschillende jaren over een intern netwerk Gender, Diversiteit en Inclusie. In aansluiting op de aanwerving van de coördinatrice gender, diversiteit en inclusie in 2025, is het netwerk opnieuw bijeengekomen om nieuwe initiatieven op te zetten. Dat netwerk groepeert Belspo, Belnet en de federale wetenschappelijke instellingen (FWI's) die de POD Wetenschapsbeleid vormen.

Dat netwerk heeft, onder andere, als doel:

- Binnen de POD de gelijke behandeling en de inclusie garanderen van iedereen, ongeacht gender, gezinssituatie, handicap, oorsprong enz.;
- De toegang tot de informatie en de rechten van de personeelsleden verbeteren;
- Een veilige, inclusieve en respectvolle werkomgeving creëren voor meer welzijn.
- Om die doelstellingen te halen zijn er gedurende het jaar verschillende initiatieven opgezet:
- Een brochure over genderinclusief taalgebruik;
- Een brochure over ouderschap met daarin een hele reeks praktische en juridische informatie over ouderschap, adoptie, zwangerschap ...
- De organisatie van een opleiding neurodiversiteit op het werk die in 2026 is gepland.

Gelijktijdig daarmee werkt Belspo op een consistente en continue manier voort met een gendergelijkheidsplan (Gender Equality Plan - GEP). In dat opzicht werden de volgende specifieke maatregelen genomen:

- De specifieke rubriek op de website van Belspo met als thema “Gender mainstreaming - Personen met een handicap - Diversiteit - Armoede en ongelijkheid” is herwerkt. Die rubriek centraliseert informatie over de gendergegevens van de organisatie, de wettelijke verplichtingen, de verbintenissen van Belspo, de persoonlijke gegevens van de vertrouwenspersonen alsook de bestaande regelingen voor redelijke aanpassingen of hulp aan slachtoffers van discriminatie.
- Er werden webinars en tools georganiseerd over loopbanen en gender. Daartoe heeft de dienst Human resources een opleiding georganiseerd over welzijn op het werk.
- Op het intranet van Belspo is er nu een “rode knop”. Wie als personeelslid op die knop drukt wordt, naargelang zijn situatie of zijn vraag (ziekte, verslaving, pesten of discriminatie, werkplekaanpassing ...), naar de vertrouwenspersonen verwezen die hen kunnen helpen en begeleiden.

Naast die maatregelen zijn er ook op alle federale overheidsdiensten toepasselijke maatregelen, zoals personeelsleden met een handicap toestaan in eerste klasse te reizen (aanpassing van het contract van de POD Wetenschapsbeleid met de NMBS).

De doelstellingen en verwachte resultaten passen bij het bevorderen van de gelijkheid tussen de seksen (SDG 5) en het verminderen van de ongelijkheid (SDG 10) door alle personen de mogelijkheid te bieden autonoom te handelen en door hun integratie in de hand te werken. Het doel van die acties is ook een toegang garanderen tot duidelijke rechten en optimale arbeidsomstandigheden, alsook te werken aan meer sociale cohesie. Dat sluit ook aan op de doelstelling van een inclusieve maatschappij van de langetermijnvisie voor DO 2050.

Thema 2 - “De veerkracht versterken tegen risico’s”

Het [Belgisch klimaatcentrum](#), opgericht om het wetenschappelijk onderzoek over het klimaat en de eraan gelinkte economische en ecologische vraagstukken te versterken, werd in 2025 officieel verbonden aan het Koninklijk Meteorologisch Instituut van België (KMI) en werkt in partnerschap met het Centrum voor risicoanalyse en klimaatverandering (CERAC, onder leiding van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu) dat de klimaat- en milieurisico’s in België inschat en de veerkracht van ons land versterkt.

Het Belgisch klimaatcentrum heeft tot doel:

- De nationale wetenschappelijke onderzoekscapaciteit op het vlak van klimaat versterken;
- Grondige en operationele kennis produceren voor de adaptatie en het beheer van klimaatrisico’s;
- De besluitvorming en de activiteiten van de sociaaleconomische actoren ondersteunen.

Om die doelstellingen te halen, heeft het Centrum in 2025 verschillende wetenschappelijke debatten georganiseerd of eraan deelgenomen:

- Een workshop “Pathways to climate-resilient agri-food systems in Belgium”, waarin de nodige transformaties van het Belgische voedselsysteem in het licht van de klimaatverandering worden aangesneden.
- Een workshop “Heatwaves in Cities: Impacts on Health and Building Sector” – met als thema de toenemende uitdagingen bij hittegolven.
- Een seminarie met als thema’s zonne-energie en energietransitie.
- Participatief onderzoek over eco-emoties bij jongeren.

Het Belgische Klimaatcentrum heeft in 2025 voor België projecten ondersteund op het gebied van hoge-resolutie klimaatmodellering:

- Het project CORDES.be II voor ultrafijne klimaatprojecties.
- Climate service for Belgian vector-borne disease management – het opduiken in België van nieuwe overdraagbare ziektes in het oog houden en voorspellen.

- De Belgische klimaatdatasets centraliseren en homogeniseren.

Het Centrum heeft ook meegewerkt aan het nieuwe rapport over hoe het staat met de klimaatdiensten van de Wereld Meteorologische Organisatie (WMO).

Belspo vertegenwoordigt ons land trouwens ook permanent in het IPCC en biedt onderdak aan de Belgische contactpersonen van het IBPES, zijn tegenhanger op het vlak van biodiversiteit. Het Belgische biodiversiteitsplatform en het Belgisch Klimaatcentrum zijn voor de contactpersonen van het IPCC en het IBPES een belangrijk klankbord op het raakvlak van biodiversiteit en klimaat. Om die reden draagt Belspo bij tot het Europese project [RESPIN](#).

Er moet op worden gewezen dat de Belgische Geologische Dienst (dat tot het Instituut voor Natuurwetenschappen behoort) bijdraagt tot het uitvoeren en coördineren van de *Critical raw Material Act* (Europese wet betreffende de kritieke grondstoffen). Daartoe werkt het instituut nauw samen met de overheden en de nationale geologische diensten in de buurlanden.

Al die initiatieven passen in de strijd tegen de klimaatverandering en de impact ervan (SDG 13), de verwachte resultaten zijn:

- De veerkracht en het aanpassingsvermogen aan klimaatveranderingen en klimaatgerelateerde natuurrampen versterken;
- Daarna de resultaten van dat onderzoek en mogelijke oplossingen inpassen in de nationale beleidsvoeringen en plannen;
- Het werkterrein uitbreiden in het licht van de impact van de klimaatverandering en het risico op natuurrampen beter kunnen beheersen. Dat sluit ook aan op de doelstelling van klimaatbescherming (subdoelstelling klimaat) in de langetermijnvisie voor DO 2050.

3. SDG's as compass

Belspo financiert elk jaar diverse projecten in het kader van verschillende gelinkte onderzoeksprogramma's aan open access en het delen van kennis en gegevens.

Het programma DIGIT is het belangrijkste initiatief bij Belspo voor *de digitalisering, de bewaring, de toegang en het hergebruik* van de wetenschappelijke, culturele, documentaire en visuele erfgoedcollecties die de FWI's bezitten. Eind 2025 heeft de ministerraad beslist de financiering van dat programma met één jaar te verlengen en de verantwoordelijke minister opgedragen te onderzoeken of aan dat programma een structureel karakter kan worden toegekend.

Het *initiatief Federale Open Science Cloud* (FedOSC) is een ander voorbeeld in 2025. Dat in april 2024 opgezette initiatief loopt vandaag voort, met als doel de gegevens en wetenschappelijke resultaten van de FWI's vlotter in te passen in de *European Open Science Cloud* (EOSC).

Op die manier promoot FedOSC *Open Science* (delen van gegevens en wetenschappelijke methodologieën) en de FAIR date practices (*Findability, Accessibility, Interoperability and Reuse of digital asset*).

Het FedOSC heeft als doel:

- De Belgische federale onderzoeksinfrastructuur afstemmen op het uitgebreidere Europese ecosysteem van Open Science om samenwerking en synergie te bevorderen;
- Ervoor zorgen dat het federaal onderzoek internationaal meer impact heeft en meer bijdraagt;
- De grenzen tussen vakgebieden en instellingen verkleinen, innovatie aanmoedigen.

Om die doelstellingen te halen worden accurate maatregelen genomen, waaronder:

- Onderzoekers opleiden en bijstaan om nieuwe praktijken ingang te doen vinden in hun werkzaamheden en ze promoten.
- Tools en interfaces ontwikkelen om gegevens vlotter te delen en toegankelijker te maken.
- Garanderen dat de onderzoeksresultaten altijd identificeerbaar zijn en zo de toegang ertoe over een lange termijn garanderen en gegevens en publicaties correct citeren.

Die initiatieven beantwoorden aan de SDG 4 (kwaliteitsvol onderwijs) dat de toegang verruimt naar leermiddelen en wetenschappelijk onderzoek aanmoedigt, alsook aan SDG 9 (innovatie en veerkrachtige infrastructuur), daar ze zorgen voor duurzame digitale infrastructuur, kennisdeling en bescherming en overdracht van het collectief geheugen. Zij maken het ook mogelijk ongelijkheid terug te dringen (SDG 10) door de toegang tot informatie en wetenschap te verruimen. Bovendien verkleinen zij de ecologische voetafdruk die gelinkt is aan fysieke raadplegingen en uitwisselingen of de toename van niet-geoptimaliseerde gegevens (SDG 12 - verantwoord gebruik en productie). Gedeelde gegevens ondersteunen bovendien het klimaatonderzoek, de adaptatie en het risicobeheer (SDG 13 - bestrijding van de klimaatverandering). Zij dragen tot slot bij tot de SDG 17 (partnerschap om doelstellingen te bereiken), want die projecten gaan uit van samenwerking tussen verschillende instellingen en actoren.

Gelijktijdig daarmee tonen die acties hoe Belspo als wetenschappelijke administratie zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid op zich neemt, met name door een op wetenschap gebaseerde politieke besluitvorming te steunen en een transparant publiek beleid op wetenschappelijk gebied te waarborgen.

4. Duurzaam intern beheer van de POD Wetenschapsbeleid

De EMAS-registratie van Belpo werd voor het derde jaar van zijn zesde cyclus hernieuwd. Sinds 2006 heeft de POD Wetenschapsbeleid immers een milieumanagementsysteem ingevoerd en geregistreerd, conform de Europese verordening 761/2001, opgeheven door de EMAS-verordening 1221/2009, zelf gewijzigd bij de verordeningen EMAS 2017/150 en 2018/2026.

De FWI's van hun kant, naast hun bijdrage tot een beter inzicht in ons milieu, passen duurzame ontwikkeling ruimer in hun interne dagelijkse werking in en, in sommige gevallen, zelfs in hun opdrachten (bijv.: het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika draagt actief bij tot de duurzame ontwikkeling in Afrika).

Het KMI beschikt als Belgische federale wetenschappelijke instelling sinds 2015 ook over een geregistreerd milieumanagementsysteem EMAS.

Wat de aankopen door Belpo betreft, wordt de geboden kans om voor milieuvriendelijke producten te kiezen systematisch beoordeeld en worden in de bestekken bij overheidsopdrachten in clausules voor duurzame ontwikkeling voorzien. Duurzame aankopen worden zoveel mogelijk aangemoedigd (technische specificaties, selectiecriteria en/of gunningscriteria).

Voor zijn gevoerde mobiliteitsbeleid heeft Belpo het zilveren CFE-certificaat ontvangen in 2025 (zie punt hier boven) en moedigt het departement zijn medewerkers en medewerksters aan voor duurzame verplaatsingsmodi te gebruiken.

Belpo beschikt bovendien over 3 wagens. In november 2025 en januari 2026 werden twee hybride wagens vervangen door volledig elektrische wagens om de ecologische voetafdruk van het wagenpark te verkleinen (toepassing van de omzendbrief 307septies betreffende het leasen van zero-emissiewagens).

De hr-initiatieven zijn al in punt hierboven. aan bod gekomen.

Colofon

Publicatie: ICDO-Activiteitenverslag 2025

Verantwoordelijke uitgever : Dieter Vander Beke, voorzitter a.i.,
Voorzitter van de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling (ICDO)

Publicatie maart 2026

Het secretariaat van de ICDO wordt verzorgd door het Federaal Instituut voor Duurzame
Ontwikkeling (FIDO), Hertogstraat 4, 1000 Brussels
Tel: 02/501.04.62

Wettelijk depotnummer: [D/2026/11945/5](#)